

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

וזאת הברכה

V'Zos HaBerachah

The 6 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/vezos-haberachah/

Contents

V'ZOS HABERACHAH

Maamar 1	ואתה מרבבות קדש	3
And He Came from the Holy Myriads		
Maamar 2	תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב	15
The Torah that Moshe commanded us is the inheritance of the congregation of Yaakov		
Maamar 3	ביאור ע"פ תורה צוה	39
An explanation of "The Torah that Moshe commanded us"		
Maamar 4	והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא...	71
"And it shall be, every New Moon on its New Moon and every Shabbos on its Shabbos"		
Maamar 5	מזמור שיר חנוכת הבית כוי ולא שמחת אויבי לי	90
"A psalm, a song for the dedication of the House..., and You did not let my enemies rejoice over me"		
Maamar 6	מזמור שיר חנכת הבית לדוד	106
A psalm, a song of the dedication of the House, of David		

ואתה מרבבות קדש

And He Came from the Holy Myriads

1 ואתה מרבבות קדש. כי הנה יש יחידות עשירות מאות כו'. אי"ק בכ"ר כמ"ש בספר שערי אורה להר"י

[להרבי יוסף גיקטיליא] שער א' בענין מעשר ומעשר מן המעשר כו'.

“And He came from the holy myriads.” For there are units, tens, hundreds, etc. [This is the pattern] Ayak Bechar (אי"ק בכ"ר), as is written in the book Sha'arei Orah by Rabbi Yosef Gikatilla, Gate 1, on the subject of the tithe and the tithe from the tithe, etc.,

ובענין מאה אדני כסף כו' ע"ש. והמספר הגדול הוא רבה כמ"ש היי לאלפי רבבה וכתוב ומאה מכם רבבה ירדפו שאין מספר למעלה הימנו בלה"ק [בלשון הקודש] כי מה שהוא יותר מרבבה אין לו שם בפ"ע

[בפני עצמו] בתורה כ"א

and on the subject of the hundred silver sockets, etc.; see there. And the great number is a myriad, as it is written, “Become thousands of myriads,” and it is written, “And a hundred of you shall pursue a myriad.” For there is no number above it in the Holy Tongue, since whatever is more than a myriad has no name of its own in the Torah, but only

שנק' כך וכך אלפים או כך וכך רבוא וכמ"ש רבבות אלפי ישראל וכתוב הרבה משתים עשרה רבו אדם (ביונה ס"י [סוף סימן ד']) ולכן מצינו במשנה רפ"ז דברכות בשלשה מהו אומר וכי עד ברבוא מהו אומר כו'.

that it is called so-and-so many thousands or so-and-so many ten-thousands, as it is written, “the myriads of the thousands of Israel,” and it is written, “more than twelve ten-thousands of people” (in Jonah, end of chapter 4). And therefore we find in the Mishnah, at the beginning of chapter 7 of Berachos: “With three, what does one say?” etc., up to “With ten thousand, what does one say?” etc.

והנה כתיב ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שבע הוא בחינת שבע מדות העליונות שבפסוק לך ה' הגדולה כו'

Now it is written, "And the life of Sarah was a hundred years and twenty years and seven years." Seven is the level of the seven supernal emotive attributes (middos) in the verse, "Yours, G-d, is the greatness," etc.,

עד הממלכה כו' שהמדות הם בבחי' התחלקות המדרגות זו מזו שהרי החסד והגבורה הם מדות נגדיים up to "the kingdom," etc. For the attributes are in the mode of the division of the levels from one another, since Chesed (kindness) and Gevurah (restraint) are opposing attributes.

ולכן נאמר בהם שנים לשון רבים משא"כ חו"ב [חכמה ובינה] נאמר עליהם עשרים שנה לשון יחיד כי הם תרין ריעין דלא מתפרשין כמו עד"מ באדם כשמבין ההלכה ע"י כח השכל שבו ממילא נכלל בזה חכמה ובינה.

And therefore of them it says shanim ("years"), in the plural, whereas of Chochmah (wisdom) and Binah (understanding) it says esrim shanah ("twenty year"), in the singular, for they are "two companions that never part." As, by way of analogy, in a person: when he understands a halachah by means of the power of intellect within him, Chochmah and Binah are automatically included in this.

ועיין בזהר פ' חיי שרה (דקכ"ג ע"א). והנה עכ"פ [על כל פנים] מובן מזה שהמדות כל מדה היא רק בחי' יחידית.

And see the Zohar, Parshas Chayei Sarah (123a). Now, in any case it is understood from this that of the attributes, each attribute is only the level of a unit.

שהרי שבע מדות שבפסוק נק' שבע שנים אי"כ כל מדה היא נמנית רק לבחי' א'.

For the seven attributes in the verse are called "seven years"; if so, each attribute is counted as only one level.

משא"כ השכל הוא בחי' עשירית שהרי חו"ב [חכמה ובינה] נק' עשרים שנה והטעם הוא כי כדי שיהיה גילוי המדות מהשכל א"א שיומשך האור מכל השכל בהמדה כי אם רק מבחי' עשירית שבשכל.

The intellect, however, is the level of tens, for Chochmah and Binah are called "twenty years." And the reason is that, in order for the attributes to be revealed from the intellect, it is impossible for the light of the whole intellect to be drawn into the attribute, but only from the level of the tenth within the intellect.

2 וכןודע שאין ערוך השכל המתלבש בהמדות להיות טעם ומוחין למדה לגבי עצמיות השכל מה שאינו שייך למדות.

As is known, the intellect that is encloded in the attributes, to be the reason and the intellect (mochin) of the attribute, bears no comparison to the essence of the intellect, which has no relation to the attributes.

ועמ"ש מזה בד"ה באתי לגני ובפסוק את קרבני לחמי שזהו ענין גידים המחברים העצמות עם הבשר כו' ע"ש לכן כל מדה היא בחי' עשירית שבשכל.

And see what is written about this in the discourse beginning "I have come into My garden," and on the verse "My offering, My bread," that this is the matter of the sinews that join the bones with the flesh, etc.; see there. Therefore each attribute is the level of the tenth within the intellect.

ועד"ז איתא בענין שם אל שהעוא נהירו דחכמתא היינו מה שח"ב [שחכמה ובינה] מאירים במדות כמ"ש חסד אל

And similarly it is stated concerning the Name Kel, that it is "the radiance of Chochmah," meaning that Chochmah and Binah shine in the attributes, as it is written, "the kindness of Kel."

והוא מעשר מאותיות יש קנה חכמה קנה בינה גימ' [גימטריא] יש והוא בחי' מלי' שבחכמה וכמ"ש כמ"א ע"פ לפני לא נוצר אל עיין בזהר קדושים (דפ"ו סע"א [סוף עמוד א]).

And it is the tithe of the letters yesh: [the words] "Acquire wisdom, acquire understanding," "acquire" [twice] equals yesh in numerical value; and it is the level of Malchus (sovereignty) within Chochmah, as is written elsewhere on [the verse] "Before Me no Kel was formed." See the Zohar, Kedoshim (end of 86a).

והנה השכל שהוא חו"ב [חכמה ובינה] הוא גם כן עשירית מלמעלה מן השכל הנקי בחינת מאה. וזהו ענין שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] קומתו של אדה"ר [אדם הראשון] הי' [היה] מאה אמה.

Now the intellect, which is Chochmah and Binah, is likewise a tenth of what is above the intellect, which is called the level of a hundred. And this is the meaning of what our Sages said, that the stature of Adam, the first man, was a hundred cubits.

והנה למעלה מהשכל יש גם כן בחי' הרבה. נר"נ [נפש רוח נשמה] כו' וחי' יחידה הם למעלה מהשכל.

And above the intellect, too, there are many levels. Nefesh, Ruach, Neshamah, etc., and Chayah [and] Yechidah are above the intellect.

3 ונגד ה' בחי' נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה] הם ה' בחי' הנ"ל יחידות עשירות מאות אלפים רבבות כי בחי' נפש מקבל רק מבחי' העשירית שברוח ועד"ז הרוח מבחי' הנשמה כו' ועמ"ש מזה בד"ה מה טובו אוהליך

And corresponding to the five levels of Nefesh, Ruach, Neshamah, Chayah and Yechidah are the five levels mentioned above: units, tens, hundreds, thousands, myriads. For the level of Nefesh receives only from the level of the tenth within Ruach, and likewise Ruach from the level of Neshamah, etc. And see what is written about this in the discourse beginning "How goodly are your tents."

והנה בחי' רצון העליון הוא למעלה מהשכל והחכמה ויש בוה גם כן ב' בחי' רצון וחפץ.

Now the level of the supernal will is above the intellect and Chochmah, and in it, too, there are two levels: will (ratzon) and desire (chefetz).

רצון הוא בלי טעם ותענוג. ש תוק כך עלה במחשבה כו' וחפץ הוא בבחי' טעם ותענוג.

Will is without reason and delight: "Be silent; thus it arose in thought," etc. And desire is in the mode of reason and delight.

4 ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון גבי דוד זמירות קרית להו כו'. וזהו ענין ונוצר חסד לאלפים שמבחי' נוצר אותיות רצון נמשך ומתפשט בחנית אלפים אאלפך חכמה אאלפך בינה.

And see what is written about this in the explanation on [the verse] "And I was beside Him as a nursling," regarding "David, you called them songs," etc. And this is the meaning of "preserving kindness for thousands": from the level of notzer ("preserving"), [whose] letters [are] ratzon ("will"), it is drawn down and spreads into the level of alafim ("thousands"): "I shall teach you (a'alefcha) wisdom, I shall teach you understanding."

ועד"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] התורה קדמה אלפים שנה לעולם. ועמ"ש מענין לאלפים בד"ה מראיהם ומעשיהם וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת פ"ח [פרק ח'] בענין ישמח משה כו' אלף חלקים של אור כו' ע"ש.

And similarly our Sages said: the Torah preceded the world by two thousand years. And see what is written on the subject of "for thousands" in the discourse beginning "Their appearance and their work," and see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaShabbos, chapter 8, on the subject of "Moshe rejoices," etc., a thousand parts of light, etc.; see there.

5 והנה מבואר במ"א שאנו רואים עד"מ באדם שהתענוג הוא הנמשך ומתפשט באריכות והתרחבות ובריבוי יותר מכל כחות הנפש

Now it is explained elsewhere that we see, by way of analogy, in a person, that delight is what is drawn down and spreads out in length and breadth and in multiplicity more than all the powers of the soul.

כי התענוג ישנו בראי' [בראיה] ובשמיעה ובכל החושים ובשכל ובמדות כו' ומהות התענוג שבראי' [שבראיה] הוא בסגנון אחר ממהות התענוג שבשמיעה

For delight is present in sight and in hearing and in all the senses, and in the intellect and in the emotive attributes, etc. And the essence of the delight in sight is of a different style from the essence of the delight in hearing,

כמו מנגון וכלכלי זמר וכן בשכל מהות תענוג בפ"ע [בפני עצמו] כו' ועד"ז כמה מיני רבוי תענוגים.

such as a melody and musical instruments; and likewise in the intellect [there is] an essence of delight of its own, etc. And similarly, many kinds of multiplicity of delights.

ונודע שכל בחי' התענוג שלמטה הוא רק ממה שנפל משכח"כ [משכירת הכלים] ולכן ג"ע [גן עדן] הוא תענוג אין קץ ומוטב דלידייניה כו' ונודע דג"ע [דגן עדן] הוא רק הארה בעלמא

And it is known that all delight below is only from what fell in the breaking of the vessels. And therefore the Garden of Eden is delight without end, and "it is better that he be judged," etc. And it is known that the Garden of Eden is only a mere glimmer.

(לכן עד"ז יובן שבחי' הארת והתפשטות תענוג העליון נק' רבבה לגבי בחי' הארת הרצון שהוא בחי' לאלפים. כי הוא רב ונעלה יותר עד שמבחי' עשירית שתבענוג כו' וזהו מ"ש ועתיק יומין יתיב כו')

(Therefore, in the same way it will be understood that the radiance and spreading of the supernal delight is called "a myriad" relative to the radiance of the will, which is the level of "for thousands." For it is greater and more exalted, to the point that from the level of the tenth within the delight, etc. And this is what is written, "And the Ancient of Days sat," etc.,

אלף אלפים ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון כי מבחי ע"י שהוא מקור חיים מקור התענוג אזי גם מה שנמשך ומתפשט ממנו הארה בעלמא בבחי ישמשוניה וקדמוהי יקומון הוא בבחי אלף אלפים ורבו רבוון כו'.

“a thousand thousands served Him, and myriads of myriads stood before Him.” For from the level of the Ancient of Days, which is the source of life, the source of delight, even what is drawn down and spreads from it as a mere glimmer, at the level of “served Him” and “stood before Him,” is at the level of a thousand thousands and myriads of myriads, etc.

וכמ"ש באד"ר [באדרא רבא] ענין רבוי העלמין בגלגלתא יתבין תליסר אלפי רבוא עלמין כו'. וזהו ג"כ ענין הללוהו כרוב גודלו).

And as is written in the Idra Rabba on the subject of the multitude of worlds: in the skull (gulgalta) there dwell thirteen thousand myriads of worlds, etc. And this is also the meaning of “Praise Him according to the abundance of His greatness.”)

והנה שרה הוא בחי מטרוניתא בחי מלי ומקודם נקי שרי לשון אדון שלי בלי התפשטות ואח"כ נעשית שרה לכל העולם מלכותך מלכות כל עולמים וכדי להיות ההתפשטות למטה יותר צ"ל ההמשכה הכח לזה מלמעלה יותר

Now Sarah is the level of the Matronita, the level of Malchus. At first she was called Sarai, meaning “my master,” without spreading out; and afterward she became Sarah, [mistress] to the whole world: “Your kingdom is a kingdom of all worlds.” And in order for the spreading below to be greater, the drawing down of the power for this must be from higher above.

ולכן ניתן לה אות ה' שהוא כח התפשטות לאורך ורוחב ועמ"ש בענין ה' דאברהם בד"ה הנה אברהם כו'.

Therefore she was given the letter heh, which is the power of spreading out in length and breadth. And see what is written on the subject of the heh of Avraham in the discourse beginning “Behold, Avram,” etc.

ועיין בזהר פרשת בלק (דקצ"א א') אזעירת גרמה כו' ומאי איהי י כו' עד אתבניאת ואתעבדת כו'

And see the Zohar, Parshas Balak (191a): “she made herself small,” etc., “and what is she? A yud,” etc., until “she was built and made,” etc.,

ה' כמלקדמין וכי ע"ש ונתי [ונתבאר] במ"א ומזה יובן ענין שרי ביו"ד ושרה בה"א [באות ה"א] והנה חיי שרה הוא מבחי מאה.

“a heh as before,” etc.; see there, and it is explained elsewhere. And from this the matter of Sarai with a yud and Sarah with a heh will be understood. Now “the life of Sarah” is from the level of a hundred.

6 וזהו ענין חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אל תקרי מה אלא מאה

And this is the meaning of “A person is obligated to recite a hundred blessings every day,” and therefore our Sages said, “Do not read mah (‘what’) but me’ah (‘a hundred’).”

דהיינו שהמלי נקי מה וממשיכים בה מבחי מאה שהוא בחי כתר שכדי להיות ההתפשטות למטה צ"ל ההמשכה מלמעלה כנ"ל אכן עכ"ז [עם כל זה] ההמשכה הוא

That is, Malchus is called mah, and into it is drawn from the level of a hundred, which is the level of Keser (the Crown); for in order for there to be spreading below, there must be drawing down from above, as mentioned above. Yet even so, the drawing down is

רק מבחי מאה. אבל בחי התורה שרשה הוא מבחי רבבות שלמעלה מעלה מבחי ומדריגת מאה. only from the level of a hundred. But the level of the Torah has its root in the level of myriads, which is far, far above the level and rank of a hundred.

7 וזהו ענין מרכבות קדש. ומשם דוקא יוכל להמשיך ולירד גם למטה בדברים גשמיים סוכה ותפילין כו' ועמ"ש סד"ה

And this is the meaning of “from the holy myriads.” And specifically from there it can be drawn down and descend even below, into physical things: sukkah and tefillin, etc. And see what is written at the end of the discourse beginning

הנה אברם וסד"ה ראה ריח בני כריח שדה. ועמ"ש בד"ה האזינו השמים בענין תזל כטל כו' וכרביבים עלי עשב.

“Behold, Avram,” and at the end of the discourse beginning “See, the fragrance of my son is like the fragrance of a field.” And see what is written in the discourse beginning “Give ear, O heavens,” on the subject of “[My speech] shall flow as the dew,” etc., “and as showers upon the grass.”

אשר רביבים זהו ענין ההמשכה מבחי' רבבות קדש (והיינו כי חיי שרה שהוא ענין התפשטות חיות העולמות ואתה מחיה את כולם מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים] הנה שרש המשכה זו נקרא יחוד חיצוניות דח"ב [דחכמה ובינה] אין ויש

For revivim ("showers") is the matter of the drawing down from the level of the holy myriads (revavos). (That is: "the life of Sarah," which is the spreading of the life-force (chayus) of the worlds, "And You give life to them all," "Your kingdom is a kingdom of all worlds": the root of this drawing down is called the union of the outer dimension (chitzoniyus) of Chochmah and Binah, Ayin and Yesh.

אבל ע"י תומ"צ [תורה ומצות] נמשך מבחי' יחוד פנימי [פנימיות / פנימית] דח"ב [דחכמה ובינה] ששרש המשכה זו מבחי' עתיק וא"ס ממש ועד"ז י"ל [יש לומר] ענין מה רב טובך אשר צפנת. כי רב ורכבה ענין א'.

But through Torah and mitzvos there is drawn down from the level of the union of the inner dimension (pnimiyus) of Chochmah and Binah, the root of which drawing down is from the level of Atik and the Infinite One (Ein Sof) itself. And in the same way one can explain "How abundant is Your goodness, which You have hidden away," for rav ("abundant") and revavah ("myriad") are one concept.

וז"ש [וזהו שכתוב] רב פעלים כו' ועמ"ש ע"פ זכר רב טובך יביעו שיסוד דא"א דהיינו בחי' ההשפעה נק' רב טובך ולכן דורות הראשונים מאדה"ר [מאדם הראשון] עד נח האריכו ימים ביותר והיינו לפי שנמשך אז מבחי' א"א

And this is what is written, "abundant in deeds," etc. And see what is written on [the verse] "They shall utter the remembrance of Your abundant goodness," that the Yesod of Arich Anpin, meaning the level of bestowal, is called "Your abundant goodness." And therefore the first generations, from Adam the first man until Noach, lived exceedingly long lives; that is, because at that time it was drawn down from the level of Arich Anpin.)

(כמ"ש בזהר ח"א [חלק א'] דל"ז ע"ב) ואח"כ כתיב והיו ימיו מאה ועשרים שנה והיינו ע"ד מ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה כו'.

(As is written in the Zohar, Part I, 37b.) And afterward it is written, "And his days shall be a hundred and twenty years"; and this is along the lines of what is written, "And the life of Sarah was a hundred years," etc.

ומכ"ז [ומכל זה] יובן ג"כ ענין ורב שלום בניך השלום ברכוי כו' בדי"ה וכל בניך אך עכ"ז [עם כל זה] הגילוי וההמשכה עתה ע"י התורה מבחי' רכבות הנ"ל הוא

And from all this one will also understand the meaning of "And great shall be the peace of your children": the peace in abundance, etc., in the discourse beginning "And all your children." Nevertheless, even so, the revelation and drawing down now, through the Torah, from the level of the myriads mentioned above, is

רק ואתה לשון תרגום שהוא בחינת אחוריים כי טעמי תורה שהוא פנימיות התורה לא נתגלה עדיין וזה יהיה לעתיד.

only ve'asa ("and He came"), a term of the Aramaic translation (Targum), which is the level of the back (achorayim); for the reasons of the Torah, which are the inner dimension of the Torah, have not yet been revealed, and this will be in the Time to Come.

8 וזהו ענין שנאמר ישקני מנשיקות פיהו בחינת נשיקין התדבקות רוחא ברוחא בחינת הבל שהוא התגלות פנימיות טעמי תורה אבל עתה הוא רק בבחי' אחוריים ואתה כו' וכמו שמבואר באריכות ע"פ תורה צוה.

And this is the meaning of what is said, "Let Him kiss me with the kisses of His mouth": the level of kisses, the cleaving of spirit with spirit, the level of breath, which is the revelation of the inner dimension (pnimiyus) of the reasons of the Torah. But now it is only in the level of the back, "ve'asa," etc., as is explained at length on [the verse] "Torah [Moshe] commanded [us]."

וזהו וזרח משעיר למו שהוא רק בחי' שערות מותרי מוחין כנודע בגשמיות שהשערות אינם ממהות המוח שחותכין אותן ואינו מרגיש כלל.

And this is [the meaning of] "And He shone forth from Se'ir to them": that it is only the level of hairs (se'aros), the surplus of the brain, as is known in the physical, that the hairs are not of the essence of the brain, for they are cut and one feels nothing at all.

וכמ"כ [וכמו כן] למעלה נובלות חכמה שלמעלה תורה (ואפשר לומר ג"כ שזהו ענין ג' מדרגות ברכה קדוש' [קדושה / קדושת] יחוד והיינו כי ברכ' זהו ענין מאה ברכות והוא בחינת ויהיו חיי שרה מאה שנה כנ"ל

And similarly above: the Torah is the fallen fruit of the supernal wisdom. (And one could also say that this is the matter of the three levels: blessing, holiness, union. That is: blessing is the matter of the hundred blessings, and it is the level of "And the life of Sarah was a hundred years," as mentioned above,

והוא ענין הברכה בבחי' ואתה מחיה את כולם אבל קדוש' [קדושה / קדושת] הוא ההמשכה מבחי' רבבות קדש ע"י אשר קדשנו במצותיו שהוא המשכת סוכ"ע אלא שמ"מ קדושין הוא עדיין רק בחי' אירוסין והוא בחי' ואתא כו'.

and it is the matter of the blessing at the level of "And You give life to them all." But holiness is the drawing down from the level of the holy myriads through "Who has sanctified us with His commandments," which is the drawing down of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). Yet even so, kiddushin is still only the level of betrothal (erusin), and it is the level of "ve'asa," etc.

אבל היחוד הוא ההמשכה בבחי' פנימיות. גם י"ל [יש לומר] כי הנה יש רבבות קדש אבל עכ"ז [עם כל זה] למעלה מעלה מזה הוא בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן

But union is the drawing down in the mode of the inner dimension. It can also be said that there are indeed the holy myriads, yet nevertheless, far, far above this is the level of "You are One, but not in number."

וזהו ענין יחוד דהיינו להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה יחיד ומיוחד חד ולא בחושבן להיות ונגלה כבוד ה' כו' עין בעין יראו כו' ועיין בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך יבק ובמאורי אור

And this is the matter of union: to draw down the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, singular and unique, "One but not in number," so that "the glory of G-d shall be revealed," etc., "eye to eye they shall see," etc. And see Pardes, in the Erchei HaKinuyim, the entry "Yabok," and in Me'orei Or

(אות ג' סעיף ס"ו ובאות יוד סעיף כ"ג) ובר"מ [וברעיא מהימנא] פ' משפטים (דקי"ו סע"א [סוף עמוד א] קי"ט א') ובפ' פקודי (דרס"ב א') ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] פ' תצא (דרע"ז א')

(letter gimmel, section 66, and letter yud, section 23), and in the Ra'aya Mehemna, Parshas Mishpatim (end of 116a, 119a), and in Parshas Pekudei (262a), and in the Ramaz, Parshas Teitzei (277a),

בד"ה ומברך בה ועמ"ש מזה סד"ה ענין הנסכים ועמ"ש עוד מענין ברכה וקדושה ע"פ מ"ש בזה "ג פ' בלק (דק"צ ע"ב) בפסוק ברכו ה' מלאכיו כו'

in the passage beginning "and blesses with it." And see what is written about this at the end of the discourse beginning "The matter of the libations." And see further what is written on the subject of blessing and holiness, on what is stated in the Zohar, Part III, Parshas Balak (190b), on the verse "Bless G-d, His angels," etc.:

אבל קדוש לא אתמסר לון בלחודייהו אלא בהדי ישראל דלא מקדשי קדושה אלא בהדי ישראל ע"ש ובגמרא נזכר מענין ואתה מרבבות (בחגיגה דט"ז א').

"but 'holy' was not handed over to them on their own, but only together with Israel, for they do not sanctify with holiness except together with Israel"; see there. And in the Gemara the subject of "ve'asa from the myriads" is mentioned (in Chagigah 16a):

אות הוא ברבבה שלו וכ"ה ברבות בשה"ש [בשיר השירים] ס"פ מה דודך י"ל [יש לומר] הפ"י כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ברבות סדר מקץ פ' צ' קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל [תלמוד לומר] כי קדוש אני כו' קדושתו למעלה מקדושתכם ונתבאר מזה במ"א.

"He is a sign (os) among His myriad." And so it is in the Midrash Rabbah on Song of Songs, end of [the section] "What is your beloved." One can say the explanation is along the lines of what our Sages said in the Midrash Rabbah, Seder Mikeitz, section 90: "'You shall be holy': could it be like Me? The verse says, 'for I am holy,' etc.: My holiness is above your holiness." And this has been explained elsewhere.

9 ועד"ז י"ל [יש לומר] כי מרבבות קדש זהו בחי' קדושים תהיו שהרי זה ממשיכים ע"י התורה אמנם בחי' אות

And along these lines it can be said that "from the holy myriads" is the level of "You shall be holy," for this is drawn down through the Torah. However, the level of "A sign

הוא ברבבה שלו זהו בחי' קדושתו למעלה מקדושתכם ולמעלה מעלה גם מבחי' רבבות קדש כי אנת הוא חד ולא בחושבן ועד"ז נאמר ולתבונתו אין מספר.

is He among His myriad" is the level of "My holiness is above your holiness," and far, far above even the level of the holy myriads, for "You are One, but not in number." And similarly it is said, "His understanding is beyond number."

והרי לגבי דבר שאינו בגדר מספר שוין הרכבות עם האחרים וזהו ועתיק יומין יתיב כו'

For relative to something that is not within the bounds of number, the myriads are equal with the others. And this is [the meaning of] “And the Ancient of Days sat,” etc.,

אלף אלפי [אלפים / אלפין] ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון כו' וזהו ענין אות הוא בתוך רכבות קדש.

“a thousand thousands served Him, and myriads of myriads stood before Him,” etc. And this is the meaning of “A sign is He within the holy myriads.”

ברכות בשה"ש [בשיר השירים] שם. ועיין עוד מענין ואתה מרכבות כזח"ב [בזהר חלק ב'] שמות ג' א' תרומה קל"א א':

[So it is] in the Midrash Rabbah on Song of Songs, there. And see further on the subject of “And He came from the myriads” in the Zohar, Part II, Shemos 3a, Terumah 131a.

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב

The Torah that Moshe commanded us is the inheritance of
the congregation of Yaakov

1 תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. (פסוק זה הובא בגמרא ברכות פ"ט נ"ז א' פסחים פ"ג [פרק ג'] מ"ט ב'. סוטה פ"ג [פרק ג'] מ"ב.

"The Torah that Moshe commanded us is the inheritance (morashah) of the congregation of Yaakov." (This verse is cited in the Gemara: Berachos, chapter 9, 57a; Pesachim, chapter 3, 49b; Sotah, chapter 3, 42;

סנהדרין פ"א [פרק י"א] צ"א סע"ב [סוף עמוד ב] מכות פ"ג [פרק ג'] כ"ג סע"ב [סוף עמוד ב]. רבות תרומה ס"פ ל"ג תשא פ"מ צו פ"ט. בשה"ש [בשיר השירים] בפסוק ישקני מנשיקות פיהו. זח"ב [זהר חלק ב'] יתרו פ"ג [דף פ"ג ב']

Sanhedrin, chapter 11, at the end of 91b; Makkos, chapter 3, at the end of 23b; [in Midrash] Rabbah: Terumah, at the end of chapter 33; Tisa, chapter 40; Tzav, chapter 9; in Shir HaShirim [Rabbah] on the verse "Let him kiss me with the kisses of his mouth"; Zohar II, Yisro, 83b.)

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בפסחים שם אל תקרי מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכ"ה ברבות תרומה שם וצ"ל

Now, our Sages, of blessed memory, said in Pesachim there: "Do not read morashah (inheritance) but me'orasah (betroted)," for the Torah is called a bride; and so it is in Rabbah, Terumah, there. And this needs to be understood,

דהא ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במשנה ספ"ד [סוף פרק ד'] דתענית ביום חתונתו זו מתן תורה. ופ"י ביום חתונתו משמע שכנס"י [שכנסת ישראל] נק' כלה. וא"כ התורה נקרא חתן.

for our Sages, of blessed memory, said in the Mishnah at the end of chapter 4 of Taanis: "On the day of his wedding' — this is the Giving of the Torah." And the meaning of "on the day of his wedding" implies that the Community of Israel is called the bride; and if so, the Torah is called the groom.

(הן אמת כי ברכות סדר אחרי ספ"כ מבואר משל למלך שהיה משיא בתו כו' בתו זו התורה הה"ד [הדא הוא דכתיב] ביום חתונתו וכ"ה בסדר במדבר ספ"כ [סוף פרק ב']).

(It is true that in Rabbah, on the portion of Acharei, at the end of chapter 20, a parable is set out of a king who was marrying off his daughter, etc.: “His daughter — this is the Torah,” as it is written, “on the day of his wedding”; and so it is in the portion of Bamidbar, at the end of chapter 2.

א"כ לפי"ז [לפי זה] י"ל [יש לומר] דגם בפ"י ביום חתונתו היינו שישראל הם החתן והתורה שהיא בתו היא הכלה.

If so, according to this one may say that in the meaning of “on the day of his wedding” as well, Israel is the groom, and the Torah, which is His daughter, is the bride.

אך באמת בכמה דוכתי משמע ג"כ דפ"י ביום חתונתו היינו שישראל הם הכלה וכדפירש"י [וכדפירש רש"י] ע"פ ה' מסיני בא יצא לקראתם כו' כחתן היוצא להקביל פני כלה והוא מהמכילתא פ' יתרו.

But in truth, in several places it is also implied that the meaning of “on the day of his wedding” is that Israel is the bride, as Rashi explains on the verse “G-d came from Sinai”: “He went out toward them, etc., like a groom who goes out to greet the bride”; and this is from the Mechilta on the portion of Yisro.

וכ"מ [וכן משמע] ג"כ ברכות נשא פ"ב ביום חתונתו זה סיני חיתונין היו שנאמר וקדשתם היום כו' משמע שישראל הם מקבלים הקדושין. וע' זח"ב [זוהר חלק ב'] (נ"ח א' פ"ד א' כ"ב א') ח"ג [חלק ג'] (ס"א ב') בענין בעטרה שעטרה כו'.

And so it is also implied in Rabbah, Naso, chapter 12: “‘On the day of his wedding’ — this is Sinai; it was a wedding, as it is said, ‘And sanctify them today, etc.’” — which implies that Israel are the ones who receive the kiddushin. And see Zohar II (58a, 84a, 22a), [and Zohar] III (61b), on the subject of “with the crown with which [she] crowned [him],” etc.

גם ברכות ס"פ ואתחנן איתא א"ר [אמר רבי] ברכיה בעשר מקומות קרא הקב"ה לישראל כלה כו'. ויש מתרצים דלגבי הקב"ה נק' ישראל כלה.

Also in Rabbah, at the end of Va'eschanan, it says: “Rabbi Berechyah said: In ten places the Holy One, blessed be He, called Israel ‘bride,’ etc.” And some resolve [this by saying] that in relation to the Holy One, blessed be He, Israel is called the bride,

ולגבי התורה נקי ישראל חתן ועד"י יש לפרש הפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו כו'

and in relation to the Torah, Israel is called the groom. And in this way one can interpret the verse, "And you shall not wander after your heart, etc., after which you go astray, so that you will remember, etc."

פי' ע"י ולא תתורו ולא תהיו בבחי' זונה ח"ו [חס ושלום] כי אם ואל אישך תשוקתך ביום ההוא תקראי אישי.

Meaning: through "you shall not wander," you will not be in the state of a zonah [a faithless woman], G-d forbid, but rather [in the state of] "and your desire shall be to your husband," [and] "on that day you shall call [Me] 'my Husband.'"

2 והיינו שיהיו בבחי' כלה לגבי הקב"ה להיות כלתה נפשי כלה שארי ולבבי אזי למען תזכרו שתהיו בחי' הזכרים ומשפיעים לגבי התורה וזהו ועשיתם את כל מצותי.

That is, that they be in the state of a bride (kallah) in relation to the Holy One, blessed be He, to be [in the state of] "my soul longs, even pines (kalsah)" [and] "my flesh and my heart pine away (kalah)"; then, "so that you will remember (tizkeru)" — that you will be in the state of males (zecharim) and givers in relation to the Torah. And this is "and you shall do all My commandments."

אך עכ"ז [עם כל זה] אינו מיושב עם המאמר תלת קשרין מתקשרין דא בדא קודשא ב"ה אורייתא וישראל בזח"ג [בזהר חלק ג] פי' אחרי (דע"ג א') משמע דישראל הם מקבלים מהתורה וא"כ התורה היא החתן המשפיע כו'.

Yet even so, this does not sit well with the saying "Three bonds are bound one to the other: the Holy One, blessed be He, the Torah, and Israel," in Zohar III, the portion of Acharei (73a), which implies that Israel receive from the Torah; and if so, the Torah is the groom, the one who gives, etc.

וכן משמע ממארי"ל [ממאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דברכות (דף ו' ע"ב) לענין המשמח את החתן שע"י זוכה לתורה שניתנה

And so, too, it is implied by the saying of our Sages, of blessed memory, in the first chapter of Berachos (folio 6b), concerning one who gladdens the groom, that through this he merits the Torah, which was given

בחמשה קולות משמע שהוא מדה כנגד מדה לפי שהתורה נקי חתן וכתיב ביה ג"כ ה' קולות והגם שיש לדחות. עכ"ז [עם כל זה] כאן יתבאר בתירוץ מרווח יותר.

with five voices — which implies that it is measure for measure, because the Torah is called a groom, and of it too “five voices” is written. And although one could deflect [this proof], nevertheless, here it will be explained with a more ample resolution.

3 ויובן זאת בהקדים ענין אירוסין ונשואין ומה שייכות זאת להתורה. אך הנה אירוסין הוא מה שהחתן נותן להכלה הטבעת קדושין

This will be understood by first introducing the matter of erusin (betrothal) and nisuin (marriage), and what connection this has to the Torah. Now, erusin is when the groom gives the bride the ring of kiddushin,

ובזה הוא ממשיך לה חיות מועט להיות מקודשת לשון הפרשה לו כמ"ש הרי את מקודשת לי.

and through this he draws to her a small measure of life-force, so that she becomes mekudeshes, a term meaning “set apart” for him, as it is said: “Behold, you are consecrated to me.”

4 וכמ"כ [וכמו כן] למעלה הנה יש תורה שבכתב ותורה שבע"פ [שבעל פה] ונקי שמים וארץ כמשי"ת [כמו שיתבאר]. כי הנה תושבע"פ הוא הפירוש על תורה שבכתב

And similarly Above: there is the Written Torah and the Oral Torah, and they are called heaven and earth, as will be explained. For the Oral Torah is the explanation of the Written Torah,

כי בתשב"כ [בתורה שבכתב] אינו מפורש היטב פרטי המצות רק התשב"ע"פ [התורה שבעל פה] מבאר ומפרש כל פרטי תשב"כ [תורה שבכתב] כידוע שעל כל דבר ודבר שבתורה יש ששים רבוא פירושים בפשט

since in the Written Torah the details of the mitzvos are not clearly spelled out; only the Oral Torah clarifies and explains all the details of the Written Torah. As is known, on each and every matter in the Torah there are six hundred thousand interpretations in pshat (the plain meaning),

וכן ברמז ובדרוש וכן בסוד והם ד' פעמים ששים רבוא (ע"י [עייין] מענין פשט רמז דרוש סוד בהרמ"ז [בהרב משה זכות] בפ' בראשית)

and likewise in remez (allusion) and in drush (homiletic interpretation), and likewise in sod (the esoteric meaning); and these are four times six hundred thousand. (See on the subject of pshat, remez, drush and sod in the Ramaz on the portion of Bereishis

(בדף ד' ע"ב ודף ה' ע"א) ור"פ שמיני ולואת נקרא תשבע"פ [תורה שבעל פה] בחי' מלכות כמאמר מלכות פה תשבע"פ [תורה שבעל פה] כו'

(folio 4b and folio 5a), and at the beginning of the portion of Shemini.) Therefore the Oral Torah is called the level of Malchus, as in the saying, "Malchus is the mouth, the Oral Torah," etc.

והיינו בחי' דבור שבא בהתגלות לבחי' דבור כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] דבר ה' זו הלכה (שבת קל"ח ב')

That is, the level of speech, which comes out into revelation at the level of speech, as our Sages, of blessed memory, said: "The word of G-d — this is halachah" (Shabbos 138b),

ודבר מלך שלטון וישראל הם הממשיכים בחי' מלוכה עליהם ע"י שהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים כמ"ש שום תשים עליך מלך כו'.

and "the word of the king is sovereign." And Israel are the ones who draw the level of kingship down upon themselves, by accepting upon themselves the yoke of the kingdom of Heaven, as it is written, "You shall surely set a king over yourself, etc."

אך כ"ז [כל זה] הוא במצות התורה שכתורה שבכתב אינו מפורש היטב ובתורה שבע"פ [שבעל פה] באה לידי גילוי על כל דבר ודבר ד"פ ס"ר.

But all this concerns the mitzvos of the Torah, which in the Written Torah are not clearly spelled out, and in the Oral Torah come into revelation, four times six hundred thousand [interpretations] on each and every matter.

אך יש עוד טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] שבתושב"כ [שבתורה שבכתב] דהיינו תמונת האותיות שהם ה"מ"מ [הלכה למשה מסיני] [כ"ה בפסקי מהרא"י [מורנו הרב רבי איסרלין] סי' מ"ה] שנפסלו בשנוי התמונה ע"ד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ואפילו כתב אחד מעכבן לא נצרכה

But there are, besides, the cantillation marks, vowels, crowns and letters (ta'amim, nekudos, tagin, osiyos) of the Written Torah, that is, the form of the letters, which is a law given to Moshe at Sinai (so it is in the Rulings of the Maharai, section 45), for [the letters] are invalidated by a change in their form, in the manner of what our Sages, of blessed memory, said: "And even one letter holds them back' — this was needed only

אלא לקוצו של יו"ד כו' וכל תמונה ותמונה מרמז לרבוא רכבות עולמות כידוע וגם הטעמים והנקודות והתגין כו'

for the thorn of the yud, etc.” And each and every form alludes to myriads upon myriads of worlds, as is known; and also the cantillation marks, the vowels, the crowns, etc.,

שכולם אינם באים כלל לידי גילוי בתורה שבעל פה והם הנק' עלמין סתימין דלא אתגליין (ועמ"ש מזה בפ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם כו')

none of which come into revelation at all in the Oral Torah; and they are what are called “hidden worlds that are not revealed.” (And see what is explained on this in the portion of Emor, in the maamar beginning “And the kohen shall wave them, etc.”)

והנה תורה שבכתב שרשה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] כי אורייתא מחכמה נפקת שנקרא ים עילאה כי חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא בבחי' א"ס כו'

Now, the Written Torah is rooted in the level of Supernal Chochmah, for “the Torah comes forth from Chochmah,” which is called the Supernal Sea, for “He is wise, but not with a knowable wisdom,” which is at the level of the Infinite One (Ein Sof), etc.

ומשם נמשכה התושב"כ [התורה שבכתב] ולזאת נקרא תושב"כ [תורה שבכתב] שמים פי' שם מים שנמשכה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] (וע' מ"ש בפ' יתרו בד"ה וכל העם רואים)

And from there the Written Torah was drawn down; and therefore the Written Torah is called shamayim, “heaven,” meaning sham mayim, “there is water,” for it was drawn down from the level of Supernal Chochmah. (And see what is explained in the portion of Yisro, in the maamar beginning “And all the people saw.”)

אך אינו אלא הארה בעלמא ולזאת הם כ"ד ספרים דאורייתא שנקרא כ"ד שהוא כמו למשל שלוקחין כד מים מים הגדול שאינו אלא מעט מזער נגד הים הגדול.

But it is only a mere glimmer; and therefore there are the twenty-four books of the Torah, called kad (twenty-four), which is, by way of analogy, like drawing a kad, a pitcher, of water from the great sea, which is only a tiny bit compared to the great sea.

כמ"כ [כמו כן] כל כ"ד ספרים דאורייתא אינן אלא הארה בעלמא מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] (ועמ"ש ע"פ ושמתי כדכד כ"ד כ"ד כו')

So too, all twenty-four books of the Torah are only a mere glimmer from the level of Supernal Chochmah. (And see what is explained on the verse "And I will make your windows of kadkod," kad kad, twenty-four twenty-four, etc.)

וגם זאת אינו אלא מבחי' אחוריים כמ"ש וכד"ה על שכמה שכמה הוא בחי' אחוריים וזהו זורח משעיר למו.

And even this is only from the level of the back (achorayim), as it is written, "with her pitcher (kadah) on her shoulder": the shoulder is the level of the back. And this is "and He shone forth from Seir to them."

שעיר הוא לשון שערות שהוא כמשל שערות שנמשכין מהראש שאין נמשך בהם רק הארה מועטת מאד עד שאינו מרגיש שום כאב בחתיכת השערך כידוע מפני

Seir is related to se'aros, hairs: that is, by way of analogy, the hairs that grow out from the head, into which only a very small glimmer [of life] is drawn, so much so that one feels no pain at all when a hair is cut, as is known, because

שהם חיצוניות מאד כמ"כ [כמו כן] כל בחי' תשב"כ [תורה שבכתב] מה שנתלבש בתורה גשמיות שלנו אינו אלא בחי' אחוריים וחיצוניות דח"ע [דחכמה עילאה] ונקרא בחי' שערות אך בתוך השערות מאיר הארה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה].

they are very external. So too, the whole level of the Written Torah, as it is clothed in our physical Torah, is only the level of the back and the outer dimension of Supernal Chochmah, and is called the level of hairs; yet within the hairs there shines a glimmer from the level of Supernal Chochmah.

וזהו היו"ד שבתוך שעיר. וזהו זורח משעיר. שער י' כו' (עי' בלק"ת [בלקוטי תורה] (להאריז"ל) ר"פ תולדות) ואתה מרכבות קדש ואתא הוא לשון בא רק שהוא כלשון תרגום שהוא בחי' אחוריים כו'.

And this is the yud inside שעיר (Seir). And this is "and He shone forth from Seir": se'ar (hair) [and] yud, etc. (See Likkutei Torah, beginning of Toldos.) "And He came (ve'asa) from the myriads of holiness": asa means "came," only it is in the language of the Targum, which is the level of the back, etc.

והיינו כשבא לידי גילוי בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] שנמשכה מתשב"כ [מתורה שבכתב] שהם רכבות הנמשכים מבחי' קדש שהוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] הנקרא קדש [וע' מענין מסיני בא וזרח משעיר בגמרא פ"ה דברכות (ל"ג א')].

That is, when it comes into revelation in the Oral Torah, which is drawn from the Written Torah: these are the myriads drawn from the level of kodesh, which is the level of Supernal Chochmah, called kodesh (holiness). [And see on the subject of “from Sinai He came, and He shone forth from Seir” in the Gemara, chapter 5 of Berachos (33a),

ור"פ לפני אידיהן (ב' ב') רבות נשא ר"פ י"א (רמ"ג א') פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] בקרבן עשתי עשר

and the beginning of [the chapter] Lifnei Eideihen (2b); Rabbah, Naso, beginning of chapter 11 (243a), [and] chapter 14, on the offering of the eleventh [day]

(ר"ס ד'). שה"ש [שיר השירים] בפסוק אפריון עשה. באיכה בפסוק אני הגבר. זח"ב [זוהר חלק ב'] קל"א א' ח"ג [חלק ג'] קצ"ב]:

(beginning of column 4); Shir HaShirim [Rabbah], on the verse “He made a palanquin”; in Eichah [Rabbah], on the verse “I am the man”; Zohar II, 131a; III, 192.]

5 ב והנה ההמשכה מתשב"כ [מתורה שבכתב] שהוא בחי' חכמה לבחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שהוא בחי' מלכות שאין ערוך כו'

2. Now, the drawing down from the Written Torah, which is the level of Chochmah, to the level of the Oral Torah, which is the level of Malchus — there being no comparison [between them], etc. —

א"א כ"א ע"י גבורות וצמצומים לצמצם אור הנמשך מבחינת חכמה כו' וזהו מימינו אש דת כו'

is impossible except through gevuros and tzimtzumim (restraints and contractions), to contract the light drawn from the level of Chochmah, etc. And this is “from His right hand, a fiery law (esh das), etc.”

ד"ת [דת] שהוא בחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שנמשכה מתשב"כ [מתורה שבכתב] ע"י אש שהוא בחי' צמצום כוונ' בהמים שהוא בחי' ים החכמה כמו שטבע האש לכוונ' המים שטבע המים להתפשט והאש מכוונ' כו'

Das (law), which is the level of the Oral Torah, is drawn from the Written Torah through fire, which is the level of tzimtzum: a contracting of the water, which is the level of the sea of Chochmah; just as it is the nature of fire to contract water, for the nature of water is to spread out, and fire contracts [it], etc.,

כמאמר גליד ברוחא וכביש באשא [וע' בגמרא ביצה (כ"ה ב') וע' עוד מענין מימינו אש דת בגמרא ברכות (ס"ב א') יומא (נ"ג ב').]

as in the saying, "It congeals by wind and is pressed by fire." [And see in the Gemara, Beitzah (25b); and see further on the subject of "from His right hand, a fiery law" in the Gemara, Berachos (62a), Yoma (53b),

סוטה (ד' סע"ב [סוף עמוד ב]) רבות כי תשא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] (קנ"ה ד') ויקרא רפ"ד (קס"ט א') נשא רפ"ב (רמ"ו ד') שופטים (רצ"ה ג'). ס"פ מטות.

Sotah (end of 4b); Rabbah, Ki Sisa, chapter 41 (155d); Vayikra, beginning of chapter 4 (169a); Naso, beginning of chapter 12 (246d); Shoftim (295c); end of Matos;

שה"ש [שיר השירים] בפסוק לסוסתי. ס"פ ראשו כתם פז. קהלת ס"פ מה שהיה זח"א [זוהר חלק א] רמ"ג א' ח"ב [חלק ב'] פ"א א' פ"ד א'.

Shir HaShirim [Rabbah], on the verse "To my mare"; end of "His head is finest gold"; Koheles [Rabbah], end of "What has been"; Zohar I, 243a; II, 81a, 84a;

צ"ב קל"ה א' קס"ו ב' ח"ג [חלק ג'] קע"ו א' קפ"ב א' אך מי הם המעוררים האש שלמעלה

[II,] 135a, 166b; III, 176a, 182a.] But who are the ones who arouse the fire Above,

להיות כוונ' וצמצום בבחי' ח"ע [חכמה עילאה] הם נשמות ישראל ע"י בחי' רשפי אש מלמטה בביטול הרצון וע"י מעוררים למעלה ג"כ בחי' אש שהוא בחי' גבורות וצמצומים

so that there be contraction and tzimtzum in the level of Supernal Chochmah? It is the souls of Israel, through the level of "flashes of fire" from below, in self-nullification (bittul) of the will; and through this they arouse Above as well the level of fire, which is the level of gevuros and tzimtzumim.

שהוא כדוגמת אש שעל המזבח שאף שאש בא מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט כמ"ש ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח מזבח נקרא כללות נשמות ישראל כל אחד זובח את יטצרו להיות אתכפייא ואתהפכא כו'

This is like the fire on the altar: although fire came down from Above, it is a mitzvah to bring [fire] from an ordinary source, as it is written, "And the sons of Aharon the kohanim shall put fire on the altar." The altar is the collective of the souls of Israel, each of whom slaughters his [evil] inclination, so that there be subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha), etc.

והוא כמו שהיו מקריבין ע"ג [על גבין] המזבח פרים שהוא בהמה לעלות למעלה כמ"כ [כמו כן] בכל נפש מישראל להיות ביטול ואתכפייא של הנפש הבהמית ע"י רשפי אש ועי"ז מעוררים האש למעלה כו'

It is like the bulls they used to offer upon the altar, a beast, to go up on high; so too in every soul of Israel, that there be self-nullification and subjugation of the animal soul through "flashes of fire," and through this they arouse the fire Above, etc.

אך התעוררות בחי' רשפי אש בכל נפש מישראל הי' [היה] ע"י אהרן כמ"ש ונתנו בני אהרן הכהן אש כו'

But the arousal of the level of "flashes of fire" in every soul of Israel was through Aharon, as it is written, "And the sons of Aharon the kohen shall put fire, etc."

(ויקרא א' ז') (ועמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית גבי לזאת יקרא אשה אש ה' כי מאיש אש יו"ד לוקחה) כמ"כ [כמו כן] כתיב וימינו תחבקני שהוא בחי' המשכת מקיפים שנמשכו בסוכות להיות תחבקני.

(Vayikra 1:7). (And see what is explained in the maamar beginning "And it shall be for you as tzitzis," regarding "This one shall be called ishah (woman), for from ish (man) she was taken": [ishah is] esh (fire) [and] hei; for from ish, esh [and] yud, she was taken.) So too it is written, "And His right hand embraces me," which is the level of the drawing down of the encompassing lights (makifim), drawn down on Sukkos, so that there be "embraces me."

כמו שחובקין את האדם ואין מניחין אותו להפוך לאחוריו כמ"כ [כמו כן] ההמשכת המקיפים מלמעלה נעשה כח לכל נפש מישראל לאכפייא לסט"א [לסטרא אחרא] כו'.

Just as one embraces a person and does not let him turn backward, so too the drawing down of the encompassing lights from Above becomes a power for every soul of Israel to subdue the sitra achra, etc.

6 וזהו אל תקרי בניך אלא בוניך כו' בניך הם ישראל כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם כו'

And this is "Do not read banayich (your children) but bonayich (your builders), etc." "Your children" are Israel, as it is written, "You are children to G-d your G-d, etc."

כי ברא כרעא דאבוהי שהוא כמשל הרגל שבטלה בתכלית להראש ואין לה רצון אחר כלל. כמ"כ [כמו] הבן אין לו רצון אחר כלל רק עושה רצון אביו.

For "a son is his father's leg": that is, like the leg, which is utterly nullified to the head and has no other will at all. So too, the son has no other will at all; he only does his father's will.

משא"כ העבד יש לו רצון אחר ג"כ רק שמבטל רצונו ולזאת נקרא הבן כרעא דאבוהי כו'

Not so the servant: he has another will as well, only he sets his will aside. Therefore the son is called "his father's leg," etc.

(ועמ"ש מזה בד"ה שיר המעלות ממעמקים) כמ"כ [כמו] למעלה כללות נשמות ישראל כשהם בבחי' ביטול רצון לגמרי כמ"ש ועמך לא הפצתי כו'

(And see what is explained on this in the maamar beginning "A song of ascents: From the depths.") So too Above: the collective of the souls of Israel, when they are in the state of complete nullification of the will, as it is written, "And besides You I desire nothing, etc.,"

שאין להם רצון אחר כלל נקראו בנים כו' ואזי על ידי זה נעשים בונים כמשל הרגל אף שבטלים בתכלית להראש עכ"ז [עם כל זה] הם מוליכים את הראש מלמטה למעלה ומלמעלה למטה.

so that they have no other will at all, are called children, etc.; and then, through this, they become builders. As in the analogy of the leg: although [the legs] are utterly nullified to the head, nevertheless they carry the head from below to above and from above to below.

כמ"כ [כמו] כללות נש"י [נשמות ישראל] ע"י ביטול הרצון שנק' בנים נעשים בונים שהם מוליכים וממשיכים את הראש שהוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שנק' ראש מלמעלה למטה ומלמטה למעלה

So too the collective of the souls of Israel, called children through the nullification of the will, become builders: they carry and draw the head, which is the level of Supernal Chochmah, called the head, from above to below and from below to above;

והיינו לעלות בחיי תורה שבעל פה שהוא בחיי מלכות שנקרא כלה לבחיי תורה שבכתב שהוא חיי
[חכמה עילאה] שנק' חתן.

that is, to raise the level of the Oral Torah, which is the level of Malchus, called the bride, to the level of the Written Torah, which is Supernal Chochmah, called the groom.

7 וכן להמשיך מלמעלה למטה מבחי תורה שבכתב לבחיי תורה שבעל פה כו'. וזהו שנק' תורה שבעל
פה מאורסה

And likewise to draw down from above to below, from the level of the Written Torah to the level of the Oral Torah, etc. And this is why the Oral Torah is called me'orasah, "betrothed":

שהיא בחיי כלה שהחתן נותן הטבעת קדושין ובזה ממשיך לה חיות להיות מקודשת לשון הבדלה
והפרשה אליו.

for it is the level of the bride, to whom the groom gives the ring of kiddushin, and through this he draws life-force to her, so that she becomes mekudeshes, a term meaning separation and setting apart for him.

כמ"כ [כמו כן] כתיב אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם היינו שממשיכים חיות לבחיי תורה
שבעל פה

So too it is written, "These are the commandments which a person shall do and live by them": that is, they draw life-force to the level of the Oral Torah,

שהוא בחיי מלכות בחיי כלה להעלותה למעלה לבחיי תורה שבכתב שהוא בחיי קדש העליון שהוא בחיי
חיי [חכמה עילאה].

which is the level of Malchus, the level of the bride, to raise her upward to the level of the Written Torah, which is the level of Supernal Kodesh, the level of Supernal Chochmah.

8 וזהו מאורסה כו' שבחינת תשבע"פ [תורה שבעל פה] שנק' כלה מאורסת ומקודשת לבחיי תשכ"כ [תורה
שבכתב] בחיי חיי [חכמה עילאה] שהוא בחיי חתן כנ"ל עיי החיות שנמשך לה כנ"ל

And this is me'orasah, etc.: that the level of the Oral Torah, called the bride, is betrothed and consecrated to the level of the Written Torah, the level of Supernal Chochmah, which is the level of the groom, as explained above, through the life-force drawn to her, as explained above.

והוא דוגמת בחי' אירוסין שהחתן נותן להכלה הטבעת ולפי שישראל ממשיכים הקדושין ע"כ נק' חתן לגבי תשבע"פ [תורה שבעל פה] שנק' כלה:

And this is like the level of erusin, in which the groom gives the bride the ring. And because Israel draw down the kiddushin, they are therefore called the groom in relation to the Oral Torah, which is called the bride.

9 ג אך כל זה הוא בחי' אירוסין שהוא בבחי' חיצוניות לבד שהחתן שהוא בחי' תשב"כ [תורה שבכתב] ממשיך חיות להכלה שהיא בחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] בבחי' חיצוניות

3. But all this is the level of erusin, which is in the outer dimension alone: the groom, who is the level of the Written Torah, draws life-force to the bride, who is the level of the Oral Torah, in the outer dimension.

אך כדי שיומשך מבחינת חתן לכלה מבחי' פנימיות תשב"כ [תורה שבכתב] לזה צריך מקודם בחי' נשואין כי אחר אירוסין הוא בחי' נשואין

But in order that there be drawn from the level of the groom to the bride from the inner dimension of the Written Torah, for this there must first be the level of nisuin; for after erusin comes the level of nisuin.

והיינו בחי' חופה שהחתן והכלה שניהם עומדים תחת החופה והחופה מקפת שניהם וזהו שאנו אומרים בתפלת יו"ט [יום טוב] והשיאנו שהוא בחי' נשואין להחתן והכלה כי

That is, the level of the chuppah, where the groom and the bride both stand under the chuppah, and the chuppah surrounds them both. And this is what we say in the Yom Tov prayer, "Vehasi'enu" ("bestow upon us"), which is the level of nisuin (marriage) of the groom and the bride. For

הנה מבואר למעלה שבחי' אירוסין היינו שבחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שהיא בחי' מלי' שנקרא כלה מקבלת מהארת בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שהוא בחי' תשב"כ [תורה שבכתב] שנק' חתן שנק' שמים שהוא בחי' ים החכמה.

it was explained above that the level of erusin is that the level of the Oral Torah, which is the level of Malchus, called the bride, receives from the glimmer of the level of Supernal Chochmah, which is the level of the Written Torah, called the groom, called heaven, which is the level of the sea of Chochmah.

אך יש עוד למעלה מן החכמה והוא הנקי סתימו דכל סתימין שהוא בחי' ישת חשך סתרו עד שבחי' חכמה אינה נחשבת

But there is yet [a level] higher than Chochmah, which is called “the most hidden of all hidden,” which is the level of “He made darkness His hiding place,” so much so that the level of Chochmah is considered

רק בחי' הארה בעלמא ונחשבת לעשי' [לעשיה] גשמיות לגבי בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל כמ"ש כולם בחכמה עשית כו'.

only a mere glimmer, and is considered physical asiyah (making) in relation to the level of “the most hidden of all hidden” mentioned above, as it is written, “You made them all with Chochmah, etc.”

10 ושם בחי' חכמה עילאה שהוא בחי' חתן ובחי' מל' שהיא בחי' כלה שניהם שווים בתכלית מאחר שגם בחי' חכמה נחשבת לעשייה גשמיות

And there, the level of Supernal Chochmah, which is the level of the groom, and the level of Malchus, which is the level of the bride, are both entirely equal, since the level of Chochmah too is considered physical asiyah.

ולכן נקרא בחי' זו בחי' חופה שכמו שחופה מקפת על החתן והכלה בשוה כמ"כ [כמו כן] בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל הוא בחי' מקיף על בחי' ח"ע [חכמה עילאה] ובחי' מלכות בשוה.

Therefore this level is called the level of the chuppah: just as the chuppah surrounds the groom and the bride equally, so too the level of “the most hidden of all hidden” mentioned above is the level of an encompassing [light] over the level of Supernal Chochmah and the level of Malchus equally.

וזהו והשיאנו שהוא בחי' נשואין להחתן והכלה אחר בחי' ארוסין שהכלה מתעלית לבחי' חתן אח"כ מתעלים שניהם לבחי' חופה הנ"ל.

And this is “Vehasi'enu,” which is the level of nisuin of the groom and the bride: after the level of erusin, in which the bride is raised to the level of the groom, afterward both of them are raised to the level of the chuppah mentioned above.

(ועמ"ש מענין חופה ע"פ) כי על כל כבוד חופה ובד"ה והיה כמשוש חתן על כלה).

(And see what is explained on the subject of the chuppah on the verse “For over all the glory, a canopy,” and in the maamar beginning “And as the groom rejoices over the bride.”)

וזהו שאומרים ברגל זמן שמחתנו שהוא בחי שמחה ע"י גילוי בחי סתימו דכל סתימין הנ"ל שמעלה ומטה שוים ממש

And this is why we say on the festival, "the season of our rejoicing": this is the level of joy through the revelation of the level of "the most hidden of all hidden" mentioned above, where above and below are truly equal.

והוא כמשל שמחת המלך שבשעת השמחה יוצא המלך מהעלם לגילוי ומגלה ומשפיל עצמו לכל השרים והעבדים בשוה.

It is like the analogy of the king's rejoicing: at the time of the celebration the king goes out from concealment to revelation, and reveals himself and lowers himself to all the ministers and servants equally.

כמ"כ [כמו כן] בחי חופה הנ"ל הוא בחי שמחה (ועמ"ש מענין שמחה בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת] גבי אשר קדשנו כו' אשר נשבעת כו').

So too the level of the chuppah mentioned above is the level of joy. (And see what is explained on the subject of joy in the maamar beginning "On the day of Shemini Atzeres," regarding "Who sanctified us, etc., as You swore, etc.")

וזהו כאשר רצית ואמרת כו' רצית היינו בחי רצון העליון שהוא מקיף הנ"ל ולהיות כי סוף מעשה במחשבה תחלה נעוץ סופן

And this is "As You desired and said, etc.": "You desired" means the level of the Supernal Will, which is the encompassing [level] mentioned above; and because "the end of the deed was first in thought," [and] "their end is wedged

בתחלתן לזה אומרים כאשר רצית כו' ואמרת היינו שבא אז מהעלם לגילוי בבחי אמירה והתגלות כנ"ל להיות כי נעוץ תחלתן בסופן.

in their beginning," therefore we say "As You desired, etc." And "said" means that it then comes from concealment into revelation, at the level of saying and revelation, as mentioned above, since "their beginning is wedged in their end."

וזהו כאשר רצית ואמרת כו' לברכנו היינו שיהי' [שיהיה] תוספת ברכה והתגלות כנ"ל את ברכת מועדיך.

And this is "As You desired and said, etc., to bless us": that is, that there be an added blessing and revelation, as mentioned above, [of] "the blessing of Your appointed festivals."

11 והנה בכל שלש רגלים אומרים והשיאנו וזמן שמחתנו להיות בכל הרגלים הוא בחי גילוי בחי סתימו דכל סתימין הנ"ל.

Now, on all three pilgrim festivals we say "Vehasi'enu" and "the season of our rejoicing," because on all the festivals there is the level of the revelation of "the most hidden of all hidden" mentioned above.

וזהו שנק' רגלים שגם הרגלים שהוא בחי ומדריגה היותר תחתונה מתעלה ועולה בשוה כמו הראש לפי ששם מעלה ומטה שום ממש כנ"ל ונחלקים לג' רגלים

And this is why they are called regalim (literally, "feet"): for even the feet, which are the lowest level and rung, are raised and ascend equally with the head, since there above and below are truly equal, as mentioned above. And they are divided into three festivals,

שהוא בחי ג' קוין ימין ושמאל ואמצע שהם תור ה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שתורה הוא בחי קו האמצעי שמבריא מן הקצה אל הקצה

which are the level of the three lines, right, left and middle, which are Torah, avodah (divine service) and gemilus chassadim (acts of kindness); Torah is the level of the middle line, which "runs through from end to end."

(וע' בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית וע' בלקת ס"פ תשא בד"ה מצות ראי' [ראיה] בג' רגלים). והנה כ"ז כל זה] הוא בכל השלשה רגלים שהוא בחי נשואין.

(And see the maamar beginning "A psalm, a song for the dedication of the House," and see Likkutei Torah, end of Tisa, in the maamar beginning "The mitzvah of appearing on the three festivals.") Now, all this is on all three festivals, which are the level of nisuin.

אך שמיני עצרת הוא ענין היחוד חתן וכלה שאחר החופה שהחתן משפיע להכלה מבחי פנימיות ועיין בזח"א [בזהר חלק א] ויגש (דרי"ח ע"ב).

But Shemini Atzeres is the matter of the union of groom and bride after the chuppah, in which the groom gives to the bride from the inner dimension. And see Zohar I, Vayigash (208b).

כמ"כ [כמו כן] למעלה אחר שהחתן והכלה שהם בחי תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] שניהם עולים עד בחי סתימו דכל סתימין כו'

So too Above: after the groom and the bride, which are the level of the Written Torah and the Oral Torah, both ascend to the level of "the most hidden of all hidden," etc.,

הני"ל שמתגלה עליהם אזי אח"כ נמשך ההשפעה מבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] תשב"כ [תורה שבכתב]
לכחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שהוא בחי' מלכות דאצי'

mentioned above, which is revealed over them, then afterward the flow is drawn from the level of the inner dimension of the Written Torah to the level of the Oral Torah, which is the level of Malchus of Atzilus.

ואזי ממילא ממשיכין אח"כ מבחי' מלי' לבי"ע להיות גילוי למטה בכ"א [בכל אחד / בכל אחת] מישראל ע"י
שמקבלים עליהם עול מלכות שמים וממשיכים עליהם בחינה זו ועמ"ש סד"ה ביום השמיני שלח.

And then, as a matter of course, it is drawn afterward from the level of Malchus to Beriah, Yetzirah and Asiyah, so that there be revelation below in each and every one of Israel, through their accepting upon themselves the yoke of the kingdom of Heaven and drawing this level upon themselves. And see what is explained at the end of the maamar beginning "On the eighth day he sent."

12 והיינו אף מי שאינו בבחי' בן שהוא בחי' ביטול הרצון בתכלית שאין לו רצון אחר כלל

That is, even one who is not at the level of a son, which is the level of complete nullification of the will, having no other will at all,

רק הוא בבחי' עבד שהוא בחי' קבלת עול בבחי' סור מרע ועשה טוב ג"כ יכולים להמשיך השפע
מלמעלה.

but is only at the level of a servant, which is the level of accepting the yoke, in "turn away from evil and do good" — they too can draw down the flow from Above.

וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב מורשה הוא לשון ירושה כמו אדם היורש את אביו שלא
טרח ויגע

And this is "The Torah that Moshe commanded us is the inheritance (morashah) of the congregation of Yaakov." Morashah is related to yerushah, inheritance: like a person who inherits his father, who did not toil and labor,

רק בא לו ממילא כירושה שכבר הכין אביו כמ"כ [כמו כן] בשמ"ע [בשמיני עצרת] הוא בחי' ירידת והמשכת
השפע בבחי' ירושה לכל אי' מישראל (ע' [עיינן] בסנהדרין דצ"א סע"ב [סוף עמוד ב] וברכות סדר צו פ"ט)

but it came to him of itself by inheritance, for his father had already prepared it. So too on Shemini Atzeres there is the level of the descent and drawing down of the flow, in the manner of an inheritance, to every one of Israel (see Sanhedrin, at the end of 91b, and Rabbah, the portion of Tzav, chapter 9)

שמקבלים עליהם עול מלכות שמים אף שהוא בבחי' עבד כנ"ל מאחר שכבר הוכן ונמשך מבחי' תשב"כ
[תורה שבכתב] שהוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה].

who accept upon themselves the yoke of the kingdom of Heaven, even though he is at the level of a servant, as mentioned above, since it has already been prepared and drawn down from the level of the Written Torah, which is the level of Supernal Chochmah.

וזהו קהלת יעקב שבא השפע גם לבחי' עקביים שהוא בחי' עבד שמתחלה היה נמשך רק בבחי' ישראל
שהוא בחי' בן ואח"כ נמשך גם למי שהוא בחי' עבד שהוא בחי' יעקב.

And this is "the congregation of Yaakov": that the flow comes even to the level of the heels (akeivayim), which is the level of a servant. For at first it was drawn only to the level of Yisrael, which is the level of a son, and afterward it is drawn also to one who is at the level of a servant, which is the level of Yaakov.

וזהו עצרת תהיה לכם שנמשך לכם דוקא וזהו שמחת תורה שכולם הם בשמחה הנ"ל מי שהוא בחי'
עבד לבד השמחה אצלו גדולה ביותר:

And this is "It shall be an Atzeres for you": that it is drawn "for you" specifically. And this is Simchas Torah, when all are in the joy mentioned above; and for one who is only at the level of a servant, the joy is all the greater.

13 ד (והנה ענין פי' מורשה לשון ירושה יש לפרש עוד בענין אחר והוא ע"ד מ"ש בזהר אמור)

4. (Now, the interpretation of morashah as a term of yerushah, inheritance, can be explained further in another way, and it is along the lines of what is said in the Zohar, Emor)

(דף צ"ד) גבי שבת ירותא דקדש הוא ירית ולא זמינו כו' לברא דעאל לביתיה דאוי"א [דאבא ואימא] כו'
והיינו

(folio 94), concerning Shabbos: "It is an inheritance of holiness; he inherits it, and not by invitation, etc., like a son who enters the house of his father and mother, etc." That is,

כי ירושה שייך לבחיי בן דייקא והוא בחיי שבת וע"ש במק"מ [במקדש מלך] דשבת היינו שז"א הנקרא ישראל מלביש לעצמיות אבא וז"ש [וזהו שכתוב] ירותא ממש שיורש עצמות אבא משא"כ כיו"ט [ביום טוב] שהוא רק הארת אבא לא נקי ירותא כו'

inheritance belongs specifically to the level of a son, and this is the level of Shabbos. And see there in the Mikdash Melech, that Shabbos means that Z'eir Anpin, called Yisrael, clothes the very essence of Abba; and this is why it says "an inheritance" in the full sense, for he inherits the essence of Abba — which is not so on Yom Tov, which is only a glimmer of Abba, [and] is not called an inheritance, etc.

ע"ש וכמ"ש במ"א ועד"ז פ"י בספר מאורי אור אות יו"ד סכ"ט ענין ירושה ועד"ז יובן כאן בפ"י מורשה דתורה שבשמע"צ [שבשמיני עצרת] זוכים כל נש"י [נשמות ישראל] לקבל מעצמיות בחינת התורה

See there; and as is explained elsewhere. And along these lines the matter of inheritance is explained in the book Me'orei Or, letter yud, section 29. And along these lines one can understand here the interpretation of morashah: that on Shemini Atzeres all the souls of Israel merit to receive from the very essence of the level of the Torah;

והיינו שגם בחיי יעקב הוא מתאחד ממש עם בחיי ישראל שנקי בן והיו לאחדים ממש וכמ"ש בנים אתם להיות בחיי מורשה גם לבחיי יעקב כו'

that is, that even the level of Yaakov becomes truly united with the level of Yisrael, called a son, and they become truly one, as it is written, "You are children," so that there be the level of morashah even for the level of Yaakov, etc.

והענין דאיתא בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] (בתהלים ס"י ע"ח) ע"פ ויקם עדות כו' שבחיי יעקב מקבל מבחיי נובלות חכמה שלמעלה תורה שהוא הנקרא עדות שאינו ממשות ועצמיות התורה שהיא יסוד אבא

And the matter is [as] it says in Likkutei Torah (on Tehillim, section 78), on the verse "He established a testimony in Yaakov, etc.": that the level of Yaakov receives from the level of "the fallen fruit of the Supernal Wisdom is Torah," which is called testimony (edus), for it is not the substance and essence of the Torah, which is Yesod of Abba,

אלא עדות לבד דהיינו הארה בעלמא כמו העדות על הדבר שאינו מהות הדבר ועצמיותו ממש.

but only a testimony, that is, a mere glimmer, like testimony about a thing, which is not the actual substance and essence of the thing.

אך תורה שהיא עצמיות יסוד אבא הוא בפנימיות ז"א הנקרא ישראל זהו תוכן הדברים בשינוי לשון לתוספת ביאור וכ"ה עוד בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' וזאת הברכה ע"פ תורה צוה כו' ע"ש

But the Torah that is the essence of Yesod of Abba is in the inner dimension of Z'eir Anpin, called Yisrael. This is the gist of the words, with a change of wording for added explanation. And so it is also in Likkutei Torah, the portion of V'zos HaBerachah, on the verse "The Torah that [Moshe] commanded, etc."; see there.

וביאור הדברים מובן ממש"ל [ממה שכתוב לעיל] בענין ההפרש בין ההמשכה לתשבע"פ [לתורה שבעל פה] מבחינת חיצוניות דתשכ"כ [דתורה שבכתב] שהמשכה זו היא מבחי' נובלות חכמה לבד כנ"ל ונק' אירוסין ובין ההמשכה מבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] תשכ"כ [תורה שבכתב] לתשבע"פ [לתורה שבעל פה]

And the explanation of the matter is understood from what was explained above on the difference between the drawing down to the Oral Torah from the outer dimension of the Written Torah — this drawing down being from the level of the fallen fruit of Chochmah alone, as explained above, and called erusin — and the drawing down from the inner dimension of the Written Torah to the Oral Torah,

שהיא עצמיות חכמה עלאה הגנוז בז"א ועיין ממעלת בחי' זו הנק' אור הגנוז בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' פקודי (דרי"כ ע"ב)

which is the very essence of Supernal Chochmah, hidden in Z'eir Anpin. And see on the superiority of this level, called the hidden light, in the Ramaz on the portion of Pekudei (folio 220b),

שע"ז נאמר מה רב טובך כו' וע"ש והנה בחי' זו הוא הנמשך ומתגלה במל' דאצילות בשמע"צ [בשמיני עצרת].

of which it is said, "How great is Your goodness, etc."; see there. And this level is what is drawn down and revealed in Malchus of Atzilus on Shemini Atzeres.

וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' פנחס (דרי"ד ע"ב) לבתר ביומא תמינאה חדותא דאורייתא היא כו' למהוי כולא חד כו' דישראל הוא עכ"ל [עד כאן לשונו].

As it is said in Zohar III, the portion of Pinchas (folio 214b): "Afterward, on the eighth day, it is the joy of the Torah, etc., so that all be one, etc., which is Yisrael," end of quote.

ופי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם שאז מקבלת המלי' אור החכמה כו' ובחי' יעקב וישראל נעשים אחד כו' עכ"ל [עד כאן לשונו] ועיין עוד בהרמ"ז [בהרב משה זכות] (פ' אמור דק"ד ע"ב) בד"ה ביום השמיני כו' ע"ש.

And the Ramaz explains there that then Malchus receives the light of Chochmah, etc., and the levels of Yaakov and Yisrael become one, etc., end of quote. And see further in the Ramaz (portion of Emor, folio 104b), in the passage beginning "On the eighth day, etc."; see there.

וזהו ענין מורשה קהלת יעקב שהרי בחי' יעקב וישראל נעשים אחד ממש בשמע"צ [בשמיני עצרת] כנ"ל ולכן גם למטה בנשיי [בנשמות ישראל] מקבלים כולם מבחי' עצמיות התורה. ולכן נקרא מורשה לשון ירושה דייקא ולא מאורסה לבד.

And this is the meaning of "the inheritance (morashah) of the congregation of Yaakov": for the levels of Yaakov and Yisrael become truly one on Shemini Atzeres, as explained above; and therefore below as well, among the souls of Israel, all receive from the level of the essence of the Torah. And therefore it is called morashah, specifically a term of inheritance, and not only me'orasah.

14 ועל דרך זה יש לפרש מ"ש בזהר אמור שם והאי יומא יעקב הוא רישא לחדותא כו'.

And along these lines one can interpret what is said in the Zohar, Emor, there: "And this day, Yaakov is the head of the joy, etc."

ועי' עוד מענין אירוסין ונשואין בביאור שע"פ כי על כל כבוד חופה כו' וס"פ ויגש.

And see further on the subject of erusin and nisuin in the explanation on the verse "For over all the glory, a canopy, etc.," and at the end of Vayigash.

15 ובד"ה וארשתיך לי כו' ובד"ה טוב לחסות ועי' עוד ע"פ לריח שמניך כו' וע"פ עיני כל אליך כו'

And in the maamar beginning "And I will betroth you to Me, etc.," and in the maamar beginning "It is better to take refuge"; and see further on the verse "For the fragrance of your oils, etc.," and on the verse "The eyes of all look to You, etc."

ומשם יובן דכמ"כ [דכמו כן] בעבודת ה' באדם בעבודה שבלב זו תפלה שייך ב' בחי' אלו דאירוסין ונשואין

And from there it will be understood that likewise, in a person's service of G-d, in the service of the heart, which is prayer, these two levels of erusin and nisuin apply,

שהרי גם נשיי [נשמות ישראל] נק' כלה כו' ע"ש ובפ' מטות ע"פ ואשה כי תדור נדר בנעוריה כו'.

for the souls of Israel too are called a bride, etc.; see there. And in the portion of Matos, on the verse "And if a woman vows a vow in her youth, etc."

16 ועפ"ז [ועל פי זה] יובן היטב מה שבשמיני עצרת דייקא ממשיכי' [ממשיכים / ממשיכין] נשי' [נשמות ישראל] בחי' יחוד דחתן וכלה תשכ"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] שזהו ענין בוניך.

And according to this, it will be well understood why specifically on Shemini Atzeres the souls of Israel draw down the level of the union of groom and bride, the Written Torah and the Oral Torah, which is the matter of bonayich (your builders).

והענין שזהו ע"י התשובה דעשי"ת [דעשרת ימי תשובה] ממעמקים קראתיך עומקא דליבא שזהו ענין שנמשך התפעלות האלקית בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] ותוכיות הלב שבחי' זו היא הנק' נשואין בעבודה שבלב וידעת את הוי' וכמ"ש במ"א ע"פ

And the matter is that this is through the teshuvah of the Ten Days of Teshuvah, [of] "From the depths I call You," the depth of the heart: this is the matter of the G-dly arousal being drawn into the inner dimension and innermost core of the heart; and this level is what is called nisuin in the service of the heart, [as in] "And you shall know G-d." And as is explained elsewhere on the verse

כי תצא כו' וראית בשביה אשת יפ"ת [יפת תאר] כו' דקאי על הנשמה עד ואח"כ תבוא אליה ובעלתה זהו בחי' נעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים] ודרך פרט בכל יום הו"ע [הוא ענין] נפילת אפים

"When you go out, etc.," [and] "and you see among the captives a woman of beautiful form, etc.," which refers to the soul, until "and afterward you shall come to her and be her husband": this is the level of Ne'ilah of Yom Kippur; and in particular, every day, it is the matter of nefilas apayim (falling on the face),

והיינו לומר שזהו כשנמשך ההתפעלות מגדולת ה' בעומק הלב וכמ"ש בכל בלי דרשתיך והיינו להיות אליך ה' נפשי אשא כו' תשובה עילאה כו' וכיון שכן

that is to say, this is when the arousal from the greatness of G-d is drawn into the depth of the heart, as it is written, "With all my heart I have sought You"; that is, to be [in the state of] "To You, G-d, I lift up my soul, etc.," the higher teshuvah, etc. And since this is so,

לכן עיני יש בכח נשיי [נשמות ישראל] להמשיך אח"כ בסוכות ושמע"צ [ושמיני עצרת] ג"כ בחי' נשואין ויחוד פנימי [פנימיות / פנימית] תשב"כ [תורה שבכתב] בתשב"ע [בתורה שבעל פה] ועמ"ש מזה בד"ה והיה כמשוש חתן על כלה ע"ש ועמ"ש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בפ"י ולא תתורו כו'

therefore, through this, the souls of Israel have the power to draw down afterward, on Sukkos and Shemini Atzeres, the level of nisuin as well, and the union of the inner dimension of the Written Torah with the Oral Torah. And see what is explained on this in the maamar beginning "And as the groom rejoices over the bride"; see there. And see what was explained above in the interpretation of "And you shall not wander, etc.,

למען תזכרו כו' ויחוד זה הוא בחי' גילוי אור אבא כו' וגילוי זה דאור אבא נמשך ג"כ בכל נשיי [נשמות ישראל] כנ"ל וזהו אל תקרי בניך

so that you will remember, etc." And this union is the level of the revelation of the light of Abba, etc.; and this revelation of the light of Abba is drawn also into all the souls of Israel, as explained above. And this is "Do not read banayich (your children)

אלא בוניך כי מתחלה בעשיית [בעשרת ימי תשובה] קבלו מאור אימא וכנודע מענין שמאלו תחת לראשי קו השמאל בג"ה [בינה גבורה הוד]

but bonayich (your builders)": for at first, in the Ten Days of Teshuvah, they received from the light of Imma, as is known from the matter of "His left hand is under my head," the left line, Binah, Gevurah, Hod;

וכן ביוהכ"פ [ביום הכפורים] כל העליות ע"י אימא כו' (עיין בזהר אמור ד"ק ע"ב) וזהו בחינת בניך

and likewise on Yom Kippur all the ascents are through Imma, etc. (see Zohar, Emor, folio 100b); and this is the level of banayich (your children),

כי בינה בן י"ה וכענין תשובה תשוב ה' במילוי יו"ד וכו' וגם בינה ליבא היינו להיות עומקא דליבא וזהו ג"כ בניך ע"ד ברא כרעא כו'

for Binah is ben yah (son of Yah), and as in the matter of teshuvah, tashuv hei (the hei returns), [the Name] spelled out with yuds, etc.; and also "Binah is the heart," that is, to be [in] the depth of the heart; and this too is banayich, in the manner of "a son is [his father's] leg, etc.,"

להיות בטל כביטול הרגל לגבי הראש כו' ועיי' אח"כ בשמע"צ [בשמיני עצרת] בוניך והיינו המשכת אור אבא כמ"ש בחכמה יבנה בית.

to be nullified as the leg is nullified to the head, etc.; and through this, afterward, on Shemini Atzeres, [comes] bonayich, that is, the drawing down of the light of Abba, as it is written, "With Chochmah a house is built."

ועמ"ש מזה בד"ה וכל בניך וזהו ויעקב נסע סכותה ועיי' אח"כ ויבן לו בית הוא בחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שנק' בית שבשמ"ע [שבשמיני עצרת] ממשיכים בה מעצמות ח"ע [חכמה עילאה] כנ"ל ועיי' בזח"א [בזהר חלק א] וישלח (דקע"ב)

And see what is explained on this in the maamar beginning "And all your children." And this is "And Yaakov journeyed to Sukkos," and through this, afterward, "and he built himself a house": this is the level of the Oral Torah, called a house, into which on Shemini Atzeres they draw from the essence of Supernal Chochmah, as explained above. And see Zohar I, Vayishlach (folio 172),

ושם פי' ויבן לו בית כד"א [כמה דאת אמר] בית יעקב. דהיינו שגילוי זה נמשך ג"כ בכל נש"י [נשמות ישראל] שמקבלים כולם מגילוי אור זה כו'.

and there it explains "and he built himself a house" as in "the house of Yaakov"; that is, this revelation is drawn also into all the souls of Israel, who all receive from the revelation of this light, etc.

וזהו מורשה קהלת יעקב ועיי' באדרא (דק"ל ע"א) ע"פ בית יעקב לכו ונלכה באור ה' ועיי' מ"ש עוד מענין נובלות חכמה שלמעלה תורה באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה עוטה אור כשלמה בשם הלק"ת [הלכותי תורה (להאריז"ל)] פ'

And this is "the inheritance of the congregation of Yaakov." And see in the Idra (folio 130a) on the verse "House of Yaakov, come, let us walk in the light of G-d." And see further what is explained on the subject of "the fallen fruit of the Supernal Wisdom is Torah" in Iggeres HaKodesh, in the section beginning "He wraps Himself in light as a garment," in the name of Likkutei Torah, the portion of

כי תשא וע"ש שהוא בענין אחר קצת ממשנ"ת [ממה שנתבאר] לעיל ע"פ הלק"ת [הלכותי תורה (להאריז"ל)] (בתהלים ס"י ע"ה) ובפ' וזאת הברכה. אך קרובים הדברים ועולים בסגנון א' וע' לקמן עוד מענין זה:

Ki Sisa; and see there, that it is on a matter somewhat different from what was explained above according to Likkutei Torah (on Tehillim, section 78) and in the portion of V'zos HaBerachah. But the matters are close and go in one direction. And see below further on this subject.

ביאור ע"פ תורה צוה

An explanation of "The Torah that Moshe commanded us"

1 ביאור ע"פ תורה צוה

An explanation of [the verse] "The Torah [that Moshe] commanded [us]..."

2 הנה תורה שבכתב הוא בחי חכמה כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת. והנה איתא בבראשית רבה

פרשה י"ז גי' נובלות הן כו' נובלות חכמה שלמעלה תורה כו'

Now, the Written Torah is the level of Chochmah (wisdom), for "the Torah issues from supernal Chochmah." And it is stated in Bereshis Rabbah, parshah 17: "Three are unripe fruits (novlos), etc.... the unripe fruit of the wisdom above is the Torah, etc."

פי' כי חכמה עילאה דאצילות חכים ולא בחכמה ידיעא למעלה מן השגה ונקרא בחי' אין שהוא בחי' ביטול בתכלית שלזאת התלבשות אור א"ס בבחי' קירוב בחכמה דוקא כמבואר בלק"א [בלקוטי אמרים].

This means: the supernal Chochmah of Atzilus is "wise, but not with a knowable wisdom," above comprehension, and it is called the level of "Ayin" (nothing), which is the level of utter self-nullification (bittul); for this reason the Infinite Light (Or Ein Sof) is en clothed, in a manner of closeness, specifically in Chochmah, as explained in Likkutei Amarim.

ומה שנמשך מבחי' חכמה עילאה הנ"ל להתהוות אותיות התורה אינו אלא מבחי' אחוריים וחיצוניות

החכמה שהוא נובלות חכמה כמשי"ת [כמו שיתבאר]

And what is drawn from the aforementioned level of supernal Chochmah to bring the letters of the Torah into being is only from the level of the back (achorayim) and the outer dimension (chitzoniyus) of Chochmah, which is "the unripe fruit of wisdom," as will be explained.

(וע' בד"ה וכל העם רואים ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ד"ה עוטה אור) והנה תורה שבעל פה הוא פי'

(And see the discourse beginning "And all the people saw," and in Iggeres HaKodesh, the discourse beginning "He wraps [Himself] in light.") Now, the Oral Torah is the interpretation

וביאור על תשב"כ [תורה שבכתב] שבתשב"כ [שבתורה שבכתב] אינו מפורש היטב כל המצות לפי שנמשכה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] שלמעלה מהשגה רק בתושבע"פ [בתורה שבעל פה] בא לידי גילוי לפרש כל פרטי המצות ולכן נקרא תשבוע"פ [תורה שבעל פה] בחי' דבור מלכות פה כו'.

and explanation of the Written Torah; for in the Written Torah all the mitzvos are not clearly spelled out, since it is drawn from the level of supernal Chochmah, which is above comprehension; only in the Oral Torah does it come to revelation, to explain all the details of the mitzvos. And therefore the Oral Torah is called the level of speech: "Malchus [is called] mouth," etc.

אך אינו בא לידי גילוי בתשבוע"פ [בתורה שבעל פה] אלא בחי' אחוריים וחיצוני' תשב"כ [תורה שבכתב] בחינת הארה בעלמא שהם גוף המצות אבל פנימית תשב"כ [תורה שבכתב] שהם טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] אינם באים לידי גילוי כלל.

However, what comes to revelation in the Oral Torah is only the level of the back and the outer dimension of the Written Torah, the level of a mere glimmer, which is the body of the mitzvos; but the inner dimension of the Written Torah, namely the cantillation marks, vowels, crowns and letters (taamim, nekudos, tagin, osiyos), does not come to revelation at all.

3 והם הנקראים עלמין סתימין דלא אתגליין שאינם באים לידי גילוי כלל. וכאשר מבואר בפע"ח [בפרי עץ חיים] שט"ז פ"א על האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] שהיה ישן

And these are what are called "the hidden worlds that are not revealed," for they do not come to revelation at all. And as is explained in Pri Etz Chaim, Shaar 16, chapter 1, about the Arizal, that he was sleeping

בשבת והיו שפתותיו מרחשין וכשניער שאלו אותו מה שלמד והשיב שאם היה דורש שמונים שנים רצופים יומם ולילה לא ישרים לפרש מה ששמע בשעות ההחם.

on Shabbos and his lips were moving, and when he awoke they asked him what he had learned, and he answered that if he were to expound for eighty consecutive years, day and night, he would not finish explaining what he had heard in those hours.

4 והיינו מפני שראה והשיג בפנימית התורה שא"א לבוא לידי גילוי כלל בדבור ועמ"ש מזה בביאור המתחיל לבאר ענין קי"ס [קריעת ים סוף] ובביאור ע"פ ואתחנן.

That is, because he saw and grasped, in the inner dimension of the Torah, what cannot come to revelation at all in speech. And see what is written about this in the explanation that begins "To explain the matter of the Splitting of the Sea," and in the explanation on "Va'eschanan."

וזהו ואתא שהוא בלשון תרגום לפי שאינו נמשך אלא בחי אחוריים והארה בעלמא שהם רכבות צמצומים להעלים את עצם החכמה שנקרא קדש שלא יומשך רק הארה חיצוני בעלמא.

And this is [the word] “ve’asa” [and He came], which is in the language of the Targum, because what is drawn down is only the level of the back and a mere glimmer, which are myriads of contractions (tzimtzumim) to conceal the essence of Chochmah, which is called “kodesh” (holiness), so that only a mere external glimmer is drawn down.

5 וזהו ואתא מרכבות קדש כנ"ל. ועתה יובן מ"ש וזרח משעיר למו שנאמר על תשבי"כ [תורה שבכתב] שהוא בחי ח"ע [חכמה עילאה] שנמשכה מלמעלה מן החכמה רק בבחי שערות.

And this is [the meaning of] “And He came from myriads of holiness,” as [explained] above. And now it will be understood what is written, “And He shone forth to them from Se’ir,” which is said about the Written Torah, which is the level of supernal Chochmah, drawn from above Chochmah only by way of the level of hairs (se’aros).

כי הנה ידוע דבחי חכמה עילאה דאצילות הוא ראשית הגילוי שהוא ראשית השתלשלות לבחינת בינה ומדות דאצילות עד בחי מלכות דאצילות

For, as is known, the level of the supernal Chochmah of Atzilus is the beginning of revelation, which is the beginning of the chain of descent (hishtalshelus) to the level of Binah and the emotive attributes (middos) of Atzilus, down to the level of Malchus of Atzilus,

שהוא מקור להתהוות יש מאין שהם מלאכים ונשמות דבי"ע ונקרא השתלשלות עילה ועלול כמו מחכמה לבינה שהם ערך זה לזה.

which is the source for bringing into being something from nothing — namely, the angels and souls of [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah. And this is called the chain of cause and effect, as from Chochmah to Binah, which are comparable to one another.

6 וכן מבינה למדות דאצי" וכו'. ויובן כל זה יותר בפרטות ע"פ משל מבשרי אחזה כו' מכחות הנפש כי

And likewise from Binah to the emotive attributes of Atzilus, and so on. And all this will be understood in greater detail through an analogy — [in the spirit of] “From my flesh I behold, etc.” — from the powers of the soul. For

הנה אנו רואים שהולדת המדות הם מהשכל שלפי ערך גילוי השכל כן יהיה המדות ושלכן התינוק ששכלו קטן מאד מדותיו הם ג"כ לדברים קטנים משא"כ הגדול ששכלו גדול

we see that the emotions are born from the intellect, so that according to the measure of the intellect's revelation, so will the emotions be. And therefore a small child, whose intellect is very small, has emotions that are also for small things, whereas an adult, whose intellect is great —

לכן המדות שלו הם ג"כ לדברים גדולים ונמצא שהתהוות המדות הם מהכל ונקרא מוחין למדות והוא בחי עילה ועלול

therefore his emotions are also for great things. Thus it emerges that the coming-into-being of the emotions is from the intellect, and [the intellect] is called the mochin of the emotions; and this is the level of cause and effect

(שהם קרובים בערך זה לזה היינו שאין ביניהם דילוג הערך ממש וזהו נקרא השתלשלות כשלשלת העשויה מטבעות רבות שראשה של זו נקשר ונתחבר בסופה של זו כן המדות מתחלה כלולים בשכל ואח"כ נמשכים בגילוי והשכל מתלבש בהם נמצא בחינה אחרונה שבשכל מלוכש ממש בהמדה)

(for they are close in measure to one another, that is, between them there is no real leap of level; and this is called hishtalshelus, like a chain (shalshelas) made of many rings, where the head of one is tied and joined to the end of the other. So too the emotions are at first included in the intellect and afterwards are drawn forth into revelation, and the intellect enclothes itself in them; so it emerges that the last level of the intellect is actually enclothed in the emotion).

משא"כ התהוות השכל מלמעלה מהשכל אינו ע"ד הנ"ל שהרי כח השכל שבנפש שממנו נמשך גילוי בהשכלות אינו מושג כלל מהו והוא למעלה ממהות שכל

Whereas the coming-into-being of the intellect from what is above intellect is not in the manner described above; for the power of intellect in the soul, from which revelation in [particular] concepts is drawn forth, is not grasped at all — what it is — and it is above the essence of intellect.

ולכן זה שיתהווה ממנו שכל הוא נקרא יש מאין היינו התהוות חדש ולא ע"ד עילה ועלול לבד.

And therefore the fact that intellect comes into being from it is called "something from nothing," that is, a new coming-into-being, and not merely in the manner of cause and effect.

7 ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בפ"י בראתיו יצרתיו כו' ויותר מכן הוא בהנמשל למעלה דהנה מחכמה ואילך הוא בחי השתלשלות עילה ועלול הנזכר בספרים.

And see what is written in the discourse beginning "Who can count the dust of Yaakov," in the explanation of "I created him, I formed him, etc." And even more so is it in the analogue above: for from Chochmah onward is the level of the chain of cause and effect mentioned in the books [of Kabbalah].

אבל התהוות החכמה מלמעלה מהחכמה אינו בבחי עילה ועלול רק יש מאין כמ"ש והחכמה מאין תמצא כי מה שלמעלה מהחכמה אינו ממהות חכמה כלל.

But the coming-into-being of Chochmah from what is above Chochmah is not by way of cause and effect, but only [as] something from nothing, as it is written, "And Chochmah is found from Ayin (nothing)," for what is above Chochmah is not of the essence of Chochmah at all.

8 ונקרא חכמה סתימאה פ"י שאינו מושג כלל וזהו ענין שתוק כך עלה במחשבה. ואין הענין שאין לזה טעם ח"ו [חס ושלום] דא"כ ה"ל [הוה ליה למימר] כך עלה ברצון.

And it is called "hidden Chochmah" (Chochmah Stima'ah), meaning that it is not grasped at all; and this is the meaning of "Be silent — thus it arose in thought." And the matter is not, G-d forbid, that there is no reason for it, for if so it should have said, "thus it arose in will."

אך בחי מחשבה היינו בחי ח"ס [חכמה סתימאה] טעם הכמוס שא"א להיות מושג כך נדמה כאלו הוא רצון בלי טעם

Rather, the level of "thought" is the level of hidden Chochmah, a concealed reason that cannot be grasped, so that it seems as though it were will without reason

(ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה וע"פ עפ בחקתי ובביאור ע"פ אלה מסעי כו' ויכתוב משה כו' ובפ' ואתחנן ד"ה ענין ק"ש [קריאת שמע]) ונקרא חכמה ע"ש [על שם] שהוא מקור החכמה.

(and see what is written about this in the explanation on "For over all the glory there shall be a canopy," and on "If in My statutes," and in the explanation on "These are the journeys, etc.... And Moshe wrote, etc.," and in Parshas Va'eschanan, the discourse beginning "The matter of the Shema"). And it is called Chochmah because it is the source of Chochmah.

אך אין התהוות החכמה מבחי' ח"ס [חכמה סתימאה] ע"י עילה ועלול רק דילוג הערך. וזהו הנקרא בע"ח [בעץ חיים] ובאדר"י [ובאדרא זוטא] [דרצ"ב ע"א] או"א [אבא ואימא] במזלא אתכלילן וביה תליין כו'

However, the coming-into-being of Chochmah from the level of hidden Chochmah is not by way of cause and effect, but [by] a leap of level. And this is what is said in Etz Chaim and in the Idra Zuta (292a): "Abba and Imma are included in the mazal and depend on it, etc.,"

היינו שאו"א [שאבא ואימא] יונקים מבחי' שערות דת"ד [דתיקוני דיקנא] הנמשכים ממו"ס [ממוחא סתימאה] כמו עד"מ למטה דאע"פ [דאף על פי] שהשערה נמשכה מהמוח.

that is, Abba and Imma draw nourishment from the level of the hairs of the configurations of the beard (tikkunei dikna), which are drawn from the hidden brain (mocha stima'ah) — just as, by way of analogy, below: although the hair is drawn from the brain,

עכ"ז [עם כל זה] היא רק מותרי מוחין ואינה ערוך לעצם המוחין כי ניקב קרום המוח טריפה שבזה תלוי החיות והשערות יכולים לגוּזֵזֵן לגמרי בלי שום כאב.

nevertheless it is only the surplus of the brain and is not comparable to the essence of the brain; for if the membrane of the brain is pierced, [the animal] is treifah, since life depends on it, whereas the hairs can be shorn off entirely without any pain.

כך עד"מ המשכת והתהוות החכמה דאצילות מחכמה סתימאה נמשל לבחי' שערות שזהו דילוג הערך ולא כמו עילה ועלול שמהות ועצם העילה מתלבש בהעלול כנ"ל ממשל השלשלת.

So too, by way of analogy, the drawing-forth and coming-into-being of the Chochmah of Atzilus from hidden Chochmah is likened to the level of hairs, which is a leap of level, and not like cause and effect, where the essence and substance of the cause is en clothed in the effect, as [explained] above in the analogy of the chain.

9 והנה פי' השערות ידוע ג"כ שהם י"ג מדות ונוצר חסד כו'. והענין כי יש דצח"מ [דומם צומח חי מדבר]

Now, the meaning of the hairs is also known: they are the Thirteen Attributes [of Mercy], and "Notzer chesed" (He preserves kindness), etc. And the matter is that there are [the categories of] inanimate, vegetative, animal and speaking.

והנה במדבר יש ג"כ כלול דצ"ח [דומם צומח חי] כי העצמות הם בחי' דומם ושערות בחי' צומח כו'.

And within the speaking [being] as well, the inanimate, vegetative and animal are included: for the bones are the level of the inanimate and the hairs the level of the vegetative, etc.

וכן ג"כ יש דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] רוחני בכחות הנפש המדברת האותיות הם בחינת דומם והמדות הם בחי'

And likewise there are also a spiritual inanimate, vegetative, animal and speaking in the powers of the speaking soul: the letters are the level of the inanimate, and the emotive attributes are the level of

צומח שיש בהם גידול שמתחלה ההתפעלות קטנה ואח"כ מתגדלת והשכל הוא בחי' חי כמ"ש והחכמה תחיה ומקור השכל שהוא בחי' ח"ס [חכמה סתימאה] הוא בחי' מדבר

the vegetative, for they have growth — at first the arousal is small and afterwards it grows; and the intellect is the level of the animal, as it is written, "Wisdom gives life"; and the source of the intellect, which is the level of hidden Chochmah, is the level of the speaking,

כי שרש התהוות הדבור שהוא האותיות נלקח מקדמות השכל שבנפש שלמעלה מהשכל הגלוי כנזכר בד"ה ויעש דוד שם (ואף שהאותיות הן בחי' דומם הרי נעוץ סופן בתחלתן כו')

for the root of the coming-into-being of speech, which is the letters, is taken from the primordial [stage] of the intellect in the soul, which is above the revealed intellect, as mentioned in the discourse beginning "And David made a name." (And though the letters are the level of the inanimate, [nevertheless] "their end is embedded in their beginning," etc.)

והנה בבחי' מדבר עצמו שהוא ח"ס [חכמה סתימאה] כלול ג"כ ד' בחי' כנ"ל במשל נפש המדברת הכלולה מד' בחי'

Now, within the level of the speaking itself, which is hidden Chochmah, four levels are also included, as above in the analogy of the speaking soul, which is comprised of four levels,

וכן גוף האדם המדבר כלול מד' בחי' ובחי' המדות דח"ס [דחכמה סתימאה] נקרא צומח ולכן נקרא שערות שהן בחי' צומח שבגוף

and likewise the body of the speaking human being is comprised of four levels. And the level of the emotive attributes of hidden Chochmah is called "vegetative," and therefore it is called "hairs," which are the vegetative level in the body.

והנה במשל גשמי מוכן שדומם וצומח הן קרובים זה לזה ומובדלין בערך מבחי' חי שיש בו נפש החיונית
[החיונית] וכש"כ [וכל שכן] מבחי' מדבר כו'

Now, in the physical analogy it is understood that the inanimate and the vegetative are close to one another, and are separated in measure from the level of the animal, which has a vital soul, and all the more so from the level of the speaking, etc.

וכמו שבגוף האדם ג"כ אינן ערוך השערות שהן בחי' צומח לגבי אברי הגוף שבהן מלוכש נפש החיונית
והשכלי' [והשכלית] כמו הלב ומוח ואפילו לגבי שאר האברים.

And just as in the human body, too, the hairs, which are the vegetative level, are not comparable to the limbs of the body in which the vital and intellectual soul is encloded, such as the heart and brain, and not even to the other limbs,

כך אין ערוך בחי' מדות ונוצר חסד לגבי עצם הח"ס [החכמה סתימאה] ולכן נמשלו לשערות שהוא בחי'
צומח הכלול במדבר כו'

so the level of the attributes and "Notzer chesed" is not comparable to the essence of hidden Chochmah; and therefore they are likened to hairs, which are the vegetative level included in the speaking, etc.,

שאינו ערוך אפילו לגבי נפש החיונית שבמדבר כש"כ [כל שכן] לגבי נפש השכלית ובחי' שערות אלו הן
הן מקור ושרש להתהוות החכמה דאצילות וא"כ אין זה בחי' השתלשלות עילה ועלול רק דילוג הערך.

which is not comparable even to the vital soul in the speaking [being], and all the more so to the intellectual soul. And these very hairs are the source and root of the coming-into-being of the Chochmah of Atzilus; and if so, this is not the level of a chain of cause and effect, but a leap of level.

10 וזהו שנאמר במ"ת [במתן תורה] וזרח משעיר למו. פי' שעיר היינו שער יו"ד כי התורה שהיא חכמה
דאצילות נמשכת מבחי' חכמה סתימאה ע"י שערות לבד.

And this is what is said at the Giving of the Torah: "And He shone forth to them from Se'ir." The meaning of "Se'ir" is se'ar yud (the hair of yud), for the Torah, which is the Chochmah of Atzilus, is drawn from the level of hidden Chochmah through hairs alone.

והנה השערה היא בחי' וי' והאור שבתוך השערה הוא בחי' יו"ד וכנודע שהשערה חלולה ומלוכש בתוכה יניקה מהמוח

Now, the hair is the level of vav, and the light within the hair is the level of yud, as it is known that the hair is hollow and within it is encloded nourishment from the brain

(ועיין מזה בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ר"פ תולדות הביאו הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' אמור דף צ"ד) ומה שנקרא יו"ד להיות כי נודע שיש בחי' עשירי [עשירות] מאות אלפים רבבות.

(and see about this in Likkutei Torah, at the beginning of Parshas Toldos, which the Ramaz cites on Parshas Emor, page 94). And the reason it is called yud is that, as is known, there are the levels of tens, hundreds, thousands and myriads.

והנה אלפים ורבבות הם בא"א וגם לפעמים מאות כנזכר במאמר מאה ועשרים ושבע שנים דשני חיי שרה.

Now, the thousands and myriads are in Arich Anpin, and sometimes also the hundreds, as mentioned in the maamar on "One hundred and twenty and seven years" of "the years of the life of Sarah."

אך מה שיוכל להתלבש בהשערה הוא רק בחי' עשירית שזהו בחי' יו"ד לבד (צ"ע [צריך עיון] ע' [עייין] לקמן)

But what can be encloded in the hair is only the level of tens, which is the level of yud alone (this needs examination; see below).

וזהו ענין משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] נובלות חכמה של מעלי [מעלה / מעלת] תורה פ"י חש"מ [חכמה של מעלה] היינו ח"ס [חכמה סתימאה] דא"א שנקרא חכים ולא בחכמה ידיעא כידוע ואורייתא שהיא חכמה דאצילות נמשכת מח"ס [מחכמה סתימאה] רק מבחי' הנובלות שבה

And this is the meaning of what our Sages, of blessed memory, said: "The unripe fruit of the wisdom above is Torah." "The wisdom above" means the hidden Chochmah of Arich Anpin, which is called "wise, but not with a knowable wisdom," as is known; and the Torah, which is the Chochmah of Atzilus, is drawn from hidden Chochmah only from the level of its unripe fruit,

דהיינו בחי' שערות לבד וזהו וזרח משעיר למו כנ"ל (ולעיל נתבאר דנובלות חכמה הוא בחי' אחוריים דאבא וי"ל [ויש לומר] דהכל א' לפמ"ש [לפי מה שכתוב] הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' אמור)

that is, the level of hairs alone; and this is [the meaning of] "And He shone forth to them from Se'ir," as above. (And above it was explained that the unripe fruit of wisdom is the level of the back of Abba; and one may say that it is all one, according to what the Ramaz writes on Parshas Emor

(דצ"ד שם) דמציאות אבא הוא מאור הפנימי שבדיקנא שלמעלה מהשערות עצמן ע"ש וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] שפנימ"י [שפנימיות / שפנימית] אבא כו'

(page 94 there), that the existence of Abba is from the inner light in the beard, which is above the hairs themselves; see there. And see in Pri Etz Chaim, Shaar HaKerias Shema, chapter 15, that the inner dimension of Abba, etc.

א"כ בחי' נובלות חש"מ [חכמה של מעלה] דהיינו בחי' אחוריים דאבא כו' הוא לא רחוק מבחי' השערות דדיקנא כו' והבן:

If so, the level of “the unripe fruit of the wisdom above,” namely the level of the back of Abba, etc., is not far from the level of the hairs of the beard, etc. And understand [this].

11 ב ואח"כ אמר ואתה מרבבות קדש מימינו אש דת למו והוא להיות המשכה מתשב"כ [מתורה שבכתב] לתשב"ע"פ [לתורה שבעל פה]

2. And afterwards it says, “And He came from myriads of holiness; from His right hand, a fiery law for them.” And this is so that there be a drawing-down from the Written Torah to the Oral Torah,

שהוא ע"י בחי' אש דכביש באשא. והנה פי' ואתה היינו בחי' התהוות האותיות שבתשב"כ [שבתורה שבכתב] שזהו ע"י דכביש באשא כו'.

which is through the level of fire, “compressed by fire.” And the meaning of “ve’asa” [and He came] is the level of the coming-into-being of the letters of the Written Torah, which is through “compressed by fire,” etc.

12 והענין יובן עד"מ ממה שאנו רואים במהות השכל שבאדם כשישכיל אדם איזה סברא חדשה שנופלת לו במוחו אינו נרגש בה עדיין אותיות כלל

And the matter will be understood by way of analogy from what we see in the nature of the intellect in a person: when a person conceives some new idea that occurs to him in his mind, no letters at all are yet sensed in it;

אך מיד כשיתבונן בה במוח הבינה ימצאו בחי' אותיות באותו השכל והסברא מורגשים האותיות ממש ויש להבין מהיכן נמצאו ונולדו האותיות בהשכל

but as soon as he contemplates it in the mind of Binah, the level of letters will be found in that intellect and idea — the letters are actually sensed. And one must understand from where the letters came to be and were born in the intellect.

אך הענין כי באמת היו האותיות כלולים תחלה ג"כ בהשכל רק שלא היו ניכרים למהות בפ"ע [בפני עצמן] ואח"כ במוח הבינה באו לגילוי להיות נרגשים ג"כ.

But the matter is that in truth the letters were already included in the intellect at first as well, only they were not discernible as an entity in their own right; and afterwards, in the mind of Binah, they came to revelation so as to be sensed as well.

13 והמשל בזה הנה המים כלולים ג"כ מדי יסודות וא"כ יש גם כן עפר ממש כלול בהמים.

And the analogy for this: water, too, is composed of the four elements, and if so there is also actual earth included in the water.

אך אינו ניכר ונרגש כלל שיש שם עפר רק כאלו אין רק מים לבד. אבל ע"י בישול שיכשלו המים באש יתפרדו חלקי העפר ויהי' [ויהיה] ניכרים ונרגשים.

Yet it is not discernible or sensed at all that there is earth there; rather, it is as if there were only water alone. But through cooking, when the water is boiled over fire, the particles of earth separate and become discernible and sensed.

14 והנה עפר הוא בחי' אותיות הכלולים בהשכל הנק' מים וע"י דכביש באשא הוא בחי' ה"ג [חמש גבורות] נעשה מציאת האותיות בגילוי ממש. רק שצ"ל ג"כ המתקת הגבורות שלא להיות צמצום גמור. וזהו דגליד ברוחא כוי.

Now, the earth is the level of the letters included in the intellect, which is called water; and through "compressed by fire," which is the level of the five Gevuros, the existence of the letters comes into actual revelation. Only, there must also be a sweetening of the Gevuros, so that it not be a complete contraction. And this is [the meaning of] "which congealed by wind," etc.

15 והנה מאותיות דתשב"כ [דתורה שבכתב] נמשך בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] כמו פרק השואל במס' ב"מ [בבא מציעא] נלקח מוי"ו דוכי ישאל איש כוי"ו מוסיף על ענין ראשון משא"כ טעמים נקודות תגין לא באו בגילוי בתשבע"פ [בתורה שבעל פה].

Now, from the letters of the Written Torah [teaching] is drawn into the Oral Torah; for example, the chapter HaSho'el in Tractate Bava Metzia is derived from the vav of "And if a man borrows," etc. — the vav adds to the preceding matter; whereas the cantillation marks, vowels and crowns did not come to revelation in the Oral Torah.

וזהו שנאמר ואתה כו' מימינו אש כו' היינו התהוות אותיות דתשב"כ [דתורה שבכתב] ע"י דכביד באשא ומזה נמשך התשבע"פ [התורה שבעל פה].

And this is what is said, "And He came, etc., from His right hand, fire, etc.": that is, the coming-into-being of the letters of the Written Torah through "compressed by fire," and from this the Oral Torah is drawn forth.

16 ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ גבי ופתחת עליו פתוחי חותם. ובה יובן מ"ש וכדה על שכמה ואח"כ כתיב ותורד כדה על ידה כי פי כדה היינו כ"ד ספרין דאורייתא ולפי שנובלות חש"מ [חכמה של מעלה] תורה היינו מבחי שערות

And see what is written in the discourse beginning "And you shall make a tzitz," on "and you shall engrave upon it engravings of a signet." And through this will be understood what is written, "and her pitcher (kadah) on her shoulder," and afterwards it is written, "and she lowered her pitcher onto her hand": for the meaning of "kadah" is the twenty-four (kaf-dalet) books of the Torah; and since "the unripe fruit of the wisdom above is Torah," that is, from the level of hairs,

ולכן נאמר וכדה על שכמה שהוא בחי אחוריים דרך מבחי אחוריים ונובלות חש"מ [חכמה של מעלה] נמשכו הכ"ד ספרין [ספרים / ספרין] דאורייתא וכמשל ביטול כד אי לגבי הים או המעין.

therefore it is said, "and her pitcher on her shoulder," which is the level of the back: for only from the level of the back and the unripe fruit of the wisdom above were the twenty-four books of the Torah drawn — like the analogy of the nullity of a single pitcher compared to the sea or the spring.

17 וז"ש [וזהו שכתוב] במשה רבינו ע"ה [עליו השלום] ופני לא יראו כו' אך כדי שיומשך עוד מתשב"כ [מתורה שבכתב] לבחי תשבע"פ [תורה שבעל פה] שאינה אלא הארה מועטת מבחי תשב"כ [תורה שבכתב] לפי שאינה פירוש אלא רק על עצם המצות שכתשב"כ [שבתורה שבכתב]

And this is what is said about Moshe our teacher, peace be upon him: "But My face shall not be seen," etc. However, in order that there be a further drawing-down from the Written Torah to the level of the Oral Torah — which is only a small glimmer of the level of the Written Torah, since it is an interpretation only of the essential mitzvos in the Written Torah,

אבל תנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] שבתשב"כ [שבתורה שבכתב] שכל אחד ואחד מרמז על ריבוא רבבות עלמין אינה באה לידי גילוי כלל.

but the cantillation marks, vowels, crowns and letters of the Written Torah, each and every one of which alludes to myriads upon myriads of worlds, do not come to revelation at all.

רק ר"ע [רבי עקיבא] הי' [היה] דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות כו' (ועי' במנחות דכ"ט ע"ב)

Only Rabbi Akiva would expound upon each and every thorn [of the letters] heaps upon heaps of laws, etc. (and see Menachos 29b);

אבל בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] אינה באה לידי גילוי כלל הטנת"א [הטעמים נקודות תגין אותיות] שבתשכ"כ [שבתורה שבכתב] (ומה שנת' [שנתבאר] לעיל דמבחי' אותיות דתשכ"כ [דתורה שבכתב] הוא בנין התשבע"פ [התורה שבעל פה] היינו רק מענין הפשט המלוכש בהתיבות והאותיות ומיתור או חסר האותיות מו וי"ו מוסיף כו')

but in the Oral Torah the cantillation marks, vowels, crowns and letters of the Written Torah do not come to revelation at all. (And what was explained above, that the Oral Torah is built from the level of the letters of the Written Torah, refers only to the plain meaning encloded in the words and letters, and to extra or missing letters, as in "the vav adds," etc.;

אבל טעם תמונת האותיות למה הוי"ו בתמונה זו ועל מה מרמז לא בא לידי גילוי בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] רק הפי' לבד שאינו אלא הארה בעלמא מתשכ"כ [מתורה שבכתב].

but the reason for the shape of the letters — why the vav has this shape, and what it alludes to — has not come to revelation in the Oral Torah) — only the interpretation alone, which is but a mere glimmer of the Written Torah.

וזהו ויאמר העבד הגמאיני נא מעט מים מכדך שהעבד הוא בחי' מלי' בחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] ולזאת נקרא עבדו זקן ביתו דבחי' ח"ע [חכמה עילאה] תשכ"כ [תורה שבכתב] המושל בכל אשר לו

And this is [the meaning of] "And the servant said, 'Let me sip, please, a little water from your pitcher'": for the servant is the level of Malchus, the level of the Oral Torah; and therefore he is called "his servant, the elder of his house" — [the house] of the level of supernal Chochmah, the Written Torah — "who ruled over all that he had,"

היינו כל ההשתלשלות דבי"ע שנמשך מבחי' העבד כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים וזהו הגמאיני נא מעט מים מכדך שהגילוי שבתשבע"פ [שבתורה שבעל פה] הנמשך בה ממים דכ"ד ספרים דאורי' [דאורייתא] הוא

that is, the whole chain of descent of [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is drawn from the level of the servant, as it is written, "Your kingship is a kingship over all worlds." And this is [the meaning of] "Let me sip, please, a little water from your pitcher": that the revelation in the Oral Torah, which is drawn into it from the water of the twenty-four books of the Torah, is

רק מעט מים מכד זה שרק הארה בעלמא נמשך בגילוי בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] ולא כל המים שבכד
דתשב"כ [דתורה שבכתב]

only a little water from this pitcher, for only a mere glimmer is drawn into revelation in the Oral Torah, and not all the water in the pitcher of the Written Torah,

דהא טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] לא באו בגילוי כנ"ל וזהו ותמהר ותורד כדה על ידה שא"א להיות
המשכה זו כ"א ע"י שתוריד הכד על ידה

since the cantillation marks, vowels, crowns and letters did not come into revelation, as above. And this is [the meaning of] "And she hurried and lowered her pitcher onto her hand": for this drawing-down is possible only by her lowering the pitcher onto her hand,

היינו שיתלבש החכמה בבחי' מדות שנקרא ידיים שאז יכול אח"כ לבוא השפע עד בחי' מלי' שהוא בחי'
תשבע"פ [תורה שבעל פה] שמקבלת מבחי' ידיים דוקא:

that is, that Chochmah be enclothed in the level of the emotive attributes, which are called "hands"; for then the flow can afterwards come down to the level of Malchus, which is the level of the Oral Torah, which receives specifically from the level of the hands.

(ואפשר שזהו ענין כדכד ב' בחינות כד היינו בחי' כדה שעל שכמה וכדה שעל ידה):

(And perhaps this is the meaning of "kadmah" (ruby): two levels of kad (pitcher), namely the level of the pitcher on her shoulder and the pitcher on her hand.)

18 ג והנה מבואר למעלה דתשב"כ [דתורה שבכתב] ותשבע"פ [ותורה שבעל פה] נקרא חתן וכלה וכל הנ"ל זהו
בחי' קדושין ואירוסין.

3. Now, it was explained above that the Written Torah and the Oral Torah are called groom and bride, and all the above is the level of kiddushin and erusin (betrothal).

כמו שקדושין הם רק נתינת טבעת קדושין עד"מ שהוא דבר מועט כך ענין המשכה הנ"ל מתשב"כ
[מתורה שבכתב]

Just as kiddushin is only the giving of a betrothal ring, for example, which is a small thing, so the aforementioned drawing-down from the Written Torah,

שהיא רק הארה בעלמא ממנה מעט מים מכרך הנמשך לתשבע"פ [לתורה שבעל פה] נקרא קדושין אבל בשמע"צ [בשמיני עצרת] שעושים שמחת תורה הוא בחי' יחוד שאחר הנשואין.

which is only a mere glimmer of it — “a little water from your pitcher” — drawn to the Oral Torah, is called kiddushin. But on Shemini Atzeres, when Simchas Torah is made, is the level of the union that follows the marriage (nisuin).

19 וזהו שאומרים מוריד הגשם המשכת טפת מ"ד [מיין דוכרין] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי גשמים משיצא חתן לקראת כלה כדפי' בערוך.

And this is why we say “He causes the rain to fall”: the drawing-down of the drop of mayin duchrin (the masculine waters), as our Sages, of blessed memory, said concerning rain, “once the groom goes out to meet the bride,” as the Aruch explains.

אך קודם יחוד זה צ"ל חופה והוא עליית שניהם תשב"כ [תורה שבכתב] ותשבע"פ [ותורה שבעל פה] בבחי' סובב כל עלמין דקמיה חכמה ועשייה שוין

However, before this union there must be a chuppah (canopy), which is the ascent of both of them, the Written Torah and the Oral Torah, into the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), before which wisdom and action are equal

(וע' בזהר בראשית דף ח' ע"א בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם וסוד החופה כו' ונלע"ד [ונראה לעניות דעתי] כו' ע"ש ועמ"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה).

(and see the Zohar, Bereishis, page 8a, in the commentary of the Ramaz there: “And the secret of the chuppah,” etc., “and it seems to my humble opinion,” etc.; see there. And see what is written in the explanation on “For over all the glory there shall be a canopy”).

וזהו מה שאנו אומרים ברגלים והשיאנו כו' אז עי"ז יכול להיות אח"כ יחוד זה שהוא המשכה פנימית ממש ולא הארה בעלמא כמו הקדושין הנ"ל.

And this is what we say on the festivals: “And bestow upon us (vehasi'enu),” etc. Then, through this, there can afterwards be this union, which is an actual inward drawing-down and not a mere glimmer like the kiddushin mentioned above.

והענין כי בחי' היחוד עד"מ הוא המשכה שלמעלה מבחי' נובלות חש"מ [חכמה של מעלה] כ"א מבחי' חכמה שלמעלה ממש היינו מעצמותה ומהותה.

And the matter is that the level of the union, by way of analogy, is a drawing-down that is above the level of "the unripe fruit of the wisdom above," but rather from the level of the wisdom above itself, that is, from its essence and being.

דהנה מבואר למעלה מה שנקרא נובלות הוא לפי שהתהוות החכמה דאצי' הנקרא תורה מח"ס [מחכמה סתימאה] הנקרא חכמה שלמעלה היא בבחי' דילוג גדול מבחי' שערות לבד

For it was explained above that what is called "novlos" is so because the coming-into-being of the Chochmah of Atzilus, called Torah, from hidden Chochmah, called "the wisdom above," is by way of a great leap, from the level of hairs alone

ולא ממהות ועצם הח"ס [החכמה סתימאה] ועד"מ באדם השכל לגבי כח השכל הוא יש מאין שאין עצם כח השכל מתגלה ונמשך כלל בבחי' השכל המתגלה ולא

and not from the essence and substance of hidden Chochmah — just as, by way of analogy, in a person, intellect relative to the power of intellect is something from nothing, for the essence of the power of intellect is not revealed or drawn at all into the revealed intellect; and [it is] not

כמו השכל לגבי המדות שמהות השכל מתלבש בהמדות כנ"ל אמנם המשכת הטפה מהאב הנמשכת ג"כ מהמוח כנודע

like intellect relative to the emotions, where the essence of the intellect is enclothed in the emotions, as above. However, the drawing-forth of the drop from the father, which is also drawn from the brain, as is known —

הנה אע"פ [אף על פי] שהוא גשמיות מ"מ מלוכש בה ממהות ועצם כח המוחין ולא הארה בעלמא שהרי יולד ממנה ולד בשכל ומדות שיהיה בדמיון האב ויש בו מהות כח השכל ממש

although it is physical, nevertheless there is enclothed in it [something] of the essence and substance of the power of the brain, and not a mere glimmer; for from it a child is born, with intellect and emotions, who will resemble the father, and he has in him the actual essence of the power of intellect

כמו באב ולא הארה בעלמא כמו בגילוי השכלה פרטית וכמבואר באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו ועוד זאת שהרי הדבור כו' והטפה שנמשכה כו' ע"ש.

as in the father, and not a mere glimmer as in the revelation of a particular idea; as is explained in Iggeres HaKodesh, near its end: "And moreover, for speech, etc., and the drop that was drawn, etc."; see there.

20 וכך יובן הנמשל למעלה דבחי' נובלות חש"מ [חכמה של מעלה] היינו עד"מ כמו גילוי השכל ממקור השכל שאינו אלא הארה

And so will the analogue above be understood: the level of "the unripe fruit of the wisdom above" is, by way of analogy, like the revelation of intellect from the source of intellect, which is only a glimmer;

ומזה נמשך בתשב"כ [בתורה שבכתב] ואח"כ הארה מזה נמשך בתשב"ע"פ [בתורה שבעל פה] כנ"ל וזה נקרא קדושין המשכה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] הנק' קדש כמ"ש ואתה מרבבות קדש.

and from this [a glimmer] is drawn into the Written Torah, and afterwards a glimmer of this is drawn into the Oral Torah, as above; and this is called kiddushin, a drawing-down from the level of supernal Chochmah, which is called "kodesh" (holiness), as it is written, "And He came from myriads of holiness."

אבל בחי' יחוד חתן וכלה הנה הטפה שרש שרשה ממקור ועצמיות הח"ס [החכמה סתימאה] ולא מבחי' נובלות לבד.

But in the level of the union of groom and bride, the drop — the root of its root is from the source and essence of hidden Chochmah, and not from the level of the unripe fruit alone.

21 וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער הנסירה ספ"ג [סוף פרק ג'] וכן זה המוח עילאה דא"א כו' ואח"כ לוקחים הטפה או"א [אבא ואימא] כו'

And as is written in Etz Chaim, Shaar HaNesirah, at the end of chapter 3: "And so too this supernal brain of Arich Anpin, etc., and afterwards Abba and Imma take the drop, etc.";

ע"ש אלא דלכאורה אינו מובן כיון דהתהוות תשב"כ [תורה שבכתב] הנקרא חתן הוא רק מבחי' נובלות חש"מ [חכמה של מעלה] אי"כ איך שייך לומר שהיחוד נמשך מפנימית ח"ס [חכמה סתימאה].

see there. Except that, at first glance, this is not understood: since the coming-into-being of the Written Torah, which is called the groom, is only from the level of the unripe fruit of the wisdom above, if so, how can one say that the union is drawn from the inner dimension of hidden Chochmah?

אך הענין דזהו ענין החופה שצ"ל קודם היחוד שהוא בחי' סוכ"ע בחי' כתר שלמעלה מהחכמה ואז עי"ז נמשך גילוי מפנימית מו"ס [מוחא סתימאה] בתשב"כ [בתורה שבכתב] הנקרא חתן וממנו לתשבע"פ [לתורה שבעל פה]

But the matter is that this is the meaning of the chuppah that must precede the union, which is the level of the light that encompasses all worlds, the level of Keser, which is above Chochmah; and then, through this, a revelation from the inner dimension of the hidden brain (mocha stima'ah) is drawn into the Written Torah, which is called the groom, and from it to the Oral Torah.

ולכך קדמו ז' ימי החג לשמע"צ [לשמיני עצרת] שהם עדי"מ ז' ימי המשתה שאחר החופה ונמשכים אורות מקיפים מבחי' סוכ"ע

And therefore the seven days of the festival precede Shemini Atzeres; they are, by way of analogy, the seven days of feasting after the chuppah, and encompassing lights are drawn down from the level of the light that encompasses all worlds.

וגם הלולב ומיניו הוא המשכת הדעת כי קטן אינו מוליד והטפה נמשכת מבחי' הדעת דוקא כמ"ש וידע האדם כו'

And also the lulav and its species are the drawing-down of Daas; for a minor does not beget, and the drop is drawn specifically from the level of Daas, as it is written, "And Adam knew," etc.

ואז עי"ז יוכל להיות אח"כ היחוד בשמע"צ [בשמיני עצרת] שזהו המשכה פנימית ממש ולא בחי' נובלות לבד ולכן הוא שמחת תורה שהתורה עצמו שמחה מגילוי זה כו':

And then, through this, there can afterwards be the union on Shemini Atzeres, which is an actual inward drawing-down and not the level of the unripe fruit alone; and therefore it is Simchas Torah, for the Torah itself rejoices in this revelation, etc.

22 ד וזהו ענין מוריד הגשם שמתחילים לומר בשעמ"צ [בשמיני עצרת] כי בחי' השפעי' הגשם בארץ הוא כמשל המשכת

4. And this is the meaning of "He causes the rain to fall," which we begin to say on Shemini Atzeres: for the flow of rain upon the earth is like the analogy of the drawing-forth of

הטפה שכמו שמהטפה נולד וולד כך הגשם מרוה את הארץ והולידה כו' וגם דכמו שהגשם נמשך טיפין טיפין והיינו ע"י שיורדין בגבורה שממנה בא ההתחלקות

the drop; for just as from the drop a child is born, so the rain "waters the earth and makes it give birth," etc. And also, just as the rain is drawn down drop by drop — and that is through their descending with Gevurah (might), from which comes the division [into drops] —

ולכן נמשל המטר לשערות כמ"ש כשעירים עלי דשא שכן הוא ג"כ שערות הראש כל א' גומא בפ"ע [בפני עצמו] כמ"ש בגמרא ואע"פ [ואף על פי] שבחי' המשכת טפת מ"ד [מ"ד דוכרין] הנ"ל

therefore the rain is likened to hairs, as it is written, "like showers (se'irim) upon the grass"; for so too the hairs of the head, each one [has] its own follicle, as stated in the Gemara. And although the level of the drawing-down of the drop of the masculine waters mentioned above

נמשכה מבחי' פנימית חש"מ [חכמה של מעלה] שלמעלה מבחי' נובלות ושערות מ"מ היא נמשכת ויורדת דרך בחי' השערות מזל ונוצר ונקא רק ששרשה למעלה מהשתלשלות כמ"ש במ"א ע"פ והנצח כו'

is drawn from the level of the inner dimension of the wisdom above, which is above the level of the unripe fruit and the hairs, nevertheless it is drawn and descends by way of the level of the hairs — the mazal, "Notzer" and "Venakeh" — only that its root is above the chain of descent, as is written elsewhere on "And the Netzach," etc.

[ועיין זח"ג [זהר חלק ג] נשא] (קלי"ד א') בהאי מזלא תליין ועמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' בא (ד"מ סע"ב [סוף עמוד ב]) שמזל ונוצר חסד כו' ובתוך פנימיותו כו' ועיין מ"ש מזה בביאור ע"פ שוש אשיש כו'.

(And see Zohar III, Naso (134a): "On this mazal [all] depend"; and see what the Ramaz writes on Parshas Bo (40b, at the bottom), that the mazal "Notzer chesed," etc., and within its inner dimension, etc.; and see what is written about this in the explanation on "I will greatly rejoice," etc.)

ועוד זאת דכמו הגשמים יורדים בגבורה כך ג"כ המשכה הנ"ל דכביש באשא כו' בחי' גבורה דע"י [דעתיק

יומין] המלוכשת במו"ס [במוחא סתימאה]

And furthermore, just as the rains descend with Gevurah, so too the aforementioned drawing-down, "compressed by fire," etc., is the level of the Gevurah of Atik Yomin, which is encloded in the hidden brain.

ועוד זאת דכמו התהוות הגשם הנה אד יעלה מן הארץ ונעשה עב וענן ובו יורד הגשם.

And furthermore, just as in the formation of rain, "a mist rises from the earth" and becomes thick cloud and cloud, and in it the rain descends

(ע"יין בראשית רבה פ' י"ג ובסוכה ד"ב א' בתוספות) כך האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] והתשובה עולה למעלה מעלה לבחי' ישת חשך סתרו ונמשך משם להיות מוריד הגשם המשכת הטפה כו'.

(see Bereishis Rabbah, parshah 13, and Sukkah 12a, in Tosafos), so the arousal from below and teshuvah ascend higher and higher, to the level of "He made darkness His hiding place," and from there it is drawn down to become "He causes the rain to fall," the drawing-down of the drop, etc.

גם י"ל [יש לומר] המשל מענין ואד יעלה באופן אחר היינו עד"מ שמתחלה היו האידיים דקים מאד ומתגשמים אח"כ ונעשים עב וענן להוריד מטר כמ"כ [כמו כן] המשכת הטפה הנ"ל מהמוח ומתגשמת כו'.

One may also explain the analogy of "and a mist rose" in another way: that is, by way of analogy, at first the vapors were very fine, and afterwards they become coarse and turn into thick cloud and cloud to bring down rain; so too the aforementioned drawing-down of the drop from the brain becomes physical, etc.

ומכל טעמים הנ"ל נקרא המשכה זו בחי' מוריד הגשם (ופירוש משיב הרוח ומוריד הגשם יובן ע"ד מ"ש בפ' מקץ סד"ה נר חנוכה כו' מזוזה מימין כו')

And for all the reasons above, this drawing-down is called the level of "He causes the rain to fall." (And the meaning of "He causes the wind to blow and the rain to fall" will be understood along the lines of what is written in Parshas Mikeitz, at the end of the discourse beginning "The Chanukah lamp, etc., [with] the mezuzah on the right," etc.):

אך אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע"י נר מצוה כו' אויר סביב האור כו' גורם להאיר אור כו'.
ואויר היינו בחי' רוח ע"ש ועיין בזהר הרקיע כפי' הזח"א [הזהר חלק א] פ' בראשית)

"However, the light of the Torah does not rise to be called light except through the lamp of a mitzvah, etc.; the air around the light, etc., causes the light to shine," etc. And "air" is the level of wind (ruach); see there. And see in Zohar HaRakia, in the commentary on Zohar I, Parshas Bereishis)

(דט"ו ע"א) אוירא דיליה לא אתיידע כלל עד כו' נהיר נקודא חדא סתימא עילאה ע"ש.

(15a): "Its air was not known at all, until, etc., one hidden supernal point shone forth"; see there.

וזהו ענין שלהיות מוריד הגשם המשכת התורה ממו"ס [ממוחא סתימאה] הוא ע"י משיב הרוח אוירא דע"ג
[דעל גבי] קרומא כו'

And this is the meaning: that for there to be "He causes the rain to fall" — the drawing-down of the Torah from the hidden brain — is through "He causes the wind to blow," "the air that is upon the membrane," etc.,

שבו הדעת דעתיק ועיין באדרא דנשא (קל"ד ב') וע' בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ בראשית ע"פ לא
ידון רוחי כו' ובזח"א [ובזהר חלק א] (דל"ז סע"ב [סוף עמוד ב] דנ"ח א') ובזהר הרקיע שם ובזח"ב [ובזהר חלק ב']
(דקע"ח סע"ב [סוף עמוד ב])

in which is the Daas of Atik. And see the Idra of Naso (134b); and see Likkutei Torah, at the end of Parshas Bereishis, on "My spirit shall not contend," etc.; and Zohar I (37b, at the bottom; 58a), and Zohar HaRakia there, and Zohar II (178b, at the bottom).

אבל ע"י התורה ומצות עץ חיים היא כו' משיב הרוח ועמ"ש ע"פ ואתה מרבבות קדש.

But through the Torah and mitzvos — "It is a tree of life," etc. — [comes] "He causes the wind to blow." And see what is written on "And He came from myriads of holiness."

וזהו א"ת [אל תקרי] בניך אלא בוניך שישראל בונין וממשיכין תשבע"פ [תורה שבעל פה] מבחי' תשב"כ [תורה
שבכתב] והכח הזה בהם לפי שהם בוניך ששרשם ג"כ מבחי' זיווג גופני

And this is [the meaning of] "Do not read 'your children' (banayich) but 'your builders' (bonayich)": for Israel build and draw down the Oral Torah from the level of the Written Torah; and they have this power because they are "your builders," since their root, too, is from the level of a bodily union,

שהוא הטפה הנמשכת מפנימית המוחי [המוחי] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ישראל עלו במחשבה וכבר נתבאר לעיל מהו במחשבה לכן ביכולתם הוא להמשיך המשכה זו מבחי פנימית ח"ס [חכמה סתימאה] בתשב"כ [בתורה שבכתב] ותשבע"פ כנ"ל.

which is the drop drawn from the inner dimension of the brain, as our Sages, of blessed memory, said, "Israel arose in thought"; and it was already explained above what "in thought" means. Therefore it is in their power to draw down this flow from the level of the inner dimension of hidden Chochmah into the Written Torah and the Oral Torah, as above.

23 וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב והנה מורשה ג"כ לשון ירושה. והענין כי יש בחי נשמות הנקראים בנים למקום.

And this is [the meaning of] "The Torah that Moshe commanded us is the heritage (morashah) of the congregation of Yaakov." Now, "morashah" is also an expression of inheritance (yerushah). And the matter is that there is a level of souls who are called "children of the Omnipresent."

וזהו בחי ישראל בחי כי שרית כו' ויש נשמות שנקראים עבד וזהו בחי יעקב עבדי.

And this is the level of Yisrael, the level of "for you have striven (sarisa)," etc. And there are souls that are called "servant," and this is the level of "Yaakov My servant."

וזהו ענין ברא כרעא דאבוה שבטל ממש כביטול הרגל לגבי ראש ואין לו רצון אחר כלל ופי' ברא כרעא היינו נה"י [נצח הוד יסוד] דאוי"א [דאבא ואימא] מוחין לז"א כו'.

And this is the meaning of "a son is his father's leg": for he is truly nullified, like the nullification of the foot relative to the head, and has no other will at all. And the meaning of "a son is [his father's] leg" is Netzach, Hod and Yesod of Abba and Imma, [which are] the mochin of Z'eir Anpin, etc.

24 והנה כמו שהרגל נושא הראש עד"מ כך ביכולת בחי ישראל להמשיך יחוד הנ"ל להיות מאירוסין נשואין כו' ועמש"ל [ועיי' מה שכתוב לעיל] מזה.

Now, just as the foot carries the head, by way of analogy, so it is in the power of the level of Yisrael to draw down the aforementioned union, so that from betrothal there be marriage, etc. And see what was written above about this.

אבל הנשמות הנקרא יעקב מקבלים יחוד זה דרך ירושה דכיון שנמשך השפעה זו בבחי' מלי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] מקבלים ג"כ הנשמות דבי"ע הנקרא עבד להיות נקלט ונמשך בכל אי אור ה' בבחי' פנימית הלב ועמ"ש במ"א ע"פ

But the souls that are called Yaakov receive this union by way of inheritance: for since this flow is drawn into the level of Malchus, the Oral Torah, the souls of [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are called "servant," also receive [it], so that the light of G-d be absorbed and drawn into each one, in the inner dimension of the heart. And see what is written elsewhere on

כי הוא יברך הזבח ואח"כ יאכלו הקרואים כו'. ולכן תגדל השמחה בש"ת [בשמחת תורה] בכל ישראל מגדולם עד קטנם כו'

"For he blesses the offering, and afterwards the invited ones eat," etc. And therefore the joy on Simchas Torah is great in all Israel, from the greatest of them to the least, etc.

(הג"ה [הגהה] ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ג"כ מה שאמר אבא בנימין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי ומבואר בפרש"י [בפירוש רש"י / בפירוש רש"י] שגם ללמוד לא רצה קודם התפלה אלא להתפלל תיכף ובתוס' [ובתוספות] פ"ק [פרק קמא] דברכות)

(Gloss: And according to this will also be understood what Abba Binyamin said, "...over my prayer, that it be close to my bed"; and it is explained in Rashi's commentary that he did not want even to study before prayer, but to pray immediately; and Tosafos, in the first chapter of Berachos)

(דף ה' ע"ב) לא ידעתי מנא ליה דאסור בלימוד קודם אבל באמת אין זה משום איסור

(page 5b) [write]: "I do not know from where he derives that it is forbidden to study beforehand." But in truth this is not because of a prohibition,

אלא שמעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה אם כבר הגיע זמן תפלה

but because the level of engaging in Torah after prayer is higher than Torah before prayer, if the time for prayer has already arrived.

והענין דאע"פ [דאף על פי] שנת' [שנתבאר] שהיחוד הוא בשמ"ע [בשמיני עצרת] היינו דרך כלל כי כל היו"ט [היום טוב] הם כלליים לכל השנה כמ"ש במ"א.

And the matter is that although it was explained that the union is on Shemini Atzeres, that is in a general way, for all the festivals are general [channels] for the whole year, as is written elsewhere.

אבל דרך פרט נודע בפע"ח [בפרי עץ חיים] שבתפלה דכל יום הוא בחי' היחוד דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] שהם בחי' תשב"כ [תורה שבכתב] ותשבע"פ [תורה שבעל פה]

But in a particular way, it is known from Pri Etz Chaim that in the prayer of every day there is the level of the union of Z'eir Anpin and Nukva, which are the levels of the Written Torah and the Oral Torah;

והיינו ע"י קדימת בחי' בכל מאדך בק"ש [בקריאת שמע] שזהו המעורר בחי' גילוי חופה עליונה כמ"ש על פסוק כי על כל כבוד חופה ויחוד זה מתחדש בכל יום

and this is through first [reaching] the level of "with all your might" in the Shema, which is what arouses the level of the revelation of the supernal chuppah, as is written on the verse "For over all the glory there shall be a canopy (chuppah)"; and this union is renewed every day,

כי בכל יום נעשה האדם בריה חדשה וצ"ל העלאת מ"נ [מ"יין נוקבין] מבירורים דק"נ [דקליפת נוגה] ע"י מאדך רשפי אש דס"ג [דשם ס"ג] כו' ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בני ישראל מענין ליבון הלכתא וע"פ ששים המה מלכות כו'

for every day a person becomes a new creature, and there must be an elevation of the feminine waters (mayin nukvin) from the refinements of kelipas nogah through "your might," the "fiery sparks" of [the Name] Sag, etc. And see what is written on "And these are the names of the children of Israel," on the matter of the clarification of the halachah, and on "There are sixty queens," etc.

ולכן אם הגיע זמן תפלה ואינו מתפלל וממשיך החופה והיחוד א"כ לימוד התורה שלומד הוא רק מבחי' נובלות חש"מ [חכמה של מעלה] הנמשך בתשב"כ [בתורה שבכתב] מצד עצמו וממנו לתשבע"פ [לתורה שבעל פה] בבחי' קדושין לבד

And therefore, if the time for prayer has arrived and he does not pray and draw down the chuppah and the union, then the Torah that he studies is only from the level of "the unripe fruit of the wisdom above," which is drawn into the Written Torah on its own account, and from it to the Oral Torah, in the manner of kiddushin alone.

אבל כשהקדים ק"ש [קריאת שמע] ותפלה ונעשה היחוד א"כ עסק התורה שאח"כ יש ונמשך בזה גילוי חש"מ [חכמה של מעלה] ממש ולא נובלות לבד.

But when he has first [said] the Shema and prayed, and the union has been effected, then in the Torah study afterwards there is, and there is drawn down in it, a revelation of the wisdom above itself, and not only the unripe fruit.

25 וזהו ענין עוסק בתורה לשמה פי' לשם התורה עצמה ברכו בתורה תחלה וכמ"ש במ"א ע"פ כי קולך ערב כו'

And this is the meaning of "one who engages in Torah lishmah (for its sake)": that is, for the sake of the Torah itself — "blessing over the Torah first" — and as is written elsewhere on "For your voice is sweet," etc.:

שאו יש עריבות ומתיקות גילוי תענוג העליון המלוכש בחש"מ [בחכמה של מעלה] כנודע ועמ"ש ע"פ ואתחנן כו' וממש"כ [וממה שכתוב] יובן לשם בתוספת ביאור:

for then there is the pleasantness and sweetness of the revelation of the supernal delight encloded in the wisdom above, as is known. And see what is written on "Va'eschanan," etc.; and from what is written there, "lishmah" will be understood with additional explanation.

26 ה ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ענין פי' דאליעזר עבד אברהם שנאמר ויאמר העבד הגמלאיני נא מעט מים מכדך שיומשך השפע זו אפי' [אפילו] לבחי' נשמות הבאים מסטרא דעבד

5. And according to this will be understood the matter of the passage of Eliezer, the servant of Avraham, in which it is said, "And the servant said, 'Let me sip, please, a little water from your pitcher'": that this flow be drawn even to the level of the souls who come from the side of the servant

(וע' ברע"מ [ברע"א מהימנא] פי' פנחס) (דף רט"ו סע"א [סוף עמוד א]) ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם וע' בזה"א [בזהר חלק א] וישב (דקפ"א ב')

(and see Ra'aya Mehemna, Parshas Pinchas (page 215a, at the bottom), and the commentary of the Ramaz there; and see Zohar I, Vayeshev (181b)).

ולעיל פי' עבד על תשבע"פ [תורה שבעל פה] וכמה פנים כו' וצ"ל למה נאמר כ"ז [כל זה] גבי רבקה ומה ענין רבקה לזה.

And above, "servant" was explained as the Oral Torah — and there are several facets, etc. And it needs to be understood why all this is said in connection with Rivkah, and what Rivkah has to do with this.

אך הענין כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלע"ל [שלעתיד לבוא] יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו.

But the matter is that our Sages, of blessed memory, said that in the time to come they will say to Yitzchak, "For you are our father," "for Avraham did not know us."

27 והענין כי אברהם הוא חסד ושרשו מחדש דע"י [דעתיק יומין] ויצחק הוא בחי' גבורה ושרשו מגבורה דע"י [דעתיק יומין] ולע"ל [ולעתיד לבוא] יהיו הגבורות גבוהים יותר כמעלת הזהב על הכסף וכמ"י יהיו הלויים כהנים כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ובלק"א [ובלקוטי אמרים].

And the matter is that Avraham is Chesed, and his root is from the Chesed of Atik Yomin; and Yitzchak is the level of Gevurah, and his root is from the Gevurah of Atik Yomin. And in the time to come the Gevuros will be higher, like the superiority of gold over silver, and as [it is said], "the Levites will be kohanim," as is written in Likkutei Torah and in Likkutei Amarim.

28 והטעם לכל זה הוא כי הנה יצחק הוא לשון צחוק כמ"ש צחוק עשה לי אלקים כו'.

And the reason for all this is that "Yitzchak" is an expression of laughter (tzechok), as it is written, "Elokim has made laughter for me," etc.

פ"י צחוק הוא בחי' התענוג הנולד מדבר חידוש ופלא עד"מ כשעושיין צחוק מקניגי שהוא מלחמת בי חיות

The meaning of laughter is the level of the delight born of something novel and wondrous; by way of analogy, when they make sport of a kinigi, which is a fight between two beasts,

כדי שישחק המלך כך בחי' הבירורים דרפ"ח כאשר אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא יהיה מזה בחי' צחוק אצלו ית' להיות דבר חידוש שבחי' הרע דק"נ [דקליפת נוגה] יתהפך לטוב ויעלה לבחי' קדושה.

so that the king may laugh. So the level of the refinements of the 288 [sparks]: when "darkness is transformed into light and bitterness into sweetness," there will come from this the level of laughter before Him, may He be blessed, because it is something novel that the evil of kelipas nogah be transformed to good and rise to the level of holiness.

29 וזהו צחוק עשה לי אלקים דדוקא מבחי" שם אלקים המסתיר נמשך הצחוק כאשר אתהפכא חשוכא והסתר זה כו'.

And this is [the meaning of] "Elokim has made laughter for me": for specifically from the level of the Name Elokim, which conceals, the laughter is drawn, when the darkness and this concealment are transformed, etc.

וזהו צחוק עשה לי לשון עבר כל השומע יצחק לי לשון עתיד כי הבירורים הם בשית אלפי שני דהוי עלמא

And this is [why] "has made laughter for me" is in the past tense, [while] "whoever hears will laugh at me" is in the future tense: for the refinements are during the six thousand years that the world exists,

וזהו לשון עבר. אך גילוי התענוג מזה הוא לע"ל [לעתיד לבוא] כשישלימו כל הבירורים וזהו לשון עתיד. and this is the past tense; but the revelation of the delight from this is in the time to come, when all the refinements are completed, and this is the future tense.

30 והנה ענין בירור ניצוצות דרפ"ח הנ"ל נקי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] וכל העלאתה הוא ע"י בחי" גבורות דאוי"ח [דאור חוזר] דוקא

Now, the matter of the refinement of the 288 sparks mentioned above is called the elevation of the feminine waters (mayin nukvin), and every elevation is specifically through the level of the Gevuros of returning light (or chozer),

וכמו ענין בע"ת [בעלי תשובה] בחילא יתיר שהוא ע"י צעקת הלב בכל לב ונפש ומאד וכעין ר' [רבי] אליעזר ב"ד [בן דורדיא] שיצתה נשמתו בבכייה וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] יש קונה עולמו שעה א'

like the matter of baalei teshuvah [who are] "of greater strength," which is through the cry of the heart, with all the heart and soul and might; and like Rabbi Eliezer ben Durdaya, whose soul departed in weeping, and our Sages, of blessed memory, said, "There is one who acquires his world in a single hour";

והיא בחי" או"ח [אור חוזר] (משא"כ בחי" אברהם זקן בא בימים מדרגא לדרגא כנזכר בזהר על פסוק זה) and this is the level of returning light (whereas the level of Avraham is "old, coming with days," from level to level, as mentioned in the Zohar on this verse),

עד שעולה לבחי' גבורה דעתיק מקור כל הגבורות והיא המתלבשת במו"ס [במוחא סתימאה] שהיא למעלה מבחי' מו"ס [מוחא סתימאה]

until it rises to the level of the Gevurah of Atik, the source of all the Gevuros, which is what is en-clothed in the hidden brain, and it is above the level of the hidden brain;

כי בחי' ע"י [עתיק יומין] הוא בחי' תחתונה שבמאציל כו' רק שמתלבשת ויורדת במו"ס [במוחא סתימאה] כדי להיות שרש הנאצלים כו'

for the level of Atik Yomin is the lowest level in the Emanator, etc., only it enclothes itself and de-scends into the hidden brain in order to be the root of the emanated [levels], etc.

והנה אברהם הוא בחי' אבר מה שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות מלמעלה למטה בבחי' או"י [אור ישר]

Now, Avraham is the level of "ever mah" (the limb of mah), which is the level of drawing down the revelation of G-dliness from above to below, in the manner of direct light (or yashar),

וכמו בחי' צדיקים גמורים צדיק שהוא משפיע וממשיך מלמעלה למטה והוא בחי' חסד ועכשיו בזה"ג [בזמן הגלות] שעדיין לא נתברר כל בחי' ק"נ [קליפת נוגה] עיקר העבודה היא דוקא בהמשכות אלקות ולכן השוב צ"ל יותר מהרצוא.

like the level of the completely righteous — "a tzaddik," who bestows and draws down from above to below; and this is the level of Chesed. And now, in the time of exile, when not all of kelipas nogah has yet been refined, the main service is specifically in drawing down G-dliness, and therefore the "return" (shov) must be greater than the "running" (ratzo).

31 וכמ"ש לשבת יצרה והיינו כי מבחי' הגבורות יש שרש יניקה לחיצונים יותר מבחי' החסדים כידוע המאמר דריש"י [דרישיה] דעשו בעטפוי דיצחק ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ובחרת בחיים זו אומנות ובע"כ [ובעל כרחך] אתה חי להמשיך האור למטה דוקא.

As it is written, "He formed it to be inhabited." That is, from the level of the Gevuros there is a root of nourishment for the external forces more than from the level of the Chasadim, as the known saying goes, "the head of Esav [rests] in the bosom of Yitzchak." And therefore our Sages, of blessed memory, said, "'And you shall choose life' — this is a craft," and "against your will you live," to draw the light down below specifically.

32 וזהו שעכשיו הכהנים הם העיקר והלויים טפלים להם כמ"ש נתונים המה לאהרן כי השוב הוא העיקר

And this is why now the kohanim are the main ones and the Levites are secondary to them, as it is written, "They are given to Aharon": for the "return" (shov) is the main thing.

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] שיבוררו כל הבירורים ויזדכך כל העולם ובלע המות לנצח ואין שטן ואין פגע כו'

But in the time to come, when all the refinements are refined and the whole world is purified, and "He will swallow up death forever," and "there is no adversary and no mishap," etc.,

אזי אדרבה יהיו הגבורות יותר נעלים מבחי' החסדים מטעם הנ"ל דעיקר הצחוק והתענוג העליון הוא דוקא מבחי' בירורי הרפ"ח בהתהפכות מדות הנפש הבהמית שזהו בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] והוא הדבר חידוש ועמ"ש בענין ציון במשפט תפדה.

then, on the contrary, the Gevuros will be more exalted than the level of the Chasadim, for the reason mentioned above: that the main laughter and supernal delight is specifically from the level of the refinements of the 288 [sparks], in the transformation of the attributes of the animal soul, which is the level of the elevation of the feminine waters, and this is the novel thing. And see what is written on the matter of "Zion shall be redeemed through justice."

ולכן יהיו הלויים כהנים ויאמרו ליצחק כי אתה אבינו בחי' גבורות דא"ח [דאור חזר] שהוא בחי' בע"ת [בעלי תשובה] זהו הגורם עיקר התענוג העליון כו'

And therefore the Levites will be kohanim, and they will say to Yitzchak, "For you are our father": the level of the Gevuros of returning light, which is the level of baalei teshuvah — this is what brings about the main supernal delight, etc.,

וכענין נקבה תסובב גבר א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת בעלה] (ועמ"ש בפי' תולדות ע"פ אלה תולדות יצחק). וזשארז"ל [וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אם עושין תשובה נגאלין דהא כהא תליא.

like the matter of "a woman shall court a man" — "a woman of valor is the crown of her husband." (And see what is written in Parshas Toldos on "These are the generations of Yitzchak.") And this is what our Sages, of blessed memory, said: "If they do teshuvah, they are redeemed," for one depends on the other.

והנה יצחק ורבקה הם בחי' א' ששרשם בגבורה דע"י [דעתיק יומין] רק שיצחק בחי' מ"ה [שם מ"ה] ורבקה בחי' ב"ן [שם ב"ן] ונודע דכל גילוי הוא מבחי' שם ב"ן [שם ב"ן] שהוא בחי' מלכות שזהו בחי' הגילוי

Now, Yitzchak and Rivkah are one level, for their root is in the Gevurah of Atik Yomin; only, Yitzchak is the level of [the Name] Mah and Rivkah is the level of [the Name] Ban; and it is known that all revelation is from the level of the Name Ban, which is the level of Malchus, which is the level of revelation.

לכן נאמר ברבקה ותרד העינה להתלבש במו"ס [במוחא סתימאה] ולכן אמר לה העבד הגמאיני ותורד כדה על ידה כו' כמשנת"ל [כמו שנתבאר לעיל].

Therefore it is said of Rivkah, "And she went down to the spring," to be encllothed in the hidden brain; and therefore the servant said to her, "Let me sip," and "she lowered her pitcher onto her hand," etc., as explained above.

וגם לגמליך אשאב להריק ברכה ג"כ למטה ע' [עיינן] בזח"א [בזהר חלק א] וישב [דקפ"א סע"ב [סוף עמוד ב]] ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועמ"ש במ"א בפ"י אל עליון גומל חסדים טובים.

And also "I will draw for your camels," to pour out blessing below as well; see Zohar I, Vayeshev (181b, at the bottom), and in Mikdash Melech there; and see what is written elsewhere on the meaning of "G-d Most High, who bestows (gomel) good kindnesses."

ובמ"א נת' [נתבאר] דיצחק ורבקה שהם מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] היינו תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] וזה היה ענין שליחות דאליעזר לברר ולהמשיך יחוד זה.

And elsewhere it is explained that Yitzchak and Rivkah, who are Mah and Ban, are the Written Torah and the Oral Torah; and this was the purpose of Eliezer's mission: to refine and draw down this union.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בב"ר [בבראשית רבה] חיי שרה פ' סמ"ך אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים כי תורתן של בנים עכשיו הוא רק מבחי' אירוסין נובלות חכמה כו'

And therefore our Sages, of blessed memory, said in Bereishis Rabbah, Chayei Sarah, parshah 60: "Rabbi Acha said: The conversation of the servants of the patriarchs is finer than the Torah of the children"; for the Torah of the children now is only from the level of betrothal, "the unripe fruit of wisdom," etc.,

אבל שיחתן של עבדי אבות גרם להמשיך בחי' היחוד ממש שהוא בחי' נשואין ופנימיות כו'.

but the conversation of the servants of the patriarchs brought about the drawing-down of the level of the actual union, which is the level of marriage and the inner dimension, etc.

33 וגם עכשיו י"ל [יש לומר] בחינה זו דהנה תשרי נק' ירח האיתנים שבו נולדו האבות וע"י התשובה

בעשיית [בעשרת ימי תשובה] נקראו נש"י [נשמות ישראל] עבדי אבות עכ"פ [על כל פנים]

And now too, one may say [that there is] this level: for Tishrei is called "the month of the mighty ones (eisanim)," in which the patriarchs were born; and through the teshuvah of the Ten Days of Repentance, the souls of Israel are called at least "servants of the patriarchs,"

כמאמר אם כבנים אם כעבדים וגם שיש בחי' עבד שגבוה מבחי' שר כמו שרבי חנינא בן דוסא נק' כעבד

לפני המלך כו' והתפלה נק' שיחה כמ"ש תפלה לעני כו' ישפוך שיחו

as the saying [goes], "whether as children or as servants." And also, there is a level of servant that is higher than the level of a minister, as Rabbi Chanina ben Dosa was called "like a servant before the king," etc. And prayer is called "conversation" (sichah), as it is written, "A prayer of the poor man..., [when] he pours out his conversation,"

וזהו ענין ויצא יצחק לשוח ועמ"ש בד"ה ע"כ יאמרו המושלים גבי עיר סיחון וכבר נת' [נתבאר] שע"י

התפלה בעשיית [בעשרת ימי תשובה] נמשך אח"כ בחי' הנשואין והיחוד בשמחת תורה א"כ יפה שיחתן

ותפלתן גם של בחי' עבדי אבות

and this is the meaning of "And Yitzchak went out to converse (lasuach)"; and see what is written in the discourse beginning "Therefore the rulers say," regarding "the city of Sichon." And it was already explained that through the prayer of the Ten Days of Repentance, the level of marriage and union is afterwards drawn down on Simchas Torah; if so, "the conversation" and prayer "of the servants of the patriarchs is finer" —

דהיינו אפי' [אפילו] בחי' אם כעבדים מה שמשברין לבן בעשיית [בעשרת ימי תשובה] ושופכים שיח לפני ה'

יותר מתורתן של בנים שהיא רק בחי' נובלות חכמה ולכן ניתנו רק ברמיזה

that is, even of the level of "as servants": that we break our hearts in the Ten Days of Repentance and pour out conversation before G-d — than "the Torah of the children," which is only the level of the unripe fruit of wisdom; and therefore they were given only by allusion.

אבל ע"י שיחה ותפלה בעשיית [בעשרת ימי תשובה] ממשיכים בחיי עצמיות חכמה שלמעלה ולכן נכפלה פרשתו ובאה בביאור רב להורות על גילוי והמשכה מעצמיות חכמה שלמעלה:

But through conversation and prayer in the Ten Days of Repentance, we draw down the level of the essence of the wisdom above; and therefore his passage is repeated and comes with much elaboration, to indicate a revelation and drawing-down from the essence of the wisdom above.

והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא...

“And it shall be, every New Moon on its New Moon and every Shabbos on its Shabbos”

1 והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'.

“And it shall be, every New Moon on its New Moon and every Shabbos on its Shabbos, all flesh shall come to bow down before Me, says G-d.”

(ועיין מזה ברבות בא ספטי' בגמרא פ"ק [פרק קמא] דסוטה דף ה' ע"א זח"א [זהר חלק א] קי"ו א' קפ"א א' ח"ב [חלק ב'] קנ"ו ב' קנ"ז א' ח"ג [חלק ג'] ע"ז א' ע"ט ב' קמ"ה א')

(And see on this Rabbah on Bo, end of chapter 15; in the Gemara, first chapter of Sotah, page 5a; Zohar I, 116a, 181a; II, 156b, 157a; III, 77a, 79b, 145a.)

הנה כתיב כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו (בישעיה מ"ג ז') (ועיין מזה בב"ב [בבבא בתרא] דע"ה ב' יומא ל"ח א' רבות כי תשא ספמ"ו זח"א [זהר חלק א] צ"ו ב' רכ"א ח"ב [חלק ב'] מ"ב ב' ח"ג [חלק ג'] רכ"ה א' רכ"ח א')

Now it is written, “Everyone that is called by My Name, and for My glory, I have created him, I have formed him, indeed I have made him” (in Isaiah 43:7). (And see on this Bava Basra, page 75b; Yoma 38a; Rabbah on Ki Sisa, end of chapter 46; Zohar I, 96b, 221; II, 42b; III, 225a, 228a.)

פ"י שכדי להיות נקרא בשמי וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ירד ונשתלשל בבחי' ב"ע להיות לו גם בחי' המעשה.

This means: in order to be called by My Name, as it is written, “Let us make man in our image, after our likeness,” [it] descended and came down step by step into the level of Beriah, Yetzirah and Asiyah, so as to have also the level of action.

והנה ראש חודש אע"פ [אף על פי] שמותר בעשיית מלאכה מ"מ אינו נקרא בלשון הפסוק יום המעשה וכמ"ש מחר חודש וגו'

Now Rosh Chodesh, although doing work is permitted on it, is nevertheless not called, in the language of the verse, "the day of work," as it is written, "Tomorrow is the New Moon..."

ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה (בשמואל א' סימן כ' י"ט) (וע"ש בת"י [בתרגום יונתן] ובפרש"י [ובפירוש רש"י / ובפירוש רש"י] וזהר"ק [והרבי דוד קמחי])

...and you shall come to the place where you hid on the day of work" (in I Samuel, chapter 20:19). (And see there in Targum Yonasan, in Rashi's commentary and in the Radak.)

והענין כי ששת ימי המעשה נק' ששת ימי בראשית לפי שנמשכו מבחי' ראשית זו חכמה וכמ"ש כולם בחכמה עשית

The explanation is that the six days of work are called "the six days of Bereishis" because they are drawn from the level of reishis (beginning), which is Chochmah, as it is written, "You made them all with wisdom,"

וכמאמר עושה בראשית והמחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ותכלית ירידת החכמה בששת ימי המעשה ול"ט מלאכות החורש הזורע כו'

and as the saying goes, "He makes Bereishis," and "In His goodness He renews each day, continually, the work of Bereishis." And the purpose of the descent of Chochmah into the six days of work and the thirty-nine labors, ploughing, sowing and so on,

הוא לצורך עלייה שיתעלו כל בחי' המעשה ג"כ לקשרם בה' אחד שהמלאכות הם לצורך האדם וחיותו וקיומו וכאשר האדם נושא את נפשו בתפלתו לה' אחד בק"ש [בקריאת שמע] ואהבת כו'

is for the sake of ascent: that all the levels of action, too, be elevated, to bind them to the One G-d. For the labors are for the needs of man, his life and his sustenance; and when a person lifts up his soul in his prayer to the One G-d in the Shema, "And you shall love...",

ובתפלה ברוך אתה כוי הרי גם כל כחות החיונית שבמלאכות שמהם חיותו וקיומו מתעלים עמו ונכללים באחד כי בהם ועל ידם ניתן הכח לאדם להעלות ולקשר נפשו באלהים חיים בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה

and in the prayer, "Blessed are You....," then all the vital powers that are in the labors, from which come his life and sustenance, are also elevated with him and included in the One. For in them and through them the strength is given to a person to elevate and bind his soul to the living G-d in the Shema and prayer.

(והעלאה זו היא ע"י החכמה שהיא בחינת ביטול ולכן ע"י החכמה יוכל להיות ביטול היש וזהו שהששת ימי המעשה נק' ששת ימי בראשית שהוא בחי' חכמה שבכח החכמה הנמשך בהמדות יומשך להיות ביטול היש ועיין בזח"א [בזהר חלק א] בראשית)

(This elevation is through Chochmah, which is the level of self-nullification (bittul); therefore through Chochmah there can be the nullification of the yesh (independent existence). And this is why the six days of work are called the six days of Bereishis, which is the level of Chochmah: by the power of Chochmah drawn into the emotive attributes (middos), the nullification of the yesh will be drawn forth. And see Zohar I, Bereishis

(דל"א סע"א [סוף עמוד א]) אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית וע"ש במק"מ [במקדש מלך] הטעם שהחכמה נק' ראשית ועמ"ש במ"א גבי ענין יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית

(page 31, end of side a): "Those six days go forth from Bereishis"; and see there in the Mikdash Melech the reason Chochmah is called reishis. And see what is explained elsewhere on the matter of the wine preserved in its grapes since the six days of Bereishis.)

והנה ששת ימי המעשה הם בחינת המשכות מלמעלה למטה והשתלשלות אור א"ס ב"ה להתלבש כבי"ע להיות כח המעשה

Now the six days of work are the level of drawings-down from above to below, and the chain of descent (hishtalshelus) of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to be clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah, so as to be the power of action.

(ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב ומ"ש בד"ה בחודש השלישי גבי כל כל שבח מעשה ידיך)

(And see what is explained in the discourse beginning "He has not beheld iniquity in Yaakov," and what is explained in the discourse beginning "In the third month," on "all the praise of Your handiwork.")

משא"כ השבת הוא בחי' העלאה ממטה למעלה בבחי' ענג וכמ"ש אז תתענג על ה' וכמאמר ישמחו במלכותך ישבעו ויתענגו מטובך כו'

Shabbos, however, is the level of ascent from below to above, in the mode of delight, as it is written, "Then you shall delight in G-d," and as the saying goes, "They shall rejoice in Your kingship...; they shall be satisfied and delight in Your goodness..."

(עין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ פקודי) (דף ר"כ ע"ב) גבי ולכן שבת נקרא טוב להודות וכמארו"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו כו'

(See the Ramaz at the beginning of Pekudei, page 220b,) on "therefore Shabbos is called 'It is good to give thanks,'" and as our Sages of blessed memory said, "When is He [called] great? When He is in the city of our G-d..."

[ועמ"ש בד"ה וכל בניך] וכמ"ש בזח"א [בזהר חלק א] ויחי (דרל"ט) משל למלכא דהוה יתיב בכורסיא וכתרא דמלכותא עליה אקרי מלך עילאה.

[And see what is explained in the discourse beginning "And all your children."] And as it is written in Zohar I, Vayechi (page 239): "A parable of a king who was sitting on his throne with the crown of kingship upon him: he is called the supreme King.

כד נחית ואזיל לבי עבדיה מלך זוטא אקרי כך קב"ה [קודשא בריך הוא] כו' ע"ש והיינו שבימות החול כשמתלבש בבי"ע נק' מלך

When he goes down and goes to his servant's house, he is called a small king. So too the Holy One, blessed be He..."; see there. That is: on the weekdays, when He is clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah, He is called a small

זוטא משא"כ בשבת הוא בחי' התגלות ענג ה' ומעין עולם הבא תענוג הנשמות שנהנין מזיו השכינה ובחינת קיבול שכרן. אבל בימות החול הוא לעשותם.

king. On Shabbos, however, there is the level of the revelation of the delight of G-d, a semblance of the World to Come: the delight of the souls, who enjoy the radiance of the Shechinah, and the level of receiving their reward. But the weekdays are [for] doing them.

2 ולכן כתיב בשבת ממצוא חפצך ודבר דבר אסור כי דבור הוא לשון הנהגה והמשכה מלמעלה למטה וכמ"ש וידבר הוי" אל משה לאמר

Therefore it is written about Shabbos, "[refraining] from attending to your affairs and speaking words": speech is forbidden. For speech (dibbur) is a term of leading and of drawing down from above to below, as it is written, "And G-d spoke to Moshe, saying."

וזהו בימות החול שהוא בחי' התשלשלות והמשכה מלמעלה למטה להתלבש גם בבחי' עשייה גשמיות וכמ"ש מלכותך מלכות כל

And this is [so] on the weekdays, which are the level of the chain of descent and drawing down from above to below, to be clothed even in the level of physical Asiyah, as it is written, "Your kingship is a kingship of all

עולמים אפילו בעולם עשייה וכמ"ש אף עשיתיו משא"כ בשבת ודבר דבר שהדבור חוזר למקורו ושרשו למעלה [ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל עד]:

worlds," even in the World of Asiyah, and as it is written, "indeed I have made him." On Shabbos, however, "and speaking words" [is forbidden], for speech returns to its source and root above. [And see what is explained on this in the discourse beginning "Return, O Israel, unto."]

3 קיצור. ששת ימי המעשה הם ששה מדות עליונות והם בבחי' המשכה והשתלשלות להתלבש בכי"ע כמ"ש אף עשיתיו והירידה לצורך עלייה וביטול היש

Summary. The six days of work are the six supernal emotive attributes, and they are in the mode of drawing down and chain of descent, to be clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah, as it is written, "indeed I have made him"; and the descent is for the sake of ascent and the nullification of the yesh.

ולכן נקראים ימי בראשית היא בחי' חכמה דבחכמה הוא הבירור ובשבת הוא העלייה מבחי' עשייה עד לבחינת העונג ויתענגו מטובך ולכן נאמר בשבת ממצוא חפצך ודבר דבר:

Therefore they are called the days of Bereishis, which is the level of Chochmah, for in Chochmah is the refinement (birur). And on Shabbos there is the ascent from the level of Asiyah up to the level of delight, "and they shall delight in Your goodness." Therefore it is said about Shabbos, "from attending to your affairs and speaking words."

4 ב אך אין דבר שירד למטה עולה למעלה עד שנותנים לו כח ועוז מלמעלה להעלותו וע"ז נתקן ענין קבלת

2. However, nothing that has descended below rises up above until strength and might are given to it from above to raise it. For this, the matter of receiving

שבת לכה דודי שיהא הארה מלמעלה לקראת כלה היא כנסת ישראל כדי שפני שבת נקבלה וזהו משכני אחריך נרוצה שבכל ימות החול הוא בחינת אחריך

Shabbos, "Come, my Beloved," was instituted: that there be an illumination from above "to greet the bride," who is Knesses Yisrael (the Community of Israel), so that "let us receive the face of Shabbos." And this is [the meaning of] "Draw me, we will run after you": all the weekdays are the level of "after you,"

וצריך להיות משכני כדי שנרוצה ועד"ז הוא ענין כל שיר השירים ליתן כח ועוז לכנסת ישראל כו' אך מי שטרח בערב שבת וכו'

and there must be "draw me" so that "we will run." And in this way is the theme of the whole Song of Songs: to give strength and might to Knesses Yisrael, etc. However, "one who toiled on the eve of Shabbos, etc."

וצריך להיות בכל יום מעין העלאת שבת והוא ענין העלאה שבתפלה מויכרך דוד עד ש"ע [שמונה עשרה] שכל הענינים המדוברים שם מדברים בענין העלאה ממטה למעלה להתכלל באור ה' ובברכת יוצר איך המלאכים מקדישים והאופנים ברעש גדול כו'

And every day there must be something like the ascent of Shabbos. This is the ascent in prayer from "And David blessed" until the Shemoneh Esreh, for all the matters spoken of there speak of ascent from below to above, to be included in the light of G-d. And in the blessing of Yotzer [it tells] how the angels sanctify, "and the Ofanim with a great noise..."

והרעש הוא ענין תשוקתם וחפצם בכלות הנפש אך השרפים עומדים מפני שבחי' התכללות וביטול זה הוא הנתפס במהותם ועצמותם

The noise is their longing and desire, with the expiring of the soul (kelos hanefesh). The Seraphim, however, stand, because this level of inclusion and self-nullification is what is grasped in their very being and essence.

אבל האופנים הם במדרגה שלמטה מהם רק שהם משיגים בהיות בחי התכללות רחוק מהם שהוא קדוש ומובדל כו'

But the Ofanim are on a level below them; they only perceive that the level of inclusion is far from them, for it is holy and set apart...

ואינו בגדר עלמין לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב כו' ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם

and not within the category of worlds, neither in the category of memalei nor in the category of sovev...; and therefore all their desire and all their salvation is that their soul expire toward Him, [something] beyond their capacity.

ולכן הרעש גדול וכן כל הענינים שמויכרך דוד עד ש"ע [שמונה עשרה] הכל הוא בחי העלאה ממטה למעלה בק"ש [בקריאת שמע] שימסור נפשו באחד ואהבת וגו'

Therefore the noise is great. So too all the matters from "And David blessed" until the Shemoneh Esreh are all the level of ascent from below to above, [up to] the Shema, that one gives over his soul in "One," and "And you shall love....,"

עד שמונה עשרה שאומרים ברוך אתה שהוא בחי המשכה מלמעלה למטה שיהיה בחי גילוי הוי' וכמ"ש ברוך הוי' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם פי' מעלמא דאתכסא לעלמא דאתגליא

until the Shemoneh Esreh, where we say "Blessed are You," which is the level of drawing down from above to below, so that there be a revelation of the level of Havayah, as it is written, "Blessed is Havayah, the G-d of Israel, from the world and to the world," meaning: from the hidden world to the revealed world;

דהיינו שיהיה גילוי בחי ההעלם מה שלמעלה מגדר עלמין ולית מחשבה תפיסא ביה בחי אני הוי' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נברא העולם כו'

that is, that there be a revelation of the level of the hidden, which is beyond the category of worlds, and "no thought can grasp Him at all": the level of "I, Havayah, have not changed," and "You were [the same] before the world was created..."

(ועמ"ש מזה בד"ה אז ישיר משה ובני ישראל) ועיקר הגלוי הוא בכל יום על ידי מעשה המצות ותלמוד תורה כנגד כולם שהם כולם המשכת גילוי ההעלם כמ"ש במ"א

(And see what is explained on this in the discourse beginning "Then Moshe and the Children of Israel sang.") And the main revelation is every day, through the performance of the mitzvos, and the study of Torah, which is equal to them all; for they are all the drawing down of the revelation of the hidden, as is explained elsewhere.

אך ההפרש שבין העלאה שבשבת להעלאה שבחול שבשעת תפלה כי אינו דומה בן כפר שראה את המלך לבן כרך שראה כו' והענין כי

However, the difference between the ascent on Shabbos and the ascent on the weekday, at the time of prayer, is that "a villager who saw the king is not like a city-dweller who saw..." And the explanation is that

הנה והאופנים ברעש גדול כו' על ידי השגתם בחי' קדוש ומובדל למעלה מבחי' סובב וממלא כל עלמין הוא דומה לבן כפר שראה עד"מ שביטולו מפני המלך מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתו

"the Ofanim with a great noise...", through their perceiving the level of "holy and set apart," beyond the level of sovev and memalei kol almin, are like a villager who saw [the king], by way of analogy: his self-nullification before the king is because of the novelty of his exaltedness, beyond the bounds of his grasp.

וזהו בחי' ימי החול מה שאין כן בשבת הוא בחי' התגלות ענג העליון ישמחו במלכותך ישבעו ויתענגו מטובך אז הוא דומה לבן כרך עד"מ שאין חידוש בעיניו רוממות המלך

This is the level of the weekdays. On Shabbos, however, there is the level of the revelation of the supernal delight, "They shall rejoice in Your kingship; they shall be satisfied and delight in Your goodness"; then it is like a city-dweller, by way of analogy, in whose eyes the exaltedness of the king is no novelty,

אלא מתענג ונהנה מזיו יקר תפארת גדולתו ועל זה אמרו שמש בשבת צדקה לעניים והענין

but he delights in and enjoys the radiance of the preciousness and beauty of his greatness. And on this they said, "The sun on Shabbos is charity (tzedakah) for the poor." And the explanation is

כדכתיב שמש צדקה ומרפא בכנפיה כי שמש ומגן הוי' הוא המרפא בחיי רופא חולים ולכן הוא צדקה לעניים דלית לון מגרמייהו כלום.

as it is written, “a sun of tzedakah (righteousness), with healing in its wings,” for “G-d is a sun and a shield”; it is the healing, the level of “Healer of the sick.” And therefore it is charity for the poor, who have nothing of their own at all.

5 וביאור הדבר כי הנה כל ימות החול כנסת ישר אל הוא בבחי' חולת אהבה כמ"ש סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני

The explanation of the matter: all the weekdays Knesses Yisrael is in the state of “sick with love,” as it is written, “Sustain me with flasks [of wine], spread apples around me, for I am sick with love.”

והיינו מפני שהיא בבחי' עני דלית ליה מגרמיה כלום ונכספה וגם כלתה נפשה לעלות אל דודה להתכלל באור ה' אין סוף ב"ה

That is, because she is in the state of a poor person, who has nothing of her own at all, and her soul “longs and even expires” to go up to her Beloved, to be included in the light of G-d, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He,

שהוא למעלה מגדר ממלא וסובב ואהבה בכלות הנפש כזו הוא בחי' חולה מפני תוחלת ממושכה אשר תמיד נכספה וגם כלתה ולא תגיע לזה כל ימי חייה

which is beyond the category of memalei and sovev. And love with such expiring of the soul is the state of sickness, because of “hope deferred,” for she always longs and even expires, and she will not attain it all the days of her life.

ולכן נקראו תלמידי חכמים בעולם הזה קצירי ומריעי מפני שתלמידי חכמים הם המקבלים מבחי' חכמה

Therefore Torah scholars in this world are called “weak and ailing,” because Torah scholars are those who receive from the level of Chochmah,

שרואין את הנולד מאין ליש ורואין שכל השתלשלות של בחי' יש הוא היפוך מבחי' אין לזאת תכלה נפשם בבחי' חולת אהבה להשתפך נפשם ממש

who see what is born, from nothing to something, and see that the whole chain of descent of the level of yesh (something) is the opposite of the level of ayin (nothing). Therefore their soul expires in the state of being sick with love, their soul pouring itself out, literally.

(בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פרשה וירא פ"י חולה הוא כשחסר ממנו שער החמשים יש לפרש כי שער החמשים דבינה הוא המחבר חכמה שהיא אין עם הבינה שנקרא יש דהיינו להמשיך הביטול דחכמה גם בבחי' היש כמ"ש בביאור ע"פ וספרתם לכם.

(In Likkutei Torah, Parshas Vayeira, it explains that "sick" is when the fiftieth gate is missing from him. It may be explained that the fiftieth gate of Binah is what joins Chochmah, which is ayin, with Binah, which is called yesh; that is, to draw the self-nullification of Chochmah also into the level of yesh, as is explained in the explanation on the verse "And you shall count for yourselves."

והנה באצילות הוא חיבור חכמה ובינה בבחי' תרין רעין. אבל בבריאה אין מאיר בחינת חכמה עילאה רק בחי' הבינה ועל כן הבריאה בחי' יש.

Now in Atzilus there is the joining of Chochmah and Binah in the manner of "two companions." But in Beriah the level of supernal Chochmah does not shine, only the level of Binah; and therefore Beriah is the level of yesh.

ולזאת בימות החול שהמלי' יורדת לבי"ע על כן היא בבחי' חולת אהבה מזה שבחי' יש הוא היפוך האין. ובשבת הוא בחי' מרפא כי עולה באצילות חיבור האין ביש כו')

Hence on the weekdays, when Malchus descends into Beriah, Yetzirah and Asiyah, she is therefore in the state of being sick with love because of this: that the level of yesh is the opposite of ayin. And on Shabbos there is the level of healing, for she rises into Atzilus, the joining of ayin with yesh...)

וכך צריך האדם לעורר אהבה זו בתפלה כדכתיב חלו נא פני אל ופי' חלו כמ"ש ויחל משה מלמד שהחלה כו' והוא בחי' והאופנים כו' ברעש גדול כו')

And so a person must arouse this love in prayer, as it is written, "Now entreat (chalu) the face of G-d"; and chalu is explained as in "And Moshe entreated (vayechal)," [of which the Sages say,] "This teaches that he became ill..."; and this is the level of "and the Ofanim... with a great noise..."

אבל בשבת הוא בחי' רופא חולים כי שמש צדקה ומרפא בכנפיה כי ישבעו ויתענגו מטובך ואז תתענג על ה'

But on Shabbos there is the level of "Healer of the sick," for "a sun of tzedakah with healing in its wings," because "they shall be satisfied and delight in Your goodness," and then "you shall delight in G-d."

ולכן שמש בשבת צדקה לעניים דלית להון מגרמייהו אשר נכספה וגם כלתה נפשם כי השמש מרפא (ועמ"ש בד"ה תקעו בחודש בענין לעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה צדיקים מתרפאין בה)

Therefore "the sun on Shabbos is charity for the poor," who have nothing of their own, whose soul longs and even expires; for the sun heals. (And see what is explained in the discourse beginning "Blow the shofar on the New Moon," on the matter that in the future the Holy One, blessed be He, will take the sun out of its sheath and the righteous will be healed by it.)

הוא בחינת שמש ומגן הוי"א אור אין סוף ב"ה בחי" חכמה עילאה אשר הארתה ירדה

It is the level of "G-d is a sun and a shield," the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the level of supernal Chochmah, whose illumination descended

ונתלבשה בבי"ע בששת ימי החול ובשבת חוזרת ועולה למקורה ושרשה וכמ"ש ושמרתם את השבת כי קדש היא וגו' (עמ"ש מזה בד"ה שבת שבתון):

and was clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah during the six weekdays, and on Shabbos it returns and rises to its source and root, as it is written, "And you shall keep the Shabbos, for it is holy..." (See what is explained on this in the discourse beginning "A Shabbos of complete rest.")

6 קיצור. ענין קבלת שבת ומי שטרח בע"ש [בערב שבת] והוא ענין ההעלאה שבפסוד"י [שבפסוקי דזמרה] וק"ש [וקריאת שמע] ושמו"ע [ושמונה עשרה] בא"י [ברוך אתה ה'] המשכה.

Summary. The matter of receiving Shabbos, and "one who toiled on the eve of Shabbos"; and this is the matter of the ascent in Pesukei d'Zimrah, the Shema and the Shemoneh Esreh; "Blessed are You, G-d" is drawing down.

וההפרש שבין ההעלאה דחול ובין ההעלאה דשבת כמו בן כפר שראה את המלך לגבי בן כרך וענין שמש צדקה ומרפא:

And the difference between the ascent of the weekday and the ascent of Shabbos is like a villager who saw the king compared with a city-dweller; and the matter of "a sun of tzedakah with healing."

7 ג וכל זה הוא בחי" שבת נגד ימות החול אך בחי" ראש חודש הוא ענין אחר שהרי מותר בעשיית מלאכה ואעפ"כ [ואף על פי כן] אינו נחשב מששת ימי המעשה.

3. And all this is the level of Shabbos as against the weekdays. The level of Rosh Chodesh, however, is another matter: for work is permitted on it, and nevertheless it is not counted among the six days of work.

והנה כתיב כה אמר ה' שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח שיום החודש אינו בכלל ימי המעשה להיות סגור בו השער.

Now it is written, "Thus says G-d: The gate of the inner courtyard that faces east shall be closed the six days of work, and on the Shabbos day it shall be opened, and on the day of the New Moon it shall be opened": [this shows] that the day of the New Moon is not included among the days of work, for the gate to be closed on it.

8 והענין יובן על דרך משל ומבשרי אחזה אלוה שהדבור מקבל מבי' בחינות שלפעמים מקבל מבחי' המדות שלפי שאוהב את הדבר מדבר עכורו או מפני שכועס כו' ולפעמים מקבל מבחי' השכל וההבנה שמדבר מה שמבין בשכלו.

The matter will be understood by way of analogy, and [as] "from my flesh I behold G-d": speech receives from two levels. Sometimes it receives from the level of the emotive attributes: because one loves the thing, one speaks on its behalf, or because one is angry...; and sometimes it receives from the level of intellect and understanding: one speaks what one understands with one's mind.

כך עד"מ יובן למעלה למשכיל כי הנה אף על פי שלא מחשבותי מחשבותיכם כו' אף על פי כן נאמר למעלה בחי' דבור ודבר הוי'

So too, by way of analogy, it will be understood above by one who contemplates: for although "My thoughts are not your thoughts...", nevertheless above there is spoken of the level of speech, and "the word of G-d,"

שהיא בחי' עלמא דאתגלי והוא מקו בחי' כנסת ישראל ולפעמים אשר כנסת ישראל מקבלת בחי' זו מבחינת המדות

which is the level of the revealed world (alma d'isgalya), and it is the source of the level of Knesses Yisrael. And at times Knesses Yisrael receives this level from the level of the emotive attributes,

דהיינו בחי' אהבה מסותרת בכל ששת ימי החול אחר התפלה להיות סור מרע ועשה טוב בקש שלום מחמת אהבה הטבעית המסותרת בלב

that is, the level of the hidden love, throughout all the six weekdays after prayer, to "turn from evil and do good, seek peace," out of the natural love hidden in the heart

כל ישראל ופיי בקש שלום להיות התקשרות שני הפרים שכל מה שלמעלה מעלה הוא בחי' אין וכל מה שלמטה מטה הוא בחי' יש כו'

of every Jew. And “seek peace” means that there be a bonding of the two opposites: for whatever is higher and higher is the level of ayin (nothing), and whatever is lower and lower is the level of yesh (something)...

מה שאין כן בראש חודש היא מקבלת מבחי' השכל וההבנה שאז הוא שעת הושר למעלה להמשיך לו ההשכלה וההבנה בהתחדשות מעשה בראשית מאין ליש

On Rosh Chodesh, however, she receives from the level of intellect and understanding, for then is an opportune time above to draw down to it insight and understanding in the renewal of the work of Bereishis from nothing to something,

ולהיות האהבה בבחי' ביטול וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו וכתוב ואשים דברי בפיו דברי ממש (ועמ"ש בביאור ע"פ והיה מספר בני ישראל ובד"ה בחודש השלישי)

and that the love be in the state of self-nullification (bittul), as it is written, “And My words which I have put in your mouth,” and it is written, “And I have put My words in your mouth”: My words, literally. (And see what is explained in the explanation on the verse “And the number of the Children of Israel shall be,” and in the discourse beginning “In the third month.”)

ובחינה זו נק' שער החצר הפנימית הפונה קדים מקדם למעשה בראשית (כי מעשה בראשית היינו בחי' החכמה כמו שמתלבשת בהמדות כשמ"ל [כמו שכתוב לעיל] בפ"י ששת ימי בראשית.

And this level is called “the gate of the inner courtyard that faces east (kadim)”: from before (mikedem) the work of Bereishis. (For the work of Bereishis is the level of Chochmah as it is clothed in the emotive attributes, as explained above on the meaning of “the six days of Bereishis.”

מה שאין כן בראש חודש מקבל הדבור מבחינת החכמה עצמה ואינו דומה בחי' החכמה המלוכשת במדות שהיא בתוכם בהעלם לבחי' גילוי החכמה עצמה שהיא רמה ונשגבה למעלה מעלה מן המדות כמ"ש מזה בד"ה באתי לגני.

On Rosh Chodesh, however, speech receives from the level of Chochmah itself. And the level of Chochmah clothed in the emotive attributes, where it is within them in concealment, is not like the level of the revelation of Chochmah itself, which is lofty and exalted far above the emotive attributes, as is explained on this in the discourse beginning “I have come into My garden.”

ועמ"ש בד"ה וידבר אלקים אל משה כו' וארא אל אברהם כו' שעל בחינה זו נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם ועמ"ש עוד מענין הפונה קדים בד"ה ויקהל משה וע' בזח"א [בזהר חלק א] פ' נח דע"ה ב')

And see what is explained in the discourse beginning "And G-d spoke to Moshe... and I appeared to Avraham...", that about this level it is said, "but by My Name Havayah I did not make Myself known to them." And see what is explained further on the matter of "that faces east" in the discourse beginning "And Moshe assembled"; and see Zohar I, Parshas Noach, page 75b.)

והוא ענין מחדש חדשים מקור ההתחדשות וכנסת ישראל מתעלית בבחי' זו שביום החודש יפתח כמו ביום השבת

And this is the matter of "He renews the months," the source of renewal; and Knesses Yisrael is elevated into this level, so that "on the day of the New Moon it shall be opened," as on the Shabbos day.

אך לפי שהוא בחי' דבור ודבר ה' בחינת עלמא דאתגליא שהיא עצמה המתחדשת לכן מותר בעשיית מלאכה ברא חודש

But since it is the level of speech and "the word of G-d," the level of the revealed world, which is itself what is renewed, therefore work is permitted on Rosh Chodesh;

אבל אינו נחשב מכלל ימי המעשה לפי שהיא נתעלית למקורם וראשיתם (ועיי' עוד בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] פט"ז בענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה כו' גבהו דרכיהם למעלה מעלה מבחי' המעשה כו' ע"ש).

but it is not counted among the days of work, because it is elevated to their source and beginning. (And see further in Sefer Shel Beinonim, Part I, chapter 16, on the matter of "a good thought the Holy One, blessed be He, joins to deed...", "their ways are exalted" far above the level of deed...; see there.

ועוד דוגמא לדבר ממשארז"ל [ממה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] רפ"ו דברכו ת בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים הרי מצינו שא"צ [שאי' צריך / שאינו צריך] לבחי' המעשה אף שמותר בעשיית מלאכה וכמ"ש מזה במ"א בד"ה מקושש עצים):

And another example of this is from what our Sages of blessed memory said at the beginning of chapter 6 of Berachos: "When Israel does the will of the Omnipresent, their work is done by others." Thus we find that there is no need for the level of deed, even though work is permitted; and as is explained on this elsewhere, in the discourse beginning "Gathering wood.")

9 קיצור. והנה שבת הוא שהדבור חוזר למקומו אבל ר"ח [ראש חודש] הוא בחינת דבור ולכן מותר בעשיית מלאכה ואעפ"כ [ואף על פי כן] אינו נקרא יום המעשה לפי שבר"ח [שבראש חודש] מקבל הדבור מקדם למעשה בראשית:

Summary. Now Shabbos is that speech returns to its place; but Rosh Chodesh is the level of speech, and therefore work is permitted, and nevertheless it is not called a day of work, because on Rosh Chodesh speech receives from before the work of Bereishis.

10 ד והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' שבת וחודש. שאחר יומין דחול אך והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו דהיינו חדשו של חודש ושבתו של שבת אז יבוא כל בשר וגו'.

4. Now all this is the level of the Shabbos and the New Moon that come after the weekdays. But "And it shall be, every New Moon on its New Moon and every Shabbos on its Shabbos" means the New Moon of the New Moon and the Shabbos of Shabbos; then "all flesh shall come..."

וביאר הענין כי הנה שבת שאחר ששת ימי המעשה הוא כי בו שבת מכל מלאכתו

The explanation of the matter: the Shabbos that comes after the six days of work is because "on it He rested from all His work."

והוא עד"מ כאדם הממשיך שכלו ומורידו בתחבולות מעשיו כמו בענין הכתיבה שמתחכם איך לכתוב ואחר שכותב חוזר שלו למקורו ושרשו כך הענין

This is, by way of analogy, like a person who draws his intellect and brings it down into the devices of his actions, as in writing, where he applies his wisdom to how to write; and after he writes, his intellect returns to its source and root. So too the matter

כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ שירדה ונשתלשלה הארת חכמתו ית' אפילו בעשייה גשמיות וכמ"ש כולם בחכמה עשית

that "in six days G-d made the heavens and the earth": the illumination of His wisdom, blessed be He, descended and came down step by step even into physical Asiyah, as it is written, "You made them all with wisdom."

אך ביום השבת חוזר למנוחתו ולמקורו העליון אבל שבתו של שבת הוא שגם יום השבת נחשב אצלו כימי החול

But on the Shabbos day it returns to its rest and to its supernal source. The Shabbos of Shabbos, however, is that even the Shabbos day is considered before Him like the weekdays;

שהוא בחינה מה שלמעלה מגדר ההשתלשלות להיות נמשך זיו והארה ממנו לחיות העולמות ולקיומם
שא"כ היו העולמות בטלים והיו כלא היו

for it is the level of what is beyond the bounds of the chain of descent (hishtalshelus), from which radiance and illumination are drawn to give life to the worlds and sustain them, for otherwise the worlds would be nullified and would be as if they were not;

שהוא למעלה מעלה מגדר סובב וממלא כו' (ועמ"ש בד"ה שבת שבתון ובד"ה האזינו השמים ועד"ז יש
להבין קצת ענין שבת בשבתו.

for it is far above the bounds of sovev and memalei... (And see what is explained in the discourse beginning "A Shabbos of complete rest" and in the discourse beginning "Listen, O heavens"; and in this way something of the matter of "Shabbos on its Shabbos" can be understood.

ועמ"ש בד"ה מים רבים בפ' נח ובמשנה ספ"ב [סוף פרק ב'] דעדיות פי' מדי שבת בשבתו מפסח עד העצרת
והיינו לפי שבחג השבועות התגלות שער החמשים התגלות הכתר כמ"ש במ"א) וכן חדשו של חודש
מקור ראשית ההתחדשות כנ"ל

And see what is explained in the discourse beginning "Many waters" in Parshas Noach. And in the Mishnah at the end of chapter 2 of Eduyos, "every Shabbos on its Shabbos" is explained as from Pesach to Atzeres; that is because on the festival of Shavuot there is the revelation of the fiftieth gate, the revelation of Keser, as is explained elsewhere.) And so too the New Moon of the New Moon is the source of the beginning of renewal, as mentioned above.

אך גילוי בחינות אלו בימות המשיח שנאמר עליו הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד (בישעיה ס"י
נ"ב) (עיי' זח"א [זהר חלק א'] וישב דקפ"א ע"ב ח"ג [חלק ג'] רמ"ו ב')

But the revelation of these levels is in the days of Mashiach, of whom it is said, "Behold, My servant shall prosper; he shall be exalted and lifted up and be very high" (in Isaiah, chapter 52). (See Zohar I, Vayeishev, page 181b; III, 246b.)

שאז יתנוצץ אור וגילוי א"ס ב"ה מה שלמעלה מגדר ההשתלשלות ואזי יבא כל בשר להשתחוות וגוי' כי

For then the light and revelation of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, which is beyond the bounds of hishtalshelus, will shine forth; and then "all flesh shall come to bow down..." For

הנה ענין כל בשר הוא יסוד האש כי בחי החי הוא יסוד האש ולכן נקרא פני אריה פני שור כו' מראיהם כגחלי אש מפני שהם שרפים כיסוד האש

the matter of "all flesh" is the element of fire, for the level of the animate is the element of fire. And therefore "the face of a lion, the face of an ox..." [are said,] "their appearance was like coals of fire," because they are burning ones (seraphim), like the element of fire.

ולכן אמרו בגמרא עם הארץ אסור לאכול בשר כי תכלית אכילת האדם שאוכל המאכל ונהפך לדם ונעשה בשר כבשרו שעי"ז יש להמאכל כח

And therefore they said in the Gemara that an unlearned person (am ha'aretz) is forbidden to eat meat (basar). For the purpose of a person's eating is that he eats the food and it turns into blood and becomes flesh like his own flesh, so that thereby the food has the power

להתעלות בעילוי האדם וכאשר האדם נושא את נפשו לה' הרי גם כח המאכל כלול בו ומתעלה עמו ג"כ לפי שנעשה ג"כ בחי אדם.

to rise in the elevation of the person. And when a person lifts up his soul to G-d, the power of the food too is included in him and rises with him as well, because it has also become the level of man.

11 והנה ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] הם בחי קצירי ומריעי שהם בחי חולת אהבה מיסוד האש וצמאון כו' מפני שמקבלים מבחי חכמה והשגה שרואין את הנולד מאין ליש ועי"ז תגדל רשפי אש אהבתם כו'

Now Torah scholars are in the state of "weak and ailing," which is the state of being sick with love, from the element of fire, and thirst..., because they receive from the level of Chochmah and comprehension, seeing what is born from nothing to something; and through this the fiery flames of their love grow...

ולכך רשאים לאכול בשר שהוא מיסוד האש שכאשר נהפך והיה כבשרו נכלל בבחי אדם להעלות ולקשר נפשו בה' ברשפי אש האהבה.

Therefore they are permitted to eat meat, which is from the element of fire: when it is transformed and becomes like his flesh, it is included in the level of man, to elevate and bind his soul to G-d with the fiery flames of love.

משא"כ ע"ה [עם הארץ] שהם מבחי האהבה מסותרת לבד ואין בהם שום התפעלות רשפי אש הנ"ל אין

The unlearned, however, who have only the hidden love, and in whom there is no stirring at all of the fiery flames mentioned above,

כח הבשר מתעלה עמו ואדרבה גורם להורידו למטה ח"ו [חס ושלום] (עמ"ש מזה בד"ה כי תצא ובד"ה בהעלותך ובד"ה ראשי המטות גבי נדרים סייג לפרישות)

the power of the meat does not rise with him; on the contrary, it causes him to be brought down below, G-d forbid. (See what is explained on this in the discourse beginning "When you go out," in the discourse [beginning] "When you kindle," and in the discourse beginning "The heads of the tribes," on "vows are a fence for abstinence.")

והנה כל בשר שהוא יסוד האש יבא ויגיע למדרגת השתחואה וביטול (וי"ל [ויש לומר] שזהו ענין כל הנקרא בשמי ועיין בפרשב"ם [בפירוש רשב"ם] בב"ב [בבבא בתרא])

Now "all flesh," which is the element of fire, will come and reach the level of bowing and self-nullification (bittul). (And it may be said that this is the matter of "everyone that is called by My Name"; and see the Rashbam on Bava Basra

(ע"ה ב') בפירוש עתידים צדיקים להיות נקראים על שמו של הקב"ה כשיהיה בחי גילוי שבתו וחדשו כי (75b), on the explanation of "In the future the righteous will be called by the name of the Holy One, blessed be He": when there will be the level of the revelation of its Shabbos and its New Moon.) For

הנה מה שעכשיו הוא בחי יסוד האש והתפעלות ההרגשה הוא מפני בחי חולת אהבה והאופנים ברעש גדול כו'

what is now the level of the element of fire and the stirring of feeling is because of the state of being sick with love, and "the Ofanim with a great noise....,"

כי רם ונשא מהם התכללות וביטול באא"ס [באור אין סוף] ב"ה מחמת שהם למטה משא"כ כשיהיה בחי גילוי שבתו וחדשו שלמעלה מהשתלשלות אז יגיעו ויבואו להשתחוות.

for inclusion and self-nullification in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is high and exalted beyond them, because they are below. But when there will be the level of the revelation of its Shabbos and its New Moon, which is beyond hishtalshelus, then they will reach and come to bow down.

וביאור ענין להשתחוות לפני כי הנה בחינת השתחואה גם שהיא בחינת ביטול היא בחי המשכה ג"כ

And the explanation of "to bow down before Me": the level of bowing, although it is the level of bittul, is also the level of drawing down,

שהיא המשכה מבחי' ביטול בחינת מה שלמעלה מגדר ההשתלשלות (ועיין ברכות פ' וירא פנ"ו גבי ונשתחוה ונשובה אליכם)

for it is a drawing down from the level of bittul, the level of what is beyond the bounds of hishtalshelus. (And see Rabbah, Parshas Vayeira, chapter 56, on “and we will bow down and return to you.”)

וע"ד זה הוא ענין השתחוואה שבתפלת שמו"ע [שמונה עשרה] כמ"ש סד" השמים כסאי שהוא המשכת ענין הביטול כמאמר ברוך אתה שיהא ברוך ונמשך להיות בבחי' אתה בחי' גילוי.

And in this way is the matter of the bowing in the prayer of Shemoneh Esreh, as is explained at the end of the discourse beginning “The heavens are My throne”: it is the drawing down of the matter of bittul, as in the saying “Blessed are You,” that it be blessed (baruch) and drawn down to be in the level of “You,” the level of revelation.

וזהו להשתחוות לפני כלומר שיהיה בחי' פנים הוא בחינת גילוי וכמו צהבו פניו כו' והוא ענין יאר ה' פניו אליך וגו'

And this is “to bow down before Me (lefanai)”: that is, that there be the level of “face” (panim), which is the level of revelation, as in “his face beamed...” And this is the matter of “May G-d make His face shine upon you...,”

יאר פניו אתנו סלה וזהו אמר ה' שיהיה בחי' אמירה והמשכה מלמעלה למטה בגילוי בחי' זו:

“may He make His face shine with us, Selah.” And this is “says G-d”: that there be the level of saying and drawing down from above to below, in the revelation of this level.

מזמור שיר חנוכת הבית כו' ולא שמחת אויבי לי

“A psalm, a song for the dedication of the House..., and You did not let my enemies rejoice over me”

1 מזמור שיר חנוכת הבית כו' ולא שמחת אויבי לי. הנה בשעת בריאת האדם קטרגו מלאכי השרת לפני

הקב"ה ואמרו מה אנוש כי תזכרנו כמ"ש ברבות בראשית פרשה ח' ואח"כ בשעת מתן תורה כשהקדימו

“A psalm, a song for the dedication of the House...,” and “You did not let my enemies rejoice over me.” Now, at the time of the creation of man, the ministering angels brought an accusation before the Holy One, blessed be He, and said, “What is man, that You should remember him?” as is written in Midrash Rabbah on Bereishis, section 8. Afterwards, at the time of the giving of the Torah, when

ישראל נעשה לנשמע הודו ואח"כ בשעת חטא העגל שמחו שנמצא כדבריהם שבעוד מי יום אחר מ"ת

[מתן תורה] שהיה פב"פ [פנים בפנים] כו' הפך לכם כ"כ [כל כך].

Israel put “we will do” before “we will hear,” they conceded. And afterwards, at the time of the sin of the Golden Calf, they rejoiced that it had turned out as they had said: that within forty days after the giving of the Torah, which had been face to face, etc., their heart had turned so far.

אך בשעת מעשה המשכן ערבה שחתם לפי שמלאכת המשכן מכפר על מעשה העגל שלכן היה זהב במשכן לכפר על הזהב שבעגל

But at the time of the making of the Mishkan their rejoicing grew dark, because the work of the Mishkan atones for the making of the Calf; that is why there was gold in the Mishkan, to atone for the gold of the Calf.

ולכן אמר דוד על בנין בהמ"ק [בית המקדש] מזמור שיר חנוכת הבית כו' ולא שמחת אויבי לי הם המלאכים שקטרגו

Therefore David said concerning the building of the Beis HaMikdash, “A psalm, a song for the dedication of the House..., and You did not let my enemies rejoice over me”: these are the angels who had accused.

והיינו שבנין בהמ"ק [בית המקדש] הוא ענין אחד עם מעשה המשכן (וכה"ג [וכהאי גוונא] הביא בספר ערכי הכינויים שחיבר בעה"מ [בעל המחבר] סדר הדורות בערך אויב ועיין בגמרא בקדושין) (דף ע"ב) מאי את אויבים בשער כו' ועיין בבראשית רבה פנ"ד.

That is, the building of the Beis HaMikdash is one matter with the making of the Mishkan. (Something similar is brought in the book Arkei HaKinuyim, composed by the author of Seder HaDoros, under the entry "enemy"; and see the Gemara in Kiddushin) (folio 72): "What is [meant by] 'with enemies in the gate'..."; and see Bereishis Rabbah, section 54.

ולהבין ענין קטרוג הזה של המלאכים שאמרו מה אנוש כו' שאמרו המלאכים שהמה במדרגה עליונה יותר מן האדם. והתשובה היתה שהאדם הוא יותר נעלה.

And to understand this accusation of the angels, who said "What is man...": the angels said that they are on a higher level than man. And the answer was that man is more exalted.

2 ולביאור זה צריך להבין ענין מלאכים ונשמות כי הנה מצינו שהמלאכים אומרים שירה ולא מצינו כן בנשמות ובאמת גם הנשמות אומרים שירה תמיד

To explain this, one must understand the matter of angels and souls. For we find that the angels sing song, but we do not find this of the souls. In truth, however, the souls too sing song constantly,

שהרי יש להם עליות וירידות תמיד מחיל אל חיל וכמ"ש והיה מדי חודש בחדשו כו' ואח"כ חוזרים לג"ע [לגן עדן] התחתון וחוזרים ומתעלים לג"ע [לגן עדן] העליון כו'

for they constantly have ascents and descents, "from strength to strength," as it is written, "And it shall be, from month to month..."; and afterwards they return to the lower Gan Eden, and again ascend to the upper Gan Eden, etc.

וידוע דכל הילוך ועלייה היינו ע"י שיר דוקא כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר כמבואר בלק"א [בלקוטי אמרים הגדול] הגדול. אלא שלא מצינו מפורש כן במקרא.

And it is known that every going and ascent is specifically through shir (song), as in the matter of "All that have a shir go out with a shir and are drawn by a shir," as is explained in the great Likkutei Amarim. Only, we do not find this stated explicitly in Scripture.

3 והטעם מפני ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא וכמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' בבחי' קול ממש וכמ"ש ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כו'

The reason is that the song of the angels is heard in the ears of the prophet, as it is written, "And I heard behind me the sound of a great noise...", in the form of actual sound; and as it is written, "And I heard the sound of their wings, like the sound of many waters...";

ומשמיעים ביראה יחד בקול כו' והאופנים ברעש גדול כו' והיינו לפי שיש להם גופים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות.

and "they proclaim in awe, in unison, aloud...", and "the Ofanim with a great noise...". That is because they have bodies, as it is written, "He makes His angels winds,

משרתיו אש לוחט דלא קאי על הנשמות שלהם שהנשמות הם בעלי שכל והשגות וכמו נשמת האדם שהיא המשכלת ומשגת ולא שייך לקרוא אותם בשם רוחות ואש לוחט

His ministers flaming fire." This does not refer to their souls, for the souls are possessed of intellect and comprehension, like the soul of man, which reasons and comprehends, and it would not be fitting to call them by the name "winds" and "flaming fire."

אלא דקאי על הגופים שלהם וכמ"ש הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] שהמלאכים יש להם גוף מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט

Rather, it refers to their bodies, as the Ramban writes, that the angels have a body of the simple element of air and of the simple element of fire.

ולכן המלאכים תופסים מקום שיש מלאך גדול מלך ת"ק שנ ויש מלאך בשליש העולם כו' והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ [כל כך] שהוא בחי' מקום.

Therefore the angels occupy space: there is a great angel [the size of] a journey of five hundred years, and there is an angel [that is] a third of the world, etc. That is, their body is so large that it is in the category of space.

4 ולכן השירה שלהם מתלבשת בחי' קול עד שנשמעת לאזני הנביא. משא"כ שירת המלאכים אינן נשמעות לפי שאינן בבחי' התלבשות הגוף כלל.

Therefore their song is clothed in the form of sound, until it is heard by the ears of the prophet. The song of the angels [apparently: souls], however, is not heard, because they are not in a state of being clothed in a body at all.

ולכן אין השירה מתלבשת בבחי' קול רק היא בבחי' שכל והשגה ולכן לא דיברו הנביאים ממנה.

Therefore their song is not clothed in the form of sound; it is only in the form of intellect and comprehension. That is why the prophets did not speak of it.

5 וכיוצא בזה מצינו לענין ראייה שהמלאכים נראים ונגלים לעיני בשר זכי הראות כמו באברהם ו ירא והנה שלשה כ"י לפי שיש להם גופים ויכולים להתלבש עד שיתגלו ויתראו משא"כ הנשמות

Similarly we find regarding sight: the angels are seen and revealed to eyes of flesh whose vision is pure, as with Avraham, "And he saw, and behold, three...", because they have bodies and can be clothed until they are revealed and become visible; which is not so of the souls.

וזהו ענין שאומרים בש"ע [בשמונה עשרה] וקדושים בכל יום יהללך סלה שמתחלה אומרים סדר קדושה של המלאכים איך שאומרים קדוש וברוך וימלוך ואח"כ אומרים עוד וקדושים בכל יום כ"י

This is the meaning of what we say in the Shemoneh Esreh, "And holy ones praise You every day, selah": first we say the order of Kedushah of the angels, how they say "Holy," "Blessed," and "He shall reign," and afterwards we say further, "And holy ones every day...",

על הנשמות ואומרים כסדר ממטה למעלה תחלה קדושת המלאכים שהם בבחי' מקום וזמן שמאחר שהם בבחי' מקום מהלך ת"ק שנ ושליש העולם כ"י הרי הם ג"כ בבחי' זמן שהמקום והזמן שניהם הם נבראים בבחינה אחד.

concerning the souls. We say them in order, from below upward: first the Kedushah of the angels, who are within space and time; for since they are within space, [the extent of] a journey of five hundred years and a third of the world, etc., they are also within time, for space and time are both created in a single aspect.

ולכן יש להם עת קבוע לומר שיר כידוע משא"כ הנשמות אין להם בחי' זמן ומקום אלא בכל יום תמיד יהללך וגם סלה בלי הפסק:

Therefore they have a fixed time to say song, as is known; whereas the souls have no aspect of time and space, but rather "every day" they constantly "praise You," and also "selah," without interruption.

6 ב אך המלאכים שאמרו מה אנוש כו' עם היות שידעו שמעלת ומדרגת הנשמות היא מאד נעלה ממעלתם ומדרגתם כנ"ל עכ"ז [עם כל זה] הרי הנשמה כמות שהיא היא בלי התלבשות גוף כלל.

2. But the angels who said "What is man...": although they knew that the stature and level of the souls is very much higher than their own stature and level, as said above, nevertheless, the soul as it is [in itself] is without being clothed in a body at all.

אך על ירידתה להתלבש בגוף בעוה"ז אמרו מה אנוש כי מצד הגוף מוכן האדם לחטא וע"כ אמרו שתנתן להם התורה שיש להם ג"כ גוף ונפש והגוף רוחני.

But concerning its descent to be clothed in a body in this world, they said "What is man," for because of the body man is prone to sin. Therefore they said that the Torah should be given to them, for they too have a body and a soul, and the body is spiritual.

ותשובת הקב"ה היה שנצרך להיות הנשמה שמפנימית העולמות שהיא מצד עצמה מופשטת מחומר גופני לגמרי ושתרד דוקא בגוף גשמי ממש שע"ז יהיה דירה בתחתונים משא"כ במלאכים.

And the answer of the Holy One, blessed be He, was that it was necessary that the soul, which is from the inner dimension (pnimiyus) of the worlds and which in itself is utterly abstract from bodily matter, should descend specifically into an actual physical body, so that through this there would be a dwelling place among the lower realms; which is not so with the angels.

(ועמ"ש מזה בד"ה וייצר ה' אלקים את האדם עפר כו' והבהמ"ק [והבית המקדש] נעשה ג"כ מדברים גשמיים והיה בו גילוי מבחינה שלמעלה מהשתלשלות ועמ"ש בדבור השני שע"פ מזמור שיר חנוכת)

(And see what is written on this in the discourse beginning "And G-d, Elokim, formed man, dust...". And the Beis HaMikdash too was made of physical things, and in it there was a revelation from a level that is above the chain of descending worlds (hishtalshelus). And see what is written in the second discourse on "A psalm, a song for the dedication.")

והנה כאשר נבנה בהמ"ק [בית המקדש] אז נאמר ולא שמחת כו' כי הנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר

Now, when the Beis HaMikdash was built, then it was said, "And You did not let [my enemies] rejoice...." For it is written, "And they shall make Me a Sanctuary, and I will dwell in their midst": it does not say "in its midst,"

אלא בתוכם שהשראת השכינה היתה בתוך ישראל עצמם אלא שאעפ"כ [שאף על פי כן] היה צריך לבנות בית מעצים ואבנים כדי שעיי"ז יהיה גילוי השכינה בישראל

but “in their midst,” for the resting of the Shechinah (Divine Presence) was within Israel themselves. Yet even so, it was necessary to build a house of wood and stones, so that through this there would be a revelation of the Shechinah in Israel.

וכן עכשיו משחרב בהמ"ק [בית המקדש] נתפשטה הקדושה בכל בהכ"נ [בית הכנסת] ובהמ"ד [ובית המדרש] וכמ"ש ואהי להם למקדש מעט כו'.

And so too now, since the Beis HaMikdash was destroyed, the holiness has spread into every synagogue and house of study, as it is written, “And I have been to them a small sanctuary....”

7 ולהבין זה צריך להבין ענין השראת השכינה מה היא והנה אנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך.

To understand this, one must understand what the resting of the Shechinah (Divine Presence) is. Now, we say, “And we are unable to go up and appear and bow down before You.”

וצריך להבין מהו ולהשתחוות. ולמה אין אנו יכולים בשלמא לעלות ולראות א"א מפני היד כו'

One must understand what “and bow down” is, and why we are unable. Granted, to go up and appear is impossible because of “the hand...”;

אבל ההשתחואה אפשר להיות בכל מקום לפניו ית' כמו ואנחנו כורעים ומשתחויים כו'. ולמה צריך לזה בהמ"ק [בית המקדש] דוקא.

but bowing can take place in any place before Him, may He be blessed, as in “And we bend the knee and bow down....” Why, then, is the Beis HaMikdash specifically needed for this?

אך הנה יש שני בחינות בהשתחואה כי הנה ענין ההשתחואה הוא שמבטל ומכניע א"ע [את עצמו] לפניו ית' כמו שמבטל א"ע [את עצמו] לפני המלך ומקבל עליו לעבדו ולשמועו בקולו.

But there are two levels of bowing. For the meaning of bowing is that one nullifies and subdues oneself before Him, may He be blessed, as one nullifies oneself before the king and accepts upon oneself to serve him and to obey his voice.

8 והנה יש השתחוואה בבחי' חיצוניות שמכניע את הגוף שלא ימרוד אבל עיקר רצון ופנימית הנפש אינה מבוטלת שאעפ"כ [שאף על פי כן] הוא דבר בפ"ע [בפני עצמו] ויש לו רצון אחר ומחשבה אחרת בפ"ע [בפני עצמו] זולת ענין ההכנעה.

Now, there is a bowing on the level of the outer dimension (chitzoniyus), in which one subdues the body so that it will not rebel; but the core of the will and the inner dimension of the soul are not nullified, for even so one is a thing unto oneself and has another will and another thought of one's own, apart from the matter of submission.

משא"כ בחי' ההשתחוואה בבחי' פנימי [פנימיות / פנימית] הוא בחי' בטל רצונך מפני רצונו שאין לו רצון וחפץ אחר כלל וכמו ברא כרעא כו' שהרגל היא בטלה ממש כו'

Whereas bowing on the level of the inner dimension (pnimiyus) is the level of "Nullify your will before His will," in which one has no other will or desire at all, as in "a son is the leg...", for the leg is utterly nullified, etc.

והוא השתחוואות הנפש והשתחוואה זו היו מקבלים ישראל ע"י ראייה שלש רגלים בשנה בבהמ"ק [בבית המקדש] ששם היה גילוי שכינה פי' שכינה מה ששוכן בתחתונים בבחי' גילוי

This is the bowing of the soul. And this bowing Israel would receive through appearing on the three festivals a year in the Beis HaMikdash, where there was a revelation of the Shechinah (Divine Presence); the meaning of "Shechinah" is that which dwells in the lower realms in a revealed manner

(וקב"ה [וקודשא בריך הוא] קדוש ומובדל כו') שע"י כל הנשמות מתבטלים כנר בפני האבוקה פי' כשדולקת אבוקה גדולה מאד

(while the Holy One, blessed be He, is holy and separate, etc.), through which all the souls are nullified like a candle before a torch. That is: when a very great torch is burning,

אזי כל נר יחידי הדולק בסמוך לה הולך אורו ונכלל באור האבוקה והיו לאחדים ממש.

then every single candle that burns near it, its light goes and is absorbed into the light of the torch, and they become truly one.

וזהו ולא יראו פני ריקם כדרך שבא לראות שהיה ראייה והתגלות פנימית וכתוב פני היינו בחי' ממכ"ע
[ממלא כל עלמין] וסוכ"ע בחינת יחוד קוב"ה [קודשא בריך הוא] ושכי נתיה ועוד שכל אחד ואחד

This is [the meaning of] "And they shall not appear before Me empty-handed": in the way that one came to see, for there was a seeing and an inner revelation. And it is written, "My face," that is, the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), the level of the union of the Holy One, blessed be He, and His Shechinah. Moreover, each and every one

מישראל לפום שיעורא דיליה היה מקבל גילוי זה כשהיו עולין לרגל שכולן חייבין בראיה לכך נאמר
פני הוי' לשון רבים שלכל אחד היה הגילוי לפי ערכו ועיקר הראיה היא ההשתחוואה שהיה משתחוואה
ויוצא

of Israel would receive this revelation according to his measure when they went up for the festival, for all are obligated in appearing. Therefore it says "the face of G-d (pnei Havayah)" in the plural, for each one received the revelation according to his level. And the essence of the appearing is the bowing: that one would bow and thereby fulfil [the obligation]

(אלא דכתיב ולא יראו פני ריקם) ומשלש רגלים אלו היה מקבל בחי' השתחוואה להיות כל השנה בחי'
ביטול זה כי מכל רגל ויו"ט [ויום טוב] היה נמשך הביטול עד הרגל הבא אחריו.

(except that it is written, "And they shall not appear before Me empty-handed"). And from these three festivals one would receive the quality of bowing so that all year there would be this state of self-nullification, for from each festival and Yom Tov the self-nullification would continue until the next festival after it.

ומשחרב בהמ"ק [בית המקדש] הגם שאין אנו יכולים להשתחוות עכ"פ [על כל פנים] נתפשטה קדושת הארה
זו אפס קצהו במקדש מעט בהכ"נ [בית הכנסת] ובהמ"ד [ובית המדרש]

And since the Beis HaMikdash was destroyed, although we are unable to bow, nevertheless the holiness of this illumination, a tiny fraction of it, has spread into the "small sanctuary," the synagogue and the house of study;

והיינו בשעת התפלה שאז האדם מדבק א"ע [את עצמו] לקונו ורוצה לבטל א"ע [את עצמו] נגד המלך מלכו
של עולם כל חד לפום

that is, at the time of prayer, when a person cleaves to his Maker and wishes to nullify himself before the King, the King of the world, each one according to

שיעורא דיליה יש בבחי' חיצוניות מצד ההכרח שמכריח א"ע [את עצמו] כ"י ואין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבהכ"נ [בבית הכנסת] כ"י שע"י התפשטות השראת השכינה אשר שם

his measure; [for some] it is on the level of the outer dimension, through the compulsion with which one compels oneself, etc. And a person's prayer is heard only in the synagogue, etc., because through the spreading of the resting of the Shechinah that is there

(ולכן אכל בי עשרה שכינתא שריא ואומרים דבר שבקדושה כשיש עשרה שע"י קיבוץ עשרה שורה כנס"י [כנסת ישראל] דלעילא שהוא בחי' כניסות וקיבוץ הנשמות ומקורם) נעשה בחי' השתחואה וביטול כנר בפני האבוקה.

(and therefore, "in every [gathering of] ten the Shechinah rests," and we say a matter of holiness when there are ten; for through the gathering of ten there rests the Knesses Yisrael (Assembly of Israel) above, which is the level of the gathering and assembly of the souls and their source), there comes about a bowing and self-nullification like a candle before a torch.

והנה ביטול זה הוא בנשמות דוקא שהם מיוחדים ממש כנר באבוקה שנפרד מן הפתילה ונכלל שהרי השכינה היא כנס"י [כנסת ישראל] מקור נש"י [נשמות ישראל] בנים אתם לה' אלקיכם ברא כרעא דאבוה כ"י

Now this self-nullification is specifically in souls, which are truly united like a candle in a torch, which separates from the wick and is absorbed; for the Shechinah is Knesses Yisrael, the source of the souls of Israel: "You are children to G-d your G-d"; "a son is the leg of his father..."

משא"כ המלאכים הם בחי' נפרדים שהרי הם מתלבשים בבחי' כלים המגבילים וכ"ש [וכל שכן] כשיורדים למטה הרי היו הנפילים כ"י:

Whereas the angels are in a state of separateness, for they are clothed in limiting vessels; and all the more so when they descend below: behold, "the Nefilim were..."

9 ג והנה כדי להיות השראת השכינה בבהמ"ק [בבית המקדש] ה' אמר לשכון כ"י הקדים דוד ושלמה ענין חנוכת הבית.

3. Now, in order for there to be the resting of the Shechinah in the Beis HaMikdash, "G-d said He would dwell...", David and Shlomo first carried out the dedication (chanukah) of the House.

וענין חנוכה זו הוא מלשון חינוך כמו חנוך לנער ע"פ דרכו שכשמחנכין אותו ללימוד אין מחנכין אותו בלימוד בלבד שזהו דבר ההוה לו תמיד אלא שמחנכין אותו באיזה תוספת

The meaning of this dedication is from the term chinuch (training), as in "Train a youth according to his way." When one trains him for study, one does not train him with the study alone, which is a thing that will always be with him, but one trains him with some addition,

כמו איזה התקרבות או איזה מתנה וכך הענין בחנוכת בהמ"ק [בית המקדש] ומשכן היה דבר נוסף על התמידים שני כבשים כהלכתם שבמשכן התנדבו הנשיאים פר בן בקר כו'

such as some drawing close or some gift. And so it is with the dedication of the Beis HaMikdash and the Mishkan: there was something added to the daily offerings, "two lambs" as prescribed. For in the Mishkan the princes donated "one young bull...

ולזבח השלמים כו' ובבהמ"ק [ובבית המקדש] ויזבח שלמה מאה ועשרים אלף צאן כו' והוא ענין תוספת אורות עליונים שירדו בגילוי השכינה שלא השכינה בלבד ירדה

and for the peace-offering..."; and in the Beis HaMikdash, "And Shlomo slaughtered a hundred and twenty thousand sheep...." This is the matter of an addition of supernal lights that descended with the revelation of the Shechinah: not the Shechinah alone descended,

אלא עם תוספת אורות עליונים שירדו עמה ועיין מזה סד"ה זאת חנוכת המזבח ובד"ה בכ"ה בכסלו. but with an addition of supernal lights that descended with it. And see on this at the end of the discourse beginning "This is the dedication of the altar," and in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev."

10 והנה פרשת הנשיאים מפורש בתורה קרבן של כל נשיא ונשיא זה קרבן נחשון זה קרבן נתנאל כו'

Now, the section of the princes states explicitly in the Torah the offering of each and every prince: "this is the offering of Nachshon," "this is the offering of Nesanel," etc.

ובכולם כתיב מה היו קרבנותיו עם היות שכולם הקריבו בענין אחד והל"ל [והוה ליה למימר] כן עשה נתנאל כו' וכן עשה כו'

And for all of them it is written what their offerings were, even though they all offered in the same way. It should have said, "Nesanel did likewise...", "and likewise did...".

ולמה צריך לכפול י"ב פעמים את הקרבנות שהיו שוים אלא הענין שנכתב לדורות שגלוי וידוע היה לפניו שעתיד בהמ"ק [בית המקדש] ליחרב

Why was it necessary to repeat twelve times the offerings, which were identical? But the matter is that it was written for the generations, for it was revealed and known before Him that the Beis HaMikdash would in the future be destroyed,

וצריך להיות ונשלמה פרים שפתינו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורת עולה כ"י וכמו שקורין בחנוכה ענין קרבנות הנשיאים לפי שבחנוכה היתה ג"כ חנוכת המזבח שהעובדי כוכבים פרצו

and there would have to be "And we will render [for] bulls [the offering of] our lips," as our Sages, of blessed memory, said, "Whoever occupies himself with the teaching of the burnt-offering..."; and just as on Chanukah we read the matter of the offerings of the princes, because on Chanukah too there was a dedication of the altar, for the idolaters had made

י"ג פרצות וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום הוצרכו לחינוך לחזור הקדושה ליושנה שבשעת פרצות העובדי כוכבים נסתלקה וע"י קריאת התורה פרשת הנשיאים ממשיכים להיות השראת השכינה כנודע מענין קורא בתורה

thirteen breaches, and when the kingdom of the house of the Hasmoneans prevailed and defeated them, they needed a dedication to restore the holiness to its former state, for at the time of the idolaters' breaches it had departed. And through the reading of the Torah section of the princes we draw down [that there will] be the resting of the Shechinah, as is known concerning the matter of one who reads the Torah.

ולכן נכפלו הקרבנות י"ב פעמים לכל הי"ב שבטים להמשיך הביטול כנר בפני האבוקה שיש י"ב אבוקות כנגד י"ב שבטים שכל שבט הוא ענין אבוקה בפ"ע [בפני עצמו]

Therefore the offerings were repeated twelve times, for all twelve tribes, to draw down the self-nullification (bittul) like a candle before a torch, for there are twelve torches corresponding to the twelve tribes, each tribe being a torch in its own right.

(ועד"ז בקי"ס [בקרית ים סוף] נקרע הים ליי"ב גזרים בכדי שכל שבט ושבט במסילתו יכוון כל חד לפום שיעורא דיליה כמ"ש בבמ"א וע"ש ברבות פ' נשא אמרו בקרבנות הנשיאים על קרבן של כל נשיא ענין וכוונה בפני עצמה ע"ש באריכות גדול).

(And similarly, at the splitting of the Sea, the sea was split into twelve parts, so that each and every tribe on its own path might direct [its intention], each according to his measure, as is written elsewhere. And see in Midrash Rabbah, Parshas Nasso: they said concerning the offerings of the princes that each prince's offering had a meaning and intention of its own; see there at great length.)

והנה פ"י מזמור שיר דהוא כפל לשון. אך הנה יש הפרש בין מזמור לשיר שהזמר והנגון שמזמר בכלי זמר בנבל וכנור כ"י נקרא הניגון ההוא קול זמרה מצד שהוא הקול זמרה היוצא מן הכלי זמר.

Now, the explanation of "A psalm, a song," which is a doubled expression. But there is a difference between mizmor (psalm) and shir (song): the music and melody that one plays on a musical instrument, on the harp and lyre, etc., that melody is called "the sound of music" (kol zimrah), because it is the sound of music that comes out of the musical instrument.

11 ושיר הוא בפה הקול היוצא מהפה שאינו מלוכש בכלי. וזהו מזמור שיר פ"י מזמור הוא שירת המלאכים העומדים ברומו של עולם שהם מחיצוניות העולמות

And shir is [song] in the mouth: the voice that comes out of the mouth, which is not clothed in an instrument. This is [the meaning of] "A psalm, a song": mizmor is the song of the angels who stand at the heights of the world, who are from the outer dimension (chitzoniyus) of the worlds,

שהם בבחי' חומר וצורה אור וכלי שהשיר שלהן שמזמרים ומשבחים ומפארים את שם כבוד מלכותו ית' בתודה וקול זמרה נקרא בחי' מזמור מצד שהוא הזמר המלוכש בכלי

who are of matter and form, light and vessel. Their song, in which they sing and praise and glorify the Name of the glory of His kingship, may He be blessed, "with thanksgiving and the sound of music," is called the level of mizmor, because it is music clothed in the vessel,

שהם בבחי' חומר וצורה ולכך לא ימצא בהם ב' חי' הביטול האמיתי להכלל במקורו כנר בפני האבוקה שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול ורעש גדול הכל

for they are of matter and form. Therefore the true self-nullification (bittul), to be absorbed in their source like a candle before a torch, is not found in them, for their vessel holds them back. For this reason their self-nullification too is felt in sound and great noise, all

מסיבת הכלי ובשיר הוא בחי' השיר של הנשמות שבג"ע [שבגן עדן] שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר בביטול האמיתי כביטול הנר בפני אבוקה מצד שאינם מלובשים בחומר וכלי כנ"ל ולכך נק' השיר שלהם בחי' שיר מצד שאינם מלובש בכלי

because of the vessel. And shir is the level of the song of the souls in Gan Eden, who go out with song and are drawn by song in true self-nullification, like the nullification of a candle before a torch, since they are not clothed in matter and vessel, as said above. Therefore their song is called the level of shir, since it is not clothed in a vessel,

כי אין להם חומריות וכלים כנ"ל (ועמ"ש ע"פ שיר השירים וע"פ ובלילה שירה עמי בד"ה ויהי מקץ. ועיין בזח"א [בזהר חלק א] ויצא)

for they have no materiality and vessels, as said above. (And see what is written on "The Song of Songs" and on "And at night His song is with me" in the discourse beginning "And it came to pass at the end." And see Zohar, part 1, Vayeitzei)

(קמ"ח ב') בענין ההפרש בין שיר הלויים לבחי' וחסידים ירננו דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר.

(148b), concerning the difference between the song of the Levites and the level of "and Your pious ones shall sing for joy" of the Kohanim, which is a higher level.

ועד"ז יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור. גם בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך שיר פ"י כי שיר הוא בחכמה

In the same way the superiority of the level of shir over the level of mizmor will be understood. Also in the Pardes, in [the Gate of] Arkei HaKinuyim, under the entry shir, it explains that shir is in Chochmah (wisdom).

אך הנה במקדש היה גילוי שכינה מקור הנשמות והמלאכים כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים וגו'.

Now, in the Sanctuary there was a revelation of the Shechinah, the source of the souls and of the angels, as it is written, "Your kingship is a kingship over all worlds...."

לכך נאמר בחנוכת הבית מזמור שיר שהיה מתגלה שם שניהם בחינת המזמור של המלאכים והשיר של הנשמות מצד שמקור כולם הוא גילוי שכינה ב"ה שנתגלה במקדש כנ"ל

Therefore it says of the dedication of the House, "A psalm, a song," for both were revealed there, the level of the mizmor of the angels and the shir of the souls, since the source of them all is the revelation of the Shechinah, blessed be He, which was revealed in the Sanctuary, as said above.

וכן היה למטה במקדש בשיר של הלויים שנתחלקו לבי חלקים מהם היו המשוררים בפה ומהם המזמרים בכלי וכדאיתא פלוגתא בגמרא אם עיקר שירה בפה או כלי כו' יעו"ש [יעו"ש שם].

And so it was below, in the Sanctuary, in the song of the Levites, who were divided into two groups: some of them were singers with the mouth and some of them players on instruments; as there is a dispute in the Gemara whether the essence of song is with the mouth or with an instrument, etc.; see there.

12 ומ"ש לפעמי' [לפעמים] להיפוך שיר מזמור לבני קרח כו' היינו בהיות המזמור הוא כחיצוניות המלוכש בכלי והשיר בפנימית שבלתי כלי

As for what is written sometimes the other way round, "A song, a psalm, of the sons of Korach...": since the mizmor is in the outer dimension, clothed in a vessel, and the shir in the inner dimension, without a vessel,

ולכך כשמצטרפים להתחבר יחד הוא בבי פנים או שהעליון יורד למטה או התחתון מתעלה למעלה ולכך כשנאמר מזמור שיר הוא בחי' ההעלאה של המזמור ליכלל בהשיר ולהתחבר בו.

therefore, when they need to join together, it is in two ways: either the higher descends below, or the lower rises above. Therefore, when it says "A psalm, a song," it is the level of the elevation of the mizmor to be absorbed in the shir and to join with it.

ושיר מזמור הוא כשהעליון השיר יורד למטה להתחבר אליו (ובזח"ג [ובזהר חלק ג] ר"פ אחרי) (דנ"ח ע"ב) מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול כו'.

And "A song, a psalm" is when the higher, the shir, descends below to join with it. (And in Zohar, part 3, beginning of Parshas Acharei) (folio 58b): "What is 'A song, a psalm'?... a song that is doubled...."

וכן מזמור שיר ליום השבת. ופי' במק"מ [במקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] דפי' שיר דאיהו כפול היינו יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] וע"ש ס"פ (דע"ט ב')

And so too "A psalm, a song for the Shabbos day." And the Mikdash Melech there explains in the name of Rabbi Chaim Vital that the meaning of "a song that is doubled" is the union of Z'eir Anpin and Nukva. And see there, at the end of the parsha (folio 79b),

מענין מזמור שיר ליום השבת ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם דהמזמור שיר הוא כמ"ש במשנה סוף תמיד ליום שכולו שבת כו'

concerning "A psalm, a song for the Shabbos day"; and in the Mikdash Melech there, that the "psalm, song" is as it says in the Mishnah at the end of Tamid, "for the day that is entirely Shabbos....,"

ואליו מזמרים בחי' מזמור שיר והבן ועד"ז הוא ענין מזמור שיר דחנוכת הבית כו' גם מזמור הוא לשון זמר והתחלקות כמ"ש וכרמך לא תזמור

and to Him they sing the level of "a psalm, a song"; and understand this. And in the same way is the matter of "A psalm, a song" of the dedication of the House, etc. Also, mizmor is a term of pruning (zemer) and division, as it is written, "and your vineyard you shall not prune (sizmor),"

שהוא לשון פירוד והתחלקות של הניגון שנחתך לחלקים קטנים בתוך הכלי זמר משא"כ השיר וכמ"כ [וכמו כן] הוא למעלה.

which is a term of separation and division of the melody, which is cut into small parts within the musical instrument; which is not so with shir. And so too it is above.

13 ופי' כי דליתני שהטעם לכל זה הוא יתרון ומעלות הנשמות על המלאכים ויתרון הזה הוא נרמז במלת דליתני שיש בו ג' פירושים. הא' מלשון התרוממות והתנשאות בבחי' למעלה מעלה. והב' מלשון דלות ועניות.

And the meaning of "for You have lifted me up (dilisani)": the reason for all this is the advantage and superiority of the souls over the angels, and this advantage is hinted at in the word dilisani, which has three meanings. The first is from the term of exaltation and elevation, on the level of the very highest. The second is from the term of poverty (dalus) and neediness.

14 והג' מלשון דלה דלה לשון שאיבה וכל הג' פירושים הם אמת והם ג' מעלות שיש לנשמה על המלאכים.

The third is from the term "he drew, he drew (dalah dalah)," a term of drawing [water]. And all three meanings are true, and they are three advantages that the soul has over the angels.

הא' מלשון התרוממות והתנשאות כי הנשמה היא רמה ונשאה במקורה למעלה שהיא מבחינת פנימית משא"כ המלאכים כ"י ולזאת השתחוואת הנשמה וביטולה במקורה הוא ביתר שאת כנר בפני האבוקה ממש.

The first, from the term of exaltation and elevation: for the soul is high and exalted in its source above, being from the level of the inner dimension, which is not so of the angels, etc. Therefore the bowing of the soul and its self-nullification in its source are with greater excellence, truly like a candle before a torch.

15 והבי מלשון דלות ועניות דהיינו שהנשמה היא ערומה בלי לבוש שאין לה התלבשות גוף וכלי המגביל כלל משא"כ המלאכים שיש להם גופים שהן רוחות ואש לטהט.

The second, from the term of poverty and neediness: that is, the soul is naked, without a garment, for it has no clothing of a body and a limiting vessel at all; which is not so of the angels, who have bodies, which are winds and flaming fire.

והגי' מלשון שאיבה שהנשמות נשאבו ממקור חוצבם מבחינת חכמה ותמלא כדה כד מן ים החכמה כ"ד ספרי דאורייתא

The third, from the term of drawing [water]: the souls were drawn from the source from which they were hewn, from the level of Chochmah (wisdom); "and she filled her jug (kadah)": a jug (kad) from the sea of Chochmah, the twenty-four (kad) books of the Torah.

והיינו שיסודתה בהררי קדש היא חכמה עילאה מקור התורה שהתורה נשאבה משם כד מן הים וכמ"ש

That is, "its foundation is in the holy mountains," which is the supernal Chochmah, the source of the Torah, for the Torah was drawn from there, a jug from the sea; and as it is written,

ותורה שם בישראל וכתוב וזאת לפנים בישראל ואין זאת אלא תורה שהיא מושרשת בנש"י [בנשמות ישראל] במקורם ובפנימיותם ולזאת ראויים הם להשראת השכינה ולקבלת התורה יותר מהמלאכים:

"and He set a Torah in Israel," and it is written, "And this was formerly in Israel," and "this" is nothing other than Torah, which is rooted in the souls of Israel, in their source and in their inner dimension (pnimiyus). Therefore they are more fitting than the angels for the resting of the Shechinah (Divine Presence) and for receiving the Torah.

מזמור שיר חנכת הבית לדוד

A psalm, a song of the dedication of the House, of David

1 מזמור שיר חנכת הבית לדוד. להבין הטעם שעושים משתה ושמחה בחנוכת הבית הנה יש ג' בחי' מזון ולבושים ובתים.

“A psalm, a song of the dedication of the House, of David.” To understand the reason that a feast and rejoicing are made at the dedication of a house: now, there are three levels: food, garments and houses.

מזון הוא חיות פנימי לגוף האדם שנעשה פנימית וחיות לו ע"י הכרס והקיבה שהם מבשלים את המזון והמובחר עולה למוח ונעשה פנימית וחיות למוחין ואברים שמחזק את כל אבריו.

Food is inner life-force (chayus) for a person's body. It becomes internal to him and life-force for him by means of the belly and the stomach, which cook the food, and the choicest part rises to the brain and becomes internal [nourishment] and life-force for the mind and the limbs, strengthening all his limbs.

ולבושין הם מקיפים על האדם שמקיפו ומלבישו ומציל אותו מקור וחום לבד ואין נעשה פנימית וחיות כמו המזון אך הוא מקיף עליו ממש.

And garments are encompassing [things] upon a person: they encompass him and clothe him and protect him from cold and heat only, and they do not become internal [to him] and life-force like food; yet it encompasses him right upon him.

בתים הם ג"כ מקיפים על האדם רק לא כמו הלבושים שהם עליו ממש. משא"כ הבתים הן מרוחקים מן האדם בתכלית.

Houses are also encompassing [things] upon a person, only not like garments, which are right upon him. Houses, by contrast, are entirely removed from the person.

2 והנה אנו רואים שהמזון נקנה יותר בזול מן הלבושים ולבושים יותר בזול מן הבתים. ולכאורה היה נצרך להיות בהפך שהמזון הוא פנימי וחיות לו

Now we see that food is bought more cheaply than garments, and garments more cheaply than houses. Seemingly it ought to have been the reverse, since food is internal and life-force for him,

שנכלל ונתבטל עמו והיו לאחדים ממש וחיות נפשו שא"א לחיות כלל בלי מזון והיה נצרך להיות ביוקר מלבושים שהם אינם חיות לו רק מקיפים עליו.

absorbed and dissolved within him so that they become truly one, and it is the life of his soul, for it is impossible to live at all without food; so it ought to have been dearer than garments, which are not life-force for him but only encompass him.

וכן לבושים נגד הבתים ג"כ כמו ערך המזון לנגד הלבושים (אך הטעם ע"פ פשוט הוא מפני שהמזון אינו מתקיים הרבה שתיכף אחר שיעור עיכול המזון חוזר ונעשה רעב.

And likewise garments compared to houses, in the same proportion as food compared to garments. (But the reason, according to the plain sense, is that food does not last long, for immediately after the time it takes to digest the food, one becomes hungry again.

משא"כ הלבושים הם מתקיימים לערך שנה ויותר והבתים הם יותר מתקיימים גם מן הלבושים ולכן הבתים דמיהם יקרים מן הלבושים מפני שהם מתקיימים יותר וכן הלבושים יקרים מן המזון כנ"ל).

Garments, by contrast, last about a year or more, and houses last longer even than garments. Therefore the price of houses is dearer than that of garments, because they last longer; and likewise garments are dearer than food, as said above.)

אך באמת שרש ג' כח"י הנ"ל למעלה הבתים שרשם למעלה יותר גבוהים מן הלבושים והלבושים מן המזון כנודע שכל שנפל למטה במדרגה שרשו מבחי' ומדרגה יותר גבוה.

But in truth, as to the root above of the three above-mentioned levels: houses have their root higher above than garments, and garments than food, as is known that whatever has fallen lower in level has its root in a higher level and rank.

3 והענין כי הנה ג' מדרגות הללו יש בכח"י עולם שנה נפש כבריאת העולמות וגם בתורה ומצות כי

The explanation is that these three levels are found in the dimensions of World, Year and Soul in the creation of the worlds, and also in Torah and mitzvos. For

הנה נודע שיש בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ובחי' סוכ"ע ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הוא כח הפועל בנפעל
שבחי' מל' דאצילות מחיה עולמות ביי"ע אזי מתלבשת ממש ביי"ע בבחי' פנימיות וחיות

it is known that there is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). The light that fills all worlds is the power of the Maker within the thing made: when the level of Malchus of Atzilus gives life to the worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah, it then actually clothes itself in Beriah, Yetzirah and Asiyah as inwardness and life-force,

כמו הנפש המחיה את הגוף בכל פרטי אופני הגוף כח הראיה שמיעה ריח דיבור בראש וידיים והלב
והכרס והקיבה והרגלים כפי סדר ההשתלשלות

like the soul that gives life to the body in all the particular modes of the body: the power of sight, hearing, smell and speech in the head, and the hands and the heart and the belly and the stomach and the feet, according to the order of the chain of descent (hishtalshelus).

וכמו כן למעלה בחי' מל' דאצילות שמתלבשת ביי"ע להחיות העולמות הוא ג"כ בבחינת פנימיות
החיות בכל פרטי ההשתלשלות

And likewise above: the level of Malchus of Atzilus that clothes itself in Beriah, Yetzirah and Asiyah to give life to the worlds is also in the manner of the inner dimension of the life-force in all the particulars of the chain of descending worlds.

וזהו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע כו' גבורותיו שנקראו גבורות וצמצומים להתהוות
עולמות נפרדים בהתחלקות לכמה פרטים עד אין קץ.

This is [the meaning of] "They will speak of the glory of Your kingdom and tell of Your might, to make known etc. His mighty acts": [His] mighty acts are what are called gevuros and contractions (zimtzumim), so that separate worlds come into being, divided into many particulars without end.

4 ולכן נקרא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שהוא בבחי' חיות פנימי כח הפועל בנפעל כו'. ובחי' סוכ"ע הוא
שאנו מתלבש בתוך עלמין כלל בבחינת פנימי

Therefore it is called the light that fills all worlds (memalei kol almin), for it is in the manner of inner life-force, the power of the Maker within the thing made, etc. And the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) is that which does not clothe itself within the worlds at all in an inner manner,

רק סובב ומקיף עליהם כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] להחיותן שעיקר החיות הוא בבחי' מקיף שלמעלה מי"ס [מ"י ספירות] דאצילות שהם מתלכשים בתוך י"ס [י"י ספירות] דבי"ע חסד דאצילות בחסד דבריאה כנ"ל ונקר א כתר עליון

but only surrounds and encompasses them, as is written in Sefer Shel Beinonim, to give them life. For the main life-force is from the level of the encompassing [light] that is above the ten Sefiros of Atzilus, which clothe themselves within the ten Sefiros of Beriah, Yetzirah and Asiyah, Chesed of Atzilus in Chesed of Beriah, as above; and it is called Keser Elyon (the Supreme Crown).

(וזהו כל אשר חפץ ה' עשה שעיקר ההתהוות הוא מבחי' חפץ ה' ורצונו העליון וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות שבכל נברא יש המשכת החיות מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע ושעיקר ההתהוות הוא מבחי' סוכ"ע ע"ש)

(And this is [the meaning of] "Whatever G-d desired, He did," for the main [act of] bringing into being is from the level of G-d's desire and His supernal will; and as is explained in the Explanation on "They shall bring a royal garment," that in every creature there is a drawing of life-force from the level of memalei kol almin and of sovev kol almin, and that the main bringing into being is from the level of sovev kol almin; see there.)

אך יש בכתר ב' בחי' היינו בחי' התחתונה שבמאציל וראש וראשון לנאצלים כנודע שכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים. וכנודע שכל דבר הממוצע צריך להיות כלול משניהם וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] (שמ"א פ"ג [פרק ג']).

But in Keser there are two levels, namely, the lowest level of the Emanator and the very first of the emanated, as is known that Keser is the intermediary between the Emanator and the emanated. And it is known that every intermediary must comprise both of them, as is written in Etz Chaim (Sha'ar 41, chapter 3).

והנה ראש וראשון לנאצלים הוא הנקרא א"א שהוא מקור שממנו נמשכים התהוות עשר תיקונים י"ס [י"י ספירות] דאצילות בבחי' השתלשלות חד אריך כו' משא"כ א"א עצמו הוא מקיף סוכ"ע בהשוואה אחת.

Now, the very first of the emanated is what is called Arich Anpin, which is the source from which is drawn the coming into being of the ten tikkunim, the ten Sefiros of Atzilus, in the manner of a chain of descent (hishtalshelus): "one long," etc. Arich Anpin itself, by contrast, is an encompassing [light], sovev kol almin, equally [over all].

אמנם בחי' התחתונה שבמאציל הוא הנקרא עתיק מלשון המעתיק הרים שאין ערוך כלל ליי"ס [כי'
ספירות] הנאצלים ואין שייך לקרוא אף בשם מקיף שכל מקיף הוא שיש לו איזה שייכות רק נקרא מקיף
דמקיף כו'

However, the lowest level of the Emanator is what is called Atik, from the expression "He who re-
moves (ha-ma'tik) mountains," for it bears no comparison at all to the ten emanated Sefiros, and it
is not even fitting to call it by the name "encompassing," for every encompassing [light] is one that
has some relation [to what it encompasses]; rather it is called "an encompassing of an encompass-
ing," etc.

וזהו כמו בית שאינו בחי' מקיף הסמוך וקרוב לגוף כמו הלבוש רק הוא מקיף רחוק מגוף האדם והיינו
And this is like a house, which is not the level of an encompassing that is adjacent and close to the
body, like a garment, but is an encompassing that is distant from a person's body; that is,

כמו בחי' מקיף למקיף (ועמ"ש סד"ה השמים כסאי בענין איזה בית אשר תבנו לי. ועמ"ש בפ' פנחס
סד"ה צו את בניי [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי בענין הטעם שאין הקרבנות נוהגין אלא בפני הבית
ע"ש)

like the level of an encompassing of an encompassing. (And see what is written at the end of the
discourse beginning "The heavens are My throne," on the subject of "What house could you build
for Me?" And see what is written in Parshas Pinchas at the end of the discourse beginning "Com-
mand the children of Israel... My offering, My bread," on the subject of the reason that the offer-
ings are practiced only when the Temple stands; see there.)

והנה נגד ג' בחינות הנ"ל נשתלשלו למטה ג' בחי' מזון ולבושים והיכלות וכל דבר היותר גבוה ירידתו
והתלבשותו למטה ביותר.

Now, corresponding to the three levels above-mentioned, three levels came down below: food, gar-
ments and dwellings; and the higher anything is, the lower is its descent and its enclothement
below.

והנה מזון שהוא חיות פנימי נמשך מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ולכן יש כמה טעמים וכמה גוונים כמו
מר מתוק כו'

Now food, which is inner life-force, is drawn from the level of memalei kol almin; therefore there
are many tastes and many varieties, such as bitter, sweet, etc.,

ורבוי התחלקות פרטי המאכלים היינו שכל התכללות הי"ס [הי ספירות] חסד שבחסד גבורה שבגבורה כו' ולכן המזון יש לו כליון מאור פנימי המלוכש ומוגבל בכלים כו'

and the great division into particular foods, that is, the whole inter-inclusion of the ten Sefiros, Chesed of Chesed, Gevurah of Gevurah, etc. Therefore food is subject to being used up, [coming] from the inner light that is clothed and limited in vessels, etc.

(ועמ"ש בד"ה המגיד מראשית אחרית בענין שארה כסותה כו' דבחי' שארה שהוא המזון נמשך משם אלקים דהיינו מבחי' הכלים כו' ע"ש)

(And see what is written in the discourse beginning "Declaring the end from the beginning," on the subject of "her food, her clothing," etc.: that the level of "her food," which is food, is drawn from the Name Elokim, that is, from the level of the vessels, etc.; see there.)

ולכן הם למטה מתאחדים לאחדים עם האדם בחיות פנימי לפי ששרשו בבחי' ממלא כל עלמין כח הפועל כו'.

Therefore, below, they become united as one with the person as inner life-force, because its root is in the level of memalei kol almin, the power of the Maker, etc.

ולכן הם יותר בזול ואינם הכרחים כ"כ [כל כך] במיני מטעמים שאפשר בפת חריבה כו'. שיכולים לחיות מפת במלח

And therefore they are cheaper, and they are not so necessary in the matter of various delicacies, since it is possible [to manage] with dry bread, etc., for one can live on bread with salt,

וגם יכולים לאכול מיני מטעמים מפני ששרשו מבחי' כח הפועל כו' שהוא מבחי' גבול וכלי שמוגבל בכלי

and one can also eat various delicacies, because its root is from the level of the power of the Maker, etc., which is from the level of limit and vessel, limited in a vessel;

ולכן גם במזון הוא כן משא"כ הלבושים שרשם למעלה הוא מבחי' כתר ראש לנאצלים בחי' מקיף therefore it is so with food as well. Garments, by contrast, have their root above in the level of Keser, the head of the emanated, the level of an encompassing [light];

ולכן הם למטה ג"כ מקיפים על האדם ולא כחיות פנימי ונצרכים יותר לאדם כי א"א בחורף בלי מלבוש כו' וכן בקיף כו'

therefore below, too, they encompass the person and are not inner life-force, and they are more needed by a person, for it is impossible [to be] in winter without clothing, etc., and likewise in summer, etc.;

ולכן הם יותר ביוקר ומתקיים יותר לפי ששרשו למעלה גבוה יותר ממזון כנ"ל שהוא מאור המוגבל בכלים משא"כ לבושים שרשם מבחי' סובב שאינו מוגבל בכלים

therefore they are dearer and last longer, because their root above is higher than food, which, as above, is from the light that is limited in vessels, whereas garments have their root in the level of sovev, which is not limited in vessels;

ולכן אין לו כליון כ"כ [כל כך] [וע מ"ש בביאור ע"פ באתי לגני בענין אריתי מורי שעד"ז הוא ג"כ ההפרש בין טעם לריח ע"ש וז"ש [וזהו שכתוב] ריח בגדיו

therefore it is not so subject to being used up. [And see what is written in the Explanation on "I have come into My garden," on the subject of "I have gathered My myrrh," that the difference between taste and smell is also along these lines; see there. And this is [the meaning of] "the smell of his garments,"

וזהו גם כן ענין בריחא דלבושייכו בזהר פ' בלק דקפ"ו ע"א] ובתים שהם רחוקים יותר מגוף האדם שרשם למעלה הוא מבחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' מקיף דמקיף כנ"ל.

and this is also the meaning of "with the fragrance of your garments" in the Zohar, Parshas Balak (186a).] And houses, which are further from a person's body, have their root above in the lowest level of the Emanator, which is the level of an encompassing of an encompassing, as above.

5 ולכן ירדה למטה במדרגה היותר תחתונה אבנים ועפר בחי' דומם מה שאין כן הלבושים הן מבחי' צומח

Therefore it came down below to the very lowest level, stones and earth, the level of the inanimate, whereas garments are from the level of the vegetative.

ולכן הם למטה גם כן מרוחקים מגוף האדם והם יותר נצרכים לאדם גם מהלבושים כי א"א לדור בלא בית אף רגע והוא יותר ביוקר ומתקיים ביותר מפני ששרשם למעלה מעלה מבחי' מקיף דמקיף וד"ל [ודי למבין]:

Therefore they, below, are also distant from a person's body, and they are more needed by a person even than garments, for it is impossible to live without a house even for a moment; and it is dearer and lasts the longest, because their root above is exceedingly high, from the level of an encompassing of an encompassing. And this suffices for one who understands.

6 ב וכן יש ג' בחי' הנ"ל בתורה ומצות כנודע דאורייתא היא בחי' מזון לנשמה ומצות הם לבושים לנשמה (וכמ"ש בד"ה אלה מסעי ובד"ה אני לדודי ובד"ה יונתי כו' ושאר דוכתי)

2. And likewise the three above-mentioned levels are found in Torah and mitzvos. As is known, the Torah is the level of food for the soul and the mitzvos are garments for the soul (as is written in the discourse beginning "These are the journeys," and in the discourse beginning "I am my Beloved's," and in the discourse beginning "My dove," etc., and in other places).

והנה אף שלמטה בהשתלשלות המצות הם במדרגה יותר תחתונה מהתורה שהם במעשה גשמיות אעפ"כ [אף על פי כן] אנו רואים שגבוהים הם יותר בשרשן

Now, although below, in the chain of descent (hishtalshelus), the mitzvos are on a lower level than the Torah, since they are in physical action, nevertheless we see that they are higher in their root.

ולכן כל התורה היא פ"י המצות הן בנגלה הן בנסתר כמו ספר הזהר וכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גדול תלמוד שמביא לידי מעשה וכן לא המדרד עיקר אלא המעשה כו' וכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בכתובות דפ"ו)

Therefore the whole Torah is an explanation of the mitzvos, both in the revealed [part] and in the hidden [part], such as the book of the Zohar. And so our Sages said, "Great is study, for it leads to action"; and likewise, "Not study is the main thing, but action," etc. And likewise our Sages said (in Kesubos 86a):

אבל במצות עשה כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה כו' היו מכין אותו עד שתצא נפשו

"But with positive commandments, for example when they tell him, 'Make a sukkah,' and he does not make it, etc., they would beat him until his soul departs."

ואף שאמרו שמי שתורתו אומנתו כגון רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] וחביריו אין מפסיקין לתפלה ובירושלמי פ"ק [פרק קמא] דשבת אמרו שפי' לק"ש [לקריאת שמע] אין מפסיקין היינו דוקא לק"ש [לקריאת שמע]

And although they said that one whose Torah is his occupation, such as Rabbi Shimon bar Yochai and his colleagues, does not interrupt [his study] for prayer, and in the Jerusalem Talmud, chapter 1 of Shabbos, they said that the meaning is that for the recitation of the Shema they do not interrupt, that is only for the recitation of the Shema;

אבל למ"ע [למצות עשה] כמו לסוכה ולולב מחוייב להפסיק כמבואר בירושלמי שם הובא בבעל המאור פ"ק [פרק קמא] דשבת ולא מודה רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] שמפסיקין לעשות סוכה כו' טעמיה דרשב"י [דרכי שמעון בר יוחאי] שזה שנון

but for a positive commandment, such as for sukkah and lulav, he is obligated to interrupt, as is explained in the Jerusalem Talmud there, cited by the Baal HaMaor on chapter 1 of Shabbos: "Does not Rabbi Shimon bar Yochai concede that one interrupts to make a sukkah, etc.? The reason of Rabbi Shimon bar Yochai is: this is study

וזה שנון אין מבטלין שנון מפני שנון וכל הנ"ל הוא שאף שלמטה בהשתלשלות הם יותר תחתונים שהמה בחי' לבושים מקורם ושרשם למעלה הוא יותר גבוה שהתורה

and that is study, and one does not set aside study for study." And all the above [shows] that although below, in the chain of descent, they are lower, being the level of garments, their source and root above is higher. For the Torah,

שהיא בחי' מזון שרשו מבחי' פנימית י"ס [י' ספירות] דאצילות אורייתא מחכמה נפקת כו' ולכן לימוד התורה אין לה שיעור

which is the level of food, has its root in the level of the inner dimension (pnimiyus) of the ten Sefiros of Atzilus: "The Torah comes forth from Chochmah," etc. Therefore the study of the Torah has no fixed measure,

כי גם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית יצא ידי חובת ת"ת [תלמוד תורה] וגם והגית בו יומם ולילה for even with one chapter in the morning and one chapter in the evening one has fulfilled the obligation of Torah study, and [yet] also, "You shall meditate in it day and night."

והיינו שהוא בחי' מזון שדי לו כפת חריבה וגם יכול לאכול מיני מטעמים ששרשם ומקורם הוא מבחינת ממלא

That is, it is the level of food, for which dry bread suffices and one can also eat various delicacies, for their root and source is from the level of memalei.

אבל המצות הם מבחינת מקיף העליון בחי' כתר אחד כו' שהוא למעלה מהחכמה דאצילות ולכן נעשים לבושים לנשמה כנ"ל בלבושים.

But the mitzvos are from the level of the supreme encompassing [light], the level of Keser, "one," etc., which is above the Chochmah of Atzilus; therefore they become garments for the soul, as said above about garments.

7 והנה כמו שבכתר עליון הממוצע בין מאציל לנאצלים יש בו שני בחי' כנ"ל מקיף ומקיף דמקיף כנ"ל כך המצות יש ב' מיני מצות הא' סתם כל המצות שהם ברצונו של אדם לעשותם

Now, just as in Keser Elyon, the intermediary between the Emanator and the emanated, there are two levels, as above, an encompassing and an encompassing of an encompassing, as above, so with the mitzvos there are two kinds of mitzvos. The first: ordinary mitzvos, all those that are [done] by a person's will to do them,

כמו סוכה ולולב וכה"ג [וכהאי גוונא] ויש מצות שהם אינם תלויים ברצונו כלל רק דוקא שלא בדעתו כמו מצות שכחה וכה"ג [וכהאי גוונא].

such as sukkah and lulav and the like. And there are mitzvos that do not depend on his will at all, but [come about] specifically without his knowledge, such as the mitzvah of the forgotten sheaf and the like.

8 וכמו שמצינו בתוספתא פ"ג [פרק ג'] דפאה מעשה בחסיד א' ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים אמר לו אבא מה

As we find in the Tosefta, chapter 3 of Pe'ah: It once happened that a certain pious man forgot a sheaf in the midst of his field, and he said to his son, "Go and offer on my behalf a bull as a burnt-offering and a bull as a peace-offering." He said to him, "Father, what

ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות שבתורה אמר לו כל מצות שבתורה נתן להם המקום לדעתנו
זו שלא לדעתנו שאלו עשינוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו

did you see to rejoice in the joy of this mitzvah more than all the mitzvos in the Torah?” He said to him, “All the mitzvos in the Torah the Omnipresent gave to us [to fulfill] with our knowledge; this one [is] without our knowledge. For had we done it willingly before the Omnipresent, this mitzvah would not have come into our hands.

אלא הרי הוא אומר כי תקצור וגוי קבע לו הכתוב ברכה עכ"ל [עד כאן לשונו] התוספתא ור"ל [ורוצה לומר]
שא"כ קיום מצוה זו היא בחי' מתנה מלמעלה לכן אני מקריב פר.

Rather, it says, ‘When you reap,’ etc.; Scripture set a blessing for it.” [Thus far] the words of the Tosefta. And he meant: if so, the fulfillment of this mitzvah is a gift from above; therefore I offer a bull.

9 והיינו שהמצות שהם תלויים בדעתו ורצונו של אדם שרשם למעלה ג"כ בכתר מבחי' א"א שהוא בחי' רצון העליון שהוא שרש הנאצלים אנת הוא דאפיקת כו'

That is, the mitzvos that depend on a person's knowledge and will have their root above, likewise, in Keser, from the level of Arich Anpin, which is the level of the supreme will (ratzon), the root of the emanated: “You are He who brought forth,” etc.

ולכן הם למטה ג"כ תלויים ברצונו ובעשותם ממשיך מבחי' רצון העליון וזהו אשר קדשנו במצותיו ויכול לעשותם בשמחה גדולה שממשיך בחי' רצון העליון בבחי' מקיף עליו משא"כ המצות שהם דייקא שלא מדעת ורצון

Therefore below, too, they depend on his will, and by doing them he draws down from the level of the supreme will. And this is [the meaning of] “Who has sanctified us with His commandments.” And he can do them with great joy, for he draws down the level of the supreme will as an encompassing [light] upon him. By contrast, the mitzvos that are specifically without knowledge and will,

כמו מצות שכחה הנ"ל שרשה מבחי' תחתונה שבמאציל שהוא למעלה מן הרצון ונקרא מקיף דמקיף
such as the above-mentioned mitzvah of the forgotten sheaf, have their root in the lowest level of the Emanator, which is above will and is called an encompassing of an encompassing

(ואפשר זהו בחי' רעוא דכל רעוין דהיינו רצון לרצון כו') ולכן הוא למטה ג"כ למעלה מן הדעת ורצון האדם.

(and possibly this is the level of "the Will of all wills," that is, a will for will, etc.); therefore below, too, it is above a person's knowledge and will.

וכה"ג [וכהאי גוונא] מצינו כמה מצות שהם דוקא שלא מרצון כמו ר"ש [רבי שמעון] בן שטח שברח למצרים על שרצו למנותו נשיא ולא היה ברצונו לקבל בחי' הנשיאות וברח כו'

And similarly we find several mitzvos that are specifically not by will, such as Rabbi Shimon ben Shetach, who fled to Egypt because they wanted to appoint him Nasi, and it was not his will to accept the office of Nasi, and he fled, etc.;

ורדפו אחריו ונעשה נשיא ואם לא היה בורח והיה ברצונו לקבל הנשיאות לא היו ממנים אותו להיות נשיא

and they pursued him, and he became Nasi. Had he not fled, and had it been his will to accept the office of Nasi, they would not have appointed him to be Nasi,

כי כל הרודף אחר הכבוד כו' והיינו שמצוה הזאת היא גם כן שרשה מבחי' מקיף דמקיף למעלה כנ"ל for whoever pursues honor, etc. That is, this mitzvah too has its root above in the level of an encompassing of an encompassing, as above.

(ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין נעשה ונשמע שבחי' נעשה זהו ביטול רצון לגמרי למעלה מהדעת והשכל ואפשר זהו בחי' הנמשך מרעוא דכל רעוין שהוא בחי' הנ"ל

(And see what is written in the discourse beginning "Go forth and see" on the subject of "We will do and we will hear": that the level of "we will do" is a complete nullification (bittul) of will, above knowledge and intellect; and possibly this is the level drawn from "the Will of all wills," which is the above-mentioned level.

ולכן קשרו להן ב' כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע היינו ב' בחי' שבכתר עליון שהם בחי' מקיף הנמשך ע"י נשמע ובחי' מקיף למקיף הנמשך ע"י נעשה שהוא בטול הרצון שמבטל דעתו ורצונו לגמרי.

And therefore they tied on them two crowns, one corresponding to “we will do” and one corresponding to “we will hear”: that is, the two levels in Keser Elyon, which are the level of an encompassing, drawn down through “we will hear,” and the level of an encompassing of an encompassing, drawn down through “we will do,” which is the nullification of will, in which one sets aside his knowledge and will entirely.

וע"כ הקדימו נעשה לנשמע. כי כן בחי' עתיק הוא מבחי' א"ס קדמון לכל הקדומים וממנו נמשך בחי' א"א ועד"ז הוא משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] רפ"ו דברכות כמ"ש ואספת דגנך מיירי

And therefore they put “we will do” before “we will hear.” For so the level of Atik is from the level of the Infinite One (Ein Sof), prior to all that is prior, and from it the level of Arich Anpin is drawn. And along these lines is what our Sages said at the beginning of chapter 6 of Berachos, that [the verse] “and you shall gather in your grain” speaks

כשאינן עושין רצונו של מקום אע"פ [אף על פי] דקאי על והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו' כי פי' עושין רצונו להמשיך בחינת הרצון מבחי' רעוא דכל רעוין וזהו ע"י בכל מאדך שהוא ביטול רצון למעלה מהדעת.

of when they do not do the will of the Omnipresent, even though it stands on [the passage] “And it will be, if you will diligently listen to My commandments,” etc. For the meaning of “doing His will” is to draw down the level of will from the level of “the Will of all wills,” and this is through “with all your might,” which is the nullification of will above knowledge.

משא"כ ע"י בכל לבבכם ובכל נפשכם כו'. ולכן לגבי ההמשכה שמבחי' עתיק שהוא א"ס ממש לא נקי עדיין עושים רצונו של מקום כו'.

Not so through “with all your heart and with all your soul,” etc. Therefore, relative to the drawing down from the level of Atik, which is the Infinite One Himself, they are not yet called “doing the will of the Omnipresent,” etc.

וקרוב לזה י"ל [יש לומר] ג"כ מעלת מצות ל"ת [לא תעשה] על מ"ע [מצות עשה] שבקיום מצות ל"ת [לא תעשה]
הוא בחי' אתכפ"א סט"א [סטרא אחרא] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אל יאמר אדם אי אפשר כו'

And close to this, one may also explain the superiority of the prohibitive commandments over the positive commandments: in fulfilling the prohibitive commandments there is the level of subduing (iskafya) the sitra achra (the other side), as our Sages said: "A person should not say, 'I have no desire for it,' etc.,

אלא אפשרי ומה אעשה אבי שבכשמים גזר עלי ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] לעילא ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה וע"פ שימני כחותם. וע"פ ראיתי והנה מנורת זהב כו' מענין מצות ל"ת [לא תעשה].

but rather, 'I do desire it, but what can I do? My Father in heaven has decreed upon me.'" And through this, the glory of the Holy One, blessed be He, is exalted above. And see what is written in the Explanation on "I am black yet comely," and on "Set me as a seal," and on "I saw, and behold, a menorah all of gold," etc., on the subject of the prohibitive commandments.

ועד"ז יובן ג"כ מ"ש במ"א סד"ה ראה ריח בני בענין הברכות שקבל יעקב מיצחק שהיו דייקא בלי דעתו של יצחק רק בא אחיך במרמה כו'

And along these lines one will also understand what is written elsewhere, at the end of the discourse beginning "See, the smell of my son," on the subject of the blessings that Yaakov received from Yitzchak, which were specifically without Yitzchak's knowledge, but rather "your brother came with guile," etc.,

שא"א להתלבש בבחינת הדעת כו' ע"ש שזהו ע"ד הנ"ל בשם התוספתא זו שלא לדעתנו כו' והיינו לפי ששרש ברכות אלו הוא ג"כ מבחי' טלא דנטיף מעתיקא.

for it is impossible [for them] to be clothed in the level of knowledge (Daas), etc.; see there. For this is along the lines of what was said above in the name of the Tosefta, "this one without our knowledge," etc. That is, because the root of these blessings too is from the level of "the dew that drips from Atika."

וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש ריח בגדיו ריח בוגדיו שהוא בחי' תשובה שלמעלה מבחי' ריח בגדיו שהם בחי' לבושים וכנ"ל שהלבוש הוא מקיף הקרוב כו'.

And this is what is said in the Midrash: "The smell of his garments' (begadav): the smell of his rebels (bogdav)," which is the level of teshuvah (return), which is above the level of "the smell of his garments," which are the level of garments; and, as above, the garment is the close encompassing [light], etc.

ועמ"ש בד"ה וישלח יעקב בפ"י עובר לסוחר. ועמ"ש בביאור ע"פ כי תצא בענין ב' מקיפים ל' מ' ע"ש)

And see what is written in the discourse beginning "And Yaakov sent," on the explanation of "current with the merchant." And see what is written in the Explanation on "When you go out," on the subject of the two encompassing [lights], lamed and mem; see there.)

ולכן נאמר בדוד והקמותי לך בית נאמן הרי נק' בחי' מלכות בשם בית והיינו מפני שאמר לא גבה לבי כו' ודוממתי

Therefore it is said of David, "And I will establish for you a faithful house." Thus the level of Malchus is called by the name "house." And this is because he said, "My heart was not haughty," etc., "and I stilled (domamti) [my soul]."

וכמו הבית נעשה מבחי' אבנים ועפר שהוא בחי' דומם ושרשו מבחי' מקיף דמקיף כך המלי' היא בחי' הספירה האחרונה שבע"ס [שבעשר ספירות] דאצי' ושרשה הוא מאד נעלה מבחי' מקיף דמקיף כנ"ל.

And just as a house is made from the level of stones and earth, which is the level of the inanimate (domem), and its root is from the level of an encompassing of an encompassing, so Malchus is the level of the last Sefirah of the ten Sefiros of Atzilus, and its root is very exalted, from the level of an encompassing of an encompassing, as above.

10 ולכן בחנוכת הבהמ"ק [הבית המקדש] שנמשך לשם מבחי' מקיף דמקיף כנ"ל שהוא למעלה מן הרצון בחי' כתר כו'.

Therefore, at the dedication of the Holy Temple, when there is drawn there from the level of an encompassing of an encompassing, as above, which is above will, the level of Keser, etc.,

ואין שייך שם שמחה כלל כמו במצות שהוא ברצון האדם דכתיב אשר לא עבדת בשמחה כו' אשר קדשנו במצותיו כו'

joy does not apply there at all, as it does with the mitzvot, which are by a person's will, as it is written, "[Because] you did not serve with joy," etc., [and] "Who has sanctified us with His commandments," etc.,

מפני ששרשה הוא מבחי' רצון העליון כנ"ל משא"כ חנוכת הבית חומה בחינת דומם ששרשם למעלה מן הרצון כנ"ל אין שייך כלל שמחה

because its root is from the level of the supreme will, as above. The dedication of the House, by contrast, a wall, the level of the inanimate, whose root is above will, as above: joy does not apply to it at all.

לכן היו נצרכים להמשיך שם בחי' שמחה (ועמ"ש ע"פ ושאתם מים בששון שלפי שניסוך המים הוא מבחי' שלמעלה מבחי' ניסוך היין שהיין משמח כו' ע"כ צריך לחברו עם בחי' שמחה. וזהו ענין ושאתם מים דייקא בששון ע"ש)

Therefore it was necessary to draw down the level of joy there. (And see what is written on "You shall draw water with joy": that because the water libation is from a level that is above the level of the wine libation, for wine gladdens, etc., therefore it must be joined with the level of joy. And this is the meaning of "You shall draw water" specifically "with joy"; see there.)

וזהו מזמור שיר חנוכת הית להמשיך בחנוכת הבית בחינת שמחה ולכן עושים משתה ושמחה בעת חנוכת הבית

And this is [the meaning of] "A psalm, a song of the dedication of the House": to draw down the level of joy into the dedication of the House. And therefore a feast and rejoicing are made at the time of the dedication of a house.

(וזהו ג"כ ענין מזמור שיר שהוא נראה כפל ענין כמ"ש באלשיך. והיינו ע"ד הנ"ל במעשה דחסיד א' כו' מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות כו' וכנ"ל וכ"ש [וכל שכן] בחנוכת בית המקדש שזהו כללות בחינה זו ועמ"ש [ועיין מה שכתוב לעיל] מזה לעיל)

(And this is also the meaning of "a psalm, a song," which seems a doubling of the matter, as the Alshich writes. That is, along the lines of what was said above in the story of a certain pious man, etc., "What did you see to rejoice in the joy of this mitzvah more than all the mitzvot," etc., and as above; and all the more so at the dedication of the Holy Temple, which is the general and collective expression of this level. And see what has been written about this above.)

וזהו ויהי ביתך כבית פרץ אשר כינה הולדת הולד לבחיי בית כי בני לאו בזכותא תליא מלתא

And this is [the meaning of] “And may your house be like the house of Peretz,” where [the verse] called the birth of a child by the term “house.” For [with] children, the matter does not depend on merit

אלא במזלא כו' זכות הוא בחינת התפשטות י"ס [י' ספירות] דאצילות שהם בבחי' אור פנימי השכלה שכל לזכות כו'

but on mazal, etc. Merit is the level of the spreading forth of the ten Sefiros of Atzilus, which are in the level of inner light, intellectual understanding, reasoning to find merit, etc.;

אבל בני שרשם למעלה מן השכל ובחי' מזלא שהוא בחי' מקיף העליון כי פי' מזלא היינו המקור שהוא המשפיע ומזיל להיות יזל מים כו' ונוזלים מן לבנון כו'

but children have their root above intellect, in the level of mazal, which is the level of the supreme encompassing [light]. For the meaning of mazal is the source, which is what bestows and makes flow (mazil), so that “water shall flow,” etc., and “flowing from Lebanon,” etc.

ולכן נקרא בשם בית ששרשו ג"כ מבחי' מקיף עליון כו' וז"ש [וזהו שכתוב] והתקין לו ממנו בנין עדי עד כו' And therefore it is called by the name “house,” whose root is also from the level of the supreme encompassing [light], etc. And this is what is said, “and prepared for him from him an everlasting edifice,” etc.

ועמ"ש בפ' ואתחנן בד"ה וזאת המצוה דתורה שבעל פה נקרא בית אל תקרי בניך אלא בוניך כו' ע"ש:

And see what is written in Parshas Va'eschanan, in the discourse beginning “And this is the commandment,” that the Oral Torah is called a “house”: “Do not read ‘your children’ (banayich) but ‘your builders’ (bonayich),” etc.; see there.

11 ג והנה עפ"י [על פי זה] יובן מ"ש כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו בנין שילה כו'.

3. Now, according to this one will understand what is written, “For you have not yet come to the rest and to the inheritance”: “the rest” is the building of Shiloh, etc.

ולהבין ההפרש שבין בנין המשכן לבין בנין שילה כי לכאורה הם שוין ממש בארכן וברחבן ובכל פרטים כמו צורת המשכן כן נעשה בנין שילה

And [we need] to understand the difference between the building of the Mishkan and the building of Shiloh, for seemingly they were exactly equal in their length and in their width and in all details: as the form of the Mishkan, so was the building of Shiloh made.

אך ההפרש שבמשכן היו הקרשים עצי ארז ומצופים זהב ובבנין שילה היו היריעות מאבנים דוקא.

But the difference is that in the Mishkan the boards were cedar wood overlaid with gold, whereas in the building of Shiloh the curtains were specifically of stones.

12 ולהבין זאת הלא הקרשים שבמשכן היו יקרים הרבה יותר מן היריעות שבשילה שהיו מאבנים ומדוע המשכן לא נקרא מנוחה ובנין שילה נקרא מנוחה.

And to understand this: surely the boards of the Mishkan were far more precious than the curtains in Shiloh, which were of stones; so why is the Mishkan not called “rest,” while the building of Shiloh is called “rest”?

והטעם כנ”ל כי אבנים שהוא בחי' דומם ממש בחי' היותר תחתונה שרשם מבחי' היותר גבוה מקיף דמקיף כנ”ל.

The reason is as above: stones, which are the level of the truly inanimate, the lowest level, have their root in the highest level, an encompassing of an encompassing, as above.

משא”כ עצי ארז כו' הוא בחי' צומח שרשה הוא מבחי' מקיף כנ”ל ולכן מנוחה זו שילה שהיה בנין

Cedar wood, etc., by contrast, is the level of the vegetative, whose root is from the level of an encompassing, as above. Therefore “the rest” is Shiloh, which was a building

אבנים בחי' דומם שלא היה בו שום עץ בולט בחי' צומח והיה שורה בו בחי' מקיף דמקיף כנ”ל (ועמ”ש מזה ע”פ ויגש אליו יהודה ע”ש)

of stones, the level of the inanimate, in which there was no protruding wood at all, the level of the vegetative, and the level of an encompassing of an encompassing rested in it, as above. (And see what is written about this on “And Yehudah approached him”; see there.)

ולכן מנה הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונום לברכה] וספר החניוך סי' תצ"ב בלאוין לא תטע לך אשרה כו' שאסור לעשות בבנין בהמ"ק [בית המקדש] שום עץ בולט ועובר על לאו לא תטע כו'

And therefore the Rambam, of blessed memory, and Sefer HaChinuch (section 492) counted among the prohibitions "You shall not plant for yourself an asherah," etc., that it is forbidden to make any protruding wood in the building of the Holy Temple, and one transgresses the prohibition "You shall not plant," etc.;

רק עץ שקוע מותר כמו התקרות כו' מפני שהיה דוקא מאבנים בחי' דומם ששרשם למעלה מעלה כו' only sunken wood is permitted, such as the ceilings, etc., because it was specifically of stones, the level of the inanimate, whose root is exceedingly high, etc.

(וההפרש בין בולט לשוקע עמ"ש ע"פ שימני כחותם) ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונום לברכה] על כורש שהחמיץ כי ציוה לעשות תלתא די אבן וחד דאעא כו'

(And for the difference between protruding and sunken, see what is written on "Set me as a seal.") And therefore our Sages said of Cyrus that he turned sour, for he commanded to make three [rows] of stone and one of wood, etc.;

וזה אסור כנ"ל להיות בו שום עץ בולט רק עץ שוקע שהוא בחי' פנימי ולא בולט שהוא בחי' מיקף היה דוקא מאבנים כנ"ל.

and this is forbidden, as above, to have any protruding wood in it, only sunken wood, which is the inner level, and not protruding, which is the encompassing level; it had to be specifically of stones, as above.

13 וזהו עצי שטים עומדים קרשים עומדים שרפים עומדים והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו' והיינו פסוקי דזמרה עד

And this is [the meaning of] "acacia wood, standing": boards standing, seraphim standing; and "the ofanim and the holy chayos with a great noise," etc. That is, Pesukei Dezimra until

ק"ש [קריאת שמע] הוא בחי' עצי שטים עומדים הוא בחי' צומח כנ"ל וחיות הקדש ברעש גדול על שמרגישים היש מן העולם

the recitation of the Shema is the level of "acacia wood, standing," the level of the vegetative, as above. And the holy chayos are "with a great noise" because they sense the existence (yesh) of the world;

ולכן כשמשיגים את ביטול ה' צבאות קדוש כו' הם ברעש גדול משא"כ שרפים שהם אינם מרגישים את היש כמו האופנים

and therefore, when they grasp the self-nullification (bittul) of "Holy... is the G-d of hosts," etc., they are in a great noise. Not so the seraphim, who do not sense the yesh as the ofanim do;

לכן הם עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא וזהו עד ק"ש [קריאת שמע] אבל הרמ"ח תיבין שבק"ש [שבקריאת שמע] נקרא רמ"ח אבנים בחי' דומם כנ"ל.

therefore they stand "above Him," above the Shechinah (Divine Presence). And this is until the recitation of the Shema; but the 248 words in the recitation of the Shema are called 248 stones, the level of the inanimate, as above.

14 וזהו ויקח מאבני המקום רמ"ח תיבין שבק"ש [שבקריאת שמע] בחינת מלי' שהיא מדרג' היותר תחתונה וישם מראשותיו לא תימא תחת מראשותיו

And this is [the meaning of] "And he took of the stones of the place": the 248 words of the Shema, the level of Malchus, which is the lowest level. "And he put [them] at his head (mera'ashosav)": do not say "under his head," but "mera'ashosav,"

אלא מראשותיו ששרשה מבחי' היותר גבוה למעלה מבחי' מוחין שהוא מראשותיו וזהו וישם אותה מצבה ויצוק שמן שמתחלה הוא

[meaning] that its root is from the highest level, above the level of the intellect (mochin), which is "his head." And this is [the meaning of] "And he set it up as a pillar, and poured oil": for at first it is

רק נקודה תחת היסוד ויעקב הרימה ועשאה מצבה ויצוק עליה שמן המשיך בחי' מוחין עליונים שמן משחת קדש בחי' חכמה עילאה.

only a point beneath Yesod, and Yaakov raised it and made it a pillar, "and poured oil upon it": he drew down the level of the supernal intellect, "oil of holy anointing," the level of supernal Chochmah.

15 וזהו אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה שבחיי מלי נקי בחיי אבן בחיי דומם בחיי אותיות שתי אבנים

כוי שהן בחיי דומם והיינו שבחיי מלי הוא בחיי התחתונה מכל הי"ס [היי ספירות]

And this is [the meaning of] “The stone the builders rejected has become the cornerstone.” For the level of Malchus is called the level of “stone,” the level of the inanimate, the level of letters: “two stones,” etc., which are the level of the inanimate. That is, the level of Malchus is the lowest level of all the ten Sefiros,

כמו דומם שהוא יותר תחתון מכל הדי יסודות עכ"ז [עם כל זה] היתה לראש פינה ששרש בחיי דומם הנ"ל הוא למעלה מעלה מכל הי"ס [היי ספירות] דאצילות בחיי כתר עליון (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ זאת חקת התורה).

like the inanimate, which is lower than all the four elements; nevertheless it “has become the cornerstone,” for the root of the above-mentioned inanimate level is exceedingly high above all the ten Sefiros of Atzilus, the level of Keser Elyon (and see what is written about this in the Explanation on “This is the statute of the Torah”).

וענין מאסו הבונים כי הנה שרה נתנה את שפחתה הגר לאברהם ואמרה אולי אבנה ממנה וכן רחל את שפחתה בלהה ואמרה אולי אבנה גם אנכי ממנה היינו מילוי הה"א

And the meaning of “the builders rejected”: for behold, Sarah gave her maidservant Hagar to Avraham and said, “Perhaps I will be built up through her”; and likewise Rachel [gave] her maidservant Bilhah and said, “Perhaps I too will be built up through her.” That is, the filling of the hei.

כי יש ה' עילאה בחיי בינה ה"א תתאה בחיי מלי ויש מילוי הה"א והוא בחיי התחתונה שבמלי שיוודת ומתלבשת בבי"ע להיות ראש לשועלים ונקרא בחיי שפחה נגד עצמיות מלי

For there is the upper hei, the level of Binah, [and] the lower hei, the level of Malchus; and there is the filling of the hei, which is the lowest level within Malchus, which descends and clothes itself in Beriah, Yetzirah and Asiyah to become “a head to foxes,” and it is called the level of a “maidservant” relative to the essence of Malchus.

(ועמ"ש מענין מילוי הה"א בד"ה יגלה לן טעמיה וע' בזהר פ' בראשית דכ"ז ע"ב) ועד"ז יובן מ"ש בספר עשרה מאמרות במאמר חקור דין פ"י [פרק י' / פרשה י'] שאמרו באגדה בענין דוד

(And see what is written on the subject of the filling of the hei in the discourse beginning “May He reveal to us its reasons,” and see the Zohar, Parshas Bereishis, 27b.) And along these lines will be understood what is written in the book Asarah Maamaros, in the Maamar Chakor Din, chapter 10, that they said in the Aggadah concerning David

כי ישי חשב שבא על שפחתו המשוחררת ובאמת השפחה מסרה סימנין לאשתו ע"ד רחל ללאה וע"ש
that Yishai thought he was coming to his emancipated maidservant, but in truth the maidservant
had passed the signs to his wife, in the manner of Rachel to Leah; see there.

(ובגמרא וברבות לא נמצא אגדה זו ואדרבה ממ"ש ברבות תזריע פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] כלום נתוין
אבא ישי כו' משמע דלא כדרשה זו)

(And in the Gemara and in the Midrash Rabbah this Aggadah is not found; on the contrary, from
what is said in the Midrash Rabbah on Tazria, chapter 14, "Did father Yishai intend...", etc., the im-
plication is not like this exposition.)

ועכ"פ [ועל כל פנים] פי' וענין שפחה זו היינו בחי' מילוי הה"א כנ"ל שהוא בחי' התחתונה שבמלי' בחי'
דומם ונקרא אבן

In any case, the meaning and subject of this maidservant is the level of the filling of the hei, as
above, which is the lowest level within Malchus, the level of the inanimate, and is called "stone."

ולכן אמר אבן מאסו הבונים שהבונים הנ"ל מאסו אותה להיותה ראש לשועלים רגליה יורדות והיא
בחי' התחתונה בחי' דומם ממש

Therefore he said, "The stone the builders rejected": the above-mentioned builders rejected it be-
cause it is "a head to foxes," "her feet go down," and it is the lowest level, the level of the truly
inanimate.

ולא יוכל להבנות בחינה זו רק בבחי' דוד מטעם המבואר בספר הגלגולים ומטעם המבואר בספר ע"מ
[עשרה מאמרות] שם ומ"מ כשנבנה בנין זה

And this level can be built only through the level of David, for the reason explained in Sefer
HaGilgulim and for the reason explained in the book Asarah Maamaros there. Nevertheless, when
this building is built,

אזי היה עלייה יתירה בה ועל ידה לבחי' המלי' שבאצילות שתהיה היא עי"ז לראש פנה והיינו כמ"ש
הרמ"ז [הרב משה זכות] פ'

then there is an extra elevation in it, and through it to the level of Malchus of Atzilus, so that there-
by it becomes the cornerstone. That is, as the Ramaz writes on Parshas

כי תשא (דקפ"ט ע"ב) מפני שכל הבירורים המתעלים מלמטה ע"י מלכות החתונה עולים עד מלכות דאצילות והיא מעלה הבירורים למעלה ובכח זה היתה לראש פנה והיינו כי באצילות מתבררים בירור נעלה יותר

Ki Sisa (189b): because all the refinements (beirurim) that are raised up from below by the lower Malchus rise up to Malchus of Atzilus, and it raises the refinements above, and by this power it became the cornerstone. That is, in Atzilus they are refined with a higher refinement.

והנה הבירורים הם מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון (וכמ"ש מזה בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה הנזכר לעיל) ועיקר הבנין הוא דוקא על ידי הבירורים

Now, the refinements are from the World of Tohu, which is above the World of Tikkun (and as is written about this in the Explanation on "I am black yet comely," mentioned above), and the main building is specifically through the refinements,

כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ויש כמה בחי' אבנים מפולמים אבנים נקובים כו'.
for "their beginning is wedged in their end and their end in their beginning." And there are several levels of stones: kneaded stones, perforated stones, etc.

ובכל זה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] (ביבמות דס"ב ע"ב) ע"פ להניח ברכה אל ביתך [יחזקאל ס"י מ"ד] שהברכה לאדם היא בשביל אשתו.

And with all this will be understood what our Sages said (in Yevamos 62b) on "to bring a blessing to rest upon your house" [Ezekiel, chapter 44], that a man's blessing is on account of his wife.

וזהו מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי בתי (בשבת קי"ח ב') וצ"ל דהרי בכתובה כותב האיש לאשתו אנא אוקיר ואוזין כו'

And this is [the meaning of] "In all my days I did not call my wife 'my wife,' but [I called] my wife 'my house'" (in Shabbos 118b). And it needs to be explained, for in the kesubah the man writes to his wife, "I will honor and sustain," etc.

ולכאורה תמוה איך כותב אנא אוקיר ואוזין הלא אמרו אין אדם ניזון אלא בשביל אשתו

And seemingly it is puzzling: how does he write, "I will honor and sustain"? Surely they said, "A man is sustained only on account of his wife."

אך באמת שניהם אמת כי העיקר העבודה להמשיך בחיי חסדים העליונים הוא מבחי' דוכרא רק שיכול להיות שיהיו החסדים רק בגילוי אלהות וכדומה

But in truth both are true. For the main work of drawing down the level of the supernal kindnesses (chasadim) is from the level of the male; except that it could be that the kindnesses would be only in a revelation of G-dliness and the like,

ולא ישתלשל למטה כלל בפרנסה גשמי ושיומשך מ בחיי חסד ורחמים דאצילות למטה נותן לחם לכל בשר גשמי זהו בשביל אשתו בחיי נוק' [נוקבא] מל' דאצי' המחיה ביי"ע

and would not descend below at all into physical livelihood. That there be drawn from the level of Chesed and compassion of Atzilus below, "He gives bread to all flesh," physical [bread], this is on account of his wife, the level of Nukva, Malchus of Atzilus, which gives life to Beriah, Yetzirah and Asiyah,

שהיא נק' ביתי שהוא המשכת מקיף העליון שהוא הנותן כח להיות ההמשכה למטה בגשמיות ועמ"ש בפ' קרח ע"פ ויגמול שקדים ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש:

which is called "my house," which is the drawing down of the supreme encompassing [light], which gives the power for the drawing down to be below in physicality. And see what is written in Parshas Korach on "And it bore ripe almonds," and see what is written at the end of the discourse beginning "And you shall make garments of holiness."

16 סליק

Concluded.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/vezos-haberachah/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok